

Riksdagens protokoll

2009/10:125

Tisdagen den 25 maj

Kl. 13.00 – 16.00
18.00 – 20.22



Protokoll
2009/10:125

1 § Justering av protokoll

Justerades protokollet för den 19 maj.

2 § Meddelande om frågestund

Tredje vice talmannen meddelade att vid frågestunden *torsdagen den 27 maj kl. 14.00* skulle följande statsråd närvara:

Näringsminister Maud Olofsson (c), finansminister Anders Borg (m), kulturminister Lena Adelsohn Liljeroth (m), statsrådet Tobias Krantz (fp) och statsrådet Birgitta Ohlsson (fp).

3 § Meddelande om ändring i kammarens sammanträdesplan

Tredje vice talmannen meddelade att arbetsplenium skulle äga rum *måndagen den 14 juni kl. 9.00*, inte kl. 11.00 som tidigare aviserats.

4 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer

Till riksdagen hade inkommit följande skrivelser:

Interpellation 2009/10:357

Till riksdagen

Interpellation 2009/10:357 Statligt stöd till ny kärnkraft

av Alf Eriksson (s)

Interpellationen kommer att besvaras onsdagen den 9 juni 2010.

Skälet till dröjsmålet är nationella samt utrikes resor.

Stockholm den 21 maj 2010

Näringsdepartementet

Maud Olofsson (c)

Enligt uppdrag

Dag Ekman

Expeditionschef

Interpellation 2009/10:367

Till riksdagen

Interpellation 2009/10:367 Elcertifikat till gammal elproduktion av Peter Eriksson (mp)

Interpellationen kommer att besvaras onsdagen den 9 juni 2010.

Skälet till dröjsmålet är nationella samt utrikes resor.

Stockholm den 21 maj 2010

Näringsdepartementet

Maud Olofsson (c)

Enligt uppdrag

Dag Ekman

Expeditionschef

Interpellation 2009/10:387

Till riksdagen

Interpellation 2009/10:387 Folkhögskolelärares behov av Lärarlyftet av Thomas Strand (s)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 8 juni 2010.

Skälet till dröjsmålet är sedan tidigare inbokade resor och engagemang.

Stockholm den 21 maj 2010

Utbildningsdepartementet

Jan Björklund

Interpellation 2009/10:388

Till riksdagen

Interpellation 2009/10:388 Vattenskotrar av Hans Stenberg (s)

Interpellationen kommer att besvaras måndagen den 7 juni 2010.

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresor.

Stockholm den 20 maj 2010

Justitiedepartementet

Beatrice Ask

Interpellation 2009/10:396

Till riksdagen

Interpellation 2009/10:396 Specialpedagogiska skolmyndigheten av Jasenko Omanovic (s)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 8 juni 2010.

Skälet till dröjsmålet är sedan tidigare inbokade resor och engagemang.

Stockholm den 21 maj 2010

Utbildningsdepartementet

Jan Björklund

Till riksdagen

Interpellation 2009/10:404 Försäljning av receptfria läkemedel
av Lennart Axelsson (s)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 29 juni 2010.

Skälet till dröjsmålet är redan inbokade engagemang.

Stockholm den 21 maj 2010

Socialdepartementet

Göran Hägglund (kd)

Enligt uppdrag

Marianne Jenryd

Expeditions- och rättschef

5 § Svar på interpellation 2009/10:285 om Lagrådets kritik mot regeringens lagförslag

Svar på
interpellationer

Anf. 1 Justitieminister BEATRICE ASK (m):

Fru talman! Peter Hultqvist har frågat statsministern vilka åtgärder han avser att vidta med anledning av de brister i Regeringskansliets beredning som lett till den omfattande kritik som Lagrådet levererat när det gäller kvaliteten i förslagen till ny skollag och ny plan- och bygglag.

Interpellationen har överlämnats till mig.

Jag vill börja med att understryka vikten av att lagar och andra författningar är ändamålsenligt utformade och håller hög kvalitet. Författningarna måste både vara väl avvägda i sak och uppfylla höga krav på läsbarhet.

Vi har en period av intensivt lagstiftningsarbete bakom oss. Regeringen har varit mycket produktiv. Man kan konstatera att trots det stora antal förslag regeringen lämnat till Lagrådet har endast ett fåtal ärenden fått allvarlig kritik. Av betydelse är också att de båda förslag som Peter Hultqvist nämner är mycket omfattande.

Vad gäller arbetet inom Regeringskansliet innan en lagrådsremiss lämnas till Lagrådet kan nämnas att beredningen sker i samarbete mellan språkexperter och jurister. Riktlinjer för hur lagtexter bör utformas används som viktiga hjälpmedel i detta arbete. Riktlinjerna kompletteras av interna informations- och utbildningsinsatser.

Även Lagrådets granskning är betydelsefull för att säkerställa lagstiftningsens kvalitet. Regeringen har i propositionen *En reformerad grundlag* föreslagit att Lagrådets ställning ska stärkas bland annat genom en utvidgning av de olika lagar som ska granskas och genom att granskningen görs obligatorisk.

Lagrådets synpunkter följs systematiskt upp inom Regeringskansliet. Ofta har Lagrådets synpunkter betydelse inte bara för det ärende som synpunkterna gäller utan också för framtida ärenden. Synpunkterna kommer ofta upp till exempel i utbildningssammanhang.

Regeringen har i de båda propositioner som överlämnats till riksdagen redovisat sin bedömning av Lagrådets synpunkter i respektive ärende.

Anf. 2 PETER HULTQVIST (s):

Fru talman! Jag tackar för svaret. Regeringen har reviderat och föreslagit omfattande förändringar i både skollagen och plan- och bygglagen. Båda är stora och omfattande lagstiftningar med stor betydelse för samhällets funktion och utveckling. Därför är det viktigt att lagstiftningen är tydlig och att den inte lämnar öppet för tolkningar och svåra juridiska bedömningar.

Lagrådet har konstaterat följande om plan- och bygglagen: Det är alltid angeläget att en lagtext utformas på ett enkelt, rakt och tydligt sätt. Detta som en markering mot att lagförslaget inte uppfattades ha dessa kvaliteter.

Man fortsätter: Det är dock uppenbart att det i ett projekt av den storlek som det är fråga om här inte varit möjligt för Regeringskansliet att hinna ge den nya lagen den optimala struktur som avsetts.

På sammanlagt 153 sidor pekar Lagrådet på ofullkomligheter, otydligheter och sådant som leder till tolkningsproblem och som dessutom kan bana väg för ny rättspraxis.

Lagrådet har haft två månader på sig att granska det nu föreliggande lagförslaget.

Den PBL som började gälla den 1 juli 1987 hade utretts i 18 år. Efter tre års utredningsarbete ändrades lagen den 1 juli 1995. År 1987 hade Lagrådet två år på sig att hantera denna svåra och komplexa lagstiftning. Nu har det handlat om två månader.

Det går att göra en lång katalog och genomgång av exempel på oklarheter och otydligheter i detta lagförslag. Jag ska ge några exempel.

Hur säkerställer man att det på själva arbetsplatsen – en byggarbetsplats – finns tillräcklig kompetens för att se till att slutresultatet av ett bygge uppfyller samhällets minimikrav?

Att entreprenörens ansvar inte beskrivs i lagstiftningen är uppseendeväckande, likaså att ingen arbetsansvarig arbetsledare ska utpekas.

Varför ska kommunerna inte längre få utse kontrollansvariga vid byggnationer? Vad är det som säger att centrala organ sköter detta bättre trots sämre lokal kännedom? Vad är det i EU:s tjänstedirektiv som tvingar fram detta, och varför används EU:s tjänstedirektiv som argument när det inte går att härleda var i direktiven detta står?

Ett annat sådant exempel är en skrivning som kan tyckas ringa men som har stor praktisk betydelse för bedömningarna. Det är begreppet ”mindre avvikelser från detaljplan” och hur det ska tolkas. Här ändras ordalydelsen från ”mindre” till ”liten”, vilket i praktiken blir en utvidgning eftersom ”liten” är större än ”mindre”, eller hur är det med detta, ministern?

Detta är ett exempel som kan skapa stora problem.

När det gäller skollagen finns det en katalog med kritik och ofullkomligheter på 77 sidor. Det handlar om definitioner av begrepp, brister i enhetlighet, brister i detaljer och formuleringar som öppnar för tolkningar och en ej konsekvent begreppsanvändning. Så går det när lagstiftning ska forceras fram i hög takt och när den ska drivas fram i riksdagen, ofta i konfrontation och utan dialog med oppositionen. Är det inte bättre att ta lite mer tid på sig och göra detta jobb grundligt?

Det finns många som har pekat på att det kanske skulle vara klokt att dra tillbaka denna PBL och komma tillbaka när man har gjort arbetet på ett grundligare sätt.

Min fråga är: På vilket sätt har regeringen säkerställt kvaliteten i de två nu aktuella lagförslagen? Hur ska vi veta att ofullkomligheterna och ottydligheterna är borta när Lagrådet inte getts möjlighet till ny granskning? Hur har regeringen säkrat att man har tillmötesgått kritiken?

Anf. 3 Justitieminister BEATRICE ASK (m):

Fru talman! Jag kan instämma i många av de synpunkter som interpellanten anför om behovet av tydlighet i lagstiftningen, även om det alltid måste göras en tolkning och bli en praxis av vissa skrivningar.

Ett problem när det gäller den nya plan- och bygglagen, som jag *inte* ska diskutera i sak, är, om jag har förstått det hela rätt, att man har försökt att modernisera språket och strukturen. Det är aldrig särskilt enkelt. Men i samarbete med den klarspråksenhet som vi har på Justitiedepartementet har man gjort det för att se hur det ska hanteras.

I övrigt finns det, som jag försökt beskriva, rutiner för att säkerställa kvalitet och ordning. Den yttersta och väldigt viktiga granskningen sker i Lagrådet. Det arbetet har alltså skett.

Det som är bra generellt sett är ändå att det är i mycket få ärenden vi får den typ av kritik som man i år i några enstaka fall har fått. Det beror naturligtvis på omfattningen.

Jag delar, som sagt, uppfattningen om behovet av att vara tydlig och tycker att det är viktigt att man försöker rätta till saker. Men jag är inte helt säker på om det här ärendet ännu har lämnat utskottet; det är möjligt att det redan har gjort det och är på väg fram i riksdagen. Alltid när så här omfattande lagstiftning genomförs kan det finnas problem.

Det är lätt att säga – jag ska komma ihåg Peter Hultqvists synpunkter – att man kunde ta lite mer tid på sig. Det är klart att vi inte lever i den tid då saker kunde utredas i 18 år utan viss kritik också för senfärdighet. Det vanliga här från talarstolen är att det riktas kritik mot att saker inte gått tillräckligt snabbt.

För att ett lagstiftningsarbete ska bli bra för användarna – det måste ändå vara det som är syftet – måste det få ta tid och ske i olika omgångar. Det är inte så att man lite hipp som happ har snidat ihop lagförslaget, utan det har varit många vändor och mycket granskning innan det kom till det färdiga förslag som Lagrådet haft att granska. Jag tycker, som sagt, att man tagit till sig det som uttalats.

I propositionen besvaras en del av de invändningar som har kommit från Lagrådet. Den praxis vi har visavi riksdagen är ju att vi redovisar där. På några punkter ger man väl delvis kritikerna rätt. I några avseenden ändrar man sig, och i några avseenden tycker man kanske att regeringen ändå har gjort en riktig bedömning.

Anf. 4 PETER HULTQVIST (s):

Fru talman! Den kritik som riktats mot plan- och bygglagen har handlat om att den lagtekniskt är väldigt snårig, om att det beträffande det förslag som har lagts fram är svårt att förutse konsekvenserna samt om att de moderniseringar som ministern talar om, det vill säga de språkliga

förändringarna, får juridiska effekter som gör att risken finns att det som i väldigt många år varit rättspraxis ändras.

Det är oerhört allvarlig kritik som riktats mot de här två stora lagstiftningarna. Bo Svensson – före detta justitieråd – i Lagrådet säger så här: Det brister i regeringens planering. Aldrig har Lagrådet varit så pressat som nu. Det har varit väldigt jobbigt.

Vidare står det så här: Vi har skrivit 156 sidor ändringar och tillägg till regeringen. Det är tveksamt om Regeringskansliet hinner få in det med det förslag riksdagen ska behandla.

Om skollagen säger man: Lagtexten innehåller ett stort antal fel och brister. Vi misstänker att alla bristerna beror på att tillräckligt noggrann genomgång inte gjorts innan förslaget lämnades över till Lagrådet.

Bertil Österberg, statssekreterare på Utbildningsdepartementet, säger: Trots att folk jobbat som slavar på departementet har det blivit lite missar.

Bo Svensson tvekar inte att beskriva regeringen som nybörjare i att regera. Han skriver: Det har under denna valperiod underskattats den tid det tar att få fram en fullvärdig produkt.

Det här tycker jag säger en hel del. Det är också intressant att ta del av detta. Kanske är det så att just detta med att man vill ha fram förslag i vissa stycken har blivit ett självändamål och blivit viktigare än själva kvaliteten och hållfastheten i förslagen.

Skollagen är ändå en oerhört viktig lagstiftning som berör skolans personal, lärarna. Även eleverna och allmänheten berörs. Dessutom tar det mycket tid att implementera den här lagstiftningen, att få den att fungera i skolans vardag.

Om det är oklarheter kring definitioner och om vissa begrepp brister i enhetlighet och vi har en icke konsekvent begreppsanvändning blir det naturligtvis problem. Vad jag tycker är lite allvarligt i sammanhanget – ja, faktiskt inte så lite allvarligt – är att jag inte får en tydlig känsla av att regeringen verkligen har säkrat så att man i både skollagen och PBL har relevant lagstiftning där man verkligen har tagit till sig Lagrådets kritik. Det hade kanske varit klokt att ta lite mer tid på sig och gå tillbaka till Lagrådet med dessa ärenden för att stämma av ytterligare en omgång innan man går vidare med det i riksdagsbehandlingen. Det här är ju nu på väg mot riksdagsbehandling och ska beslutas före avslutningen den 23 juni.

Från den rödgröna sidan har vi när det gäller PBL sagt att det vore klokare med en omgång till i Lagrådet än att nu forcera fram detta till ett beslut.

De båda lagstiftningarna är egentligen någonting utöver det vanliga. Det är fråga om oerhört komplexa, stora och viktiga lagstiftningar. Risken är uppenbar att man kan gå fel om man inte värderar och väger varje ord på guldväg och är konsekvent när det gäller begreppsanvändning och definitioner.

Det är inte bra om det blir så att sådana här lagstiftningar framstår som ogenomarbetade och man får återkomma och göra om rätt så snabbt sedan de väl antagits.

Hur tänker ni säkra att det här håller? Har ni gjort någonting sådant?

Anf. 5 Justitieminister BEATRICE ASK (m):

Fru talman! Apropå kommentaren om nybörjare i att regera vill jag säga att antalet avstyrkta ärenden eller ärenden som Lagrådet riktat stark kritik mot nu är mindre än som var fallet i början av 2000-talet då väl tidigare regeringar hade betydligt längre erfarenhet. Det är nog inte där skon klämmer. PBL har utretts sedan början av 2000-talet. Det har vänts och vridits på den. Regeringens arbete med detta påbörjades 2008, så förslagen har inte hafsats fram.

Det som lite grann bekymrar mig är naturligtvis diskussionen om svårtolkat. I alla typer av lagstiftningar finns det alltid en del som är svårtolkat. Man kan inte alltid utröna exakt var praxis kommer att hamna. Men vad som är viktigt är att man funderar på – jag utgår från att man vid riksdagens beredning gör det – om det är formalia som är problemet eller om det handlar om något i sak. Ibland syftar ju lagförslag och propositioner till viss förändring innehållsligt, men det vågar jag inte uttala mig om eftersom jag inte är sakkunnig på de ämnesområdena.

Det är inte heller så att det brister i planeringen – tvärtom! Lagrådet har haft väldigt mycket att göra – om det råder det ingen tvekan – bland annat beroende på att vi i regeringen haft ambitionen att genomföra det vi har utlovat. Vi har också planerat för det arbetet. Dock kan jag säga att vi i det här sammanhanget har haft vissa bekymmer på grund av reglerna om hur många i Lagrådet vi får tillsätta. Därmed finns det en begränsning. Vi kan alltså inte utvidga så som det ibland skulle behövas när det blir arbetsstoppar.

Lagrådet har gjort ett fantastiskt arbete. Jag vill gärna understryka att de synpunkter som Lagrådet kommer med i alla sammanhang är oerhört viktiga. Naturligtvis tar regeringen – det gäller också de här båda förslagen – intryck av inkomna synpunkter. Vi bereder dessa och redovisar för riksdagen vad vi tagit med eller inte och hur vi motiverar våra ställningstaganden.

Hela tiden försöker vi givetvis också utveckla lagstiftningsarbetet för att inte göra samma misstag två gånger. Jag delar alltså uppfattningen att det handlar om två väldigt omfattande lagförslag. De är väldigt viktiga. Däremot har jag inte synpunkten att de tagits fram väldigt skyndsamt och att vi förbisett kvalitetsfrågorna – tvärtom! Men det är klart att man i den här typen av väldigt omfattande lagstiftningsarbete, nästan oavsett hur mycket tid man avsätter för det, förr eller senare när frågorna prövas i verkligheten riskerar att hamna i situationer där justeringar behöver göras. Det kan vara oförutsett när det blir mycket omfattande.

I bakgrunden till både skollagen och PBL finns också att vi politiker har så förfärligt många synpunkter i detaljfrågorna att det juridiskt blir komplicerat att reglera hur det ska se ut.

Som sagt: Den här regeringen har bedrivit ett framgångsrikt arbete, också visavi Lagrådet. Jag är väldigt glad över att se att det blir allt färre synpunkter från Lagrådet på olika lagförslag. Att vi ligger bra mycket bättre till än tidigare regeringar gjort är också en framgång.

Anf. 6 PETER HULTQVIST (s):

Fru talman! Jag kan bara konstatera att yttrandena om regeringens själva arbetssätt inte primärt kommer ifrån mig, utan jag hänvisar till uttalanden som är gjorda av Bo Svensson som är en av de tyngre ledamö-

terna i Lagrådet. Han konstaterar att regeringen har startat lagarbetet för sent, och man har inte haft juridiskt kunnigt folk till hjälp. Man har under denna valperiod underskattat den tid det tar att få fram en fullvärdig produkt.

Jag tycker att detta är intressant och värt att nämna i sammanhanget eftersom det ändå finns en direkt koppling till det arbete Lagrådet har genomfört där man har kommit fram till en mycket massiv kritik när det gäller både skollagen och plan- och bygglagen.

Det finns naturligtvis en ambition för varje regering som gör lagförslagsförändringar att också driva fram någonting nytt. Jag har inte tagit upp särskilt många sakfrågor i detta sammanhang, men jag ska upprepa en fråga. Hur säkerställer man att det på själva arbetsplatsen finns tillräcklig kompetens för att se till att slutresultatet av ett bygge uppfyller samhällets minimikrav? Att entreprenörens ansvar när det gäller dessa frågor inte beskrivs i lagstiftningen tycker jag är en uppenbar miss, och det är rätt så uppseendeväckande att denna typ av lagstiftning presenteras. Det kanske är ett medvetet politiskt val, men jag tycker att det är oerhört märkligt att detta sker.

När det gäller lagstiftning som är svårtolkad är det klart att man när man ger sig in på projektet att modernisera språket och kanske inte tänker igenom de juridiska konsekvenserna detta har när det sedan gäller rättspraxis och de förändringar det kräver kan öppna upp för väldigt mycket konstigheter och tolkningstvister. Detta har branschen mycket tydligt påpekat, men det har man inte lyssnat på. Även branschen tycker att man bör vänta med detta och se över det en gång till. Ett gott råd vore alltså att dra tillbaka detta och skicka det till Lagrådet en gång till.

Anf. 7 Justitieminister BEATRICE ASK (m):

Fru talman! De detaljsynpunkter man kan ha på ärendet i sak är det naturligtvis omöjligt för mig att hantera. Däremot har jag ansvar för den granskningsverksamhet och den kvalitet vi har i beredningsarbetet, och detta följer väldigt väl inarbetade rutiner där ärenden bereds under lång tid. Ett problem är naturligtvis inte att vi tar för kort tid på oss, utan tvärtom kan man säga att utredningstider på så där 18 år är ganska väl tilltagna. Det problem som möjligen då uppstår är att det händer mycket i verkligheten, och det riskerar att leda fel om man är för senfärdig.

Sedan är det naturligtvis oerhört angeläget att man är klar med till exempel säkerheten på arbetsplatser eller vad det nu kan handla om. Det är en del fråga här. Om det är en del fråga om det finns en otydlighet i reglerna där utgår jag ifrån att interpellanten och andra ser till att vi i riksdagen kan tydliggöra vad som gäller.

Jag menar dock att den granskning som Lagrådet har gjort, också av de två omfattande förslag som vi särskilt har nämnt – skollagen och plan- och bygglagen – har hanterats på det sätt man ska hantera det. Ibland försöker man rätta till sådant som blir fel – lagstiftning är komplicerat, och ibland har Lagrådet viktiga synpunkter – och ibland gör man inte samma bedömning men motiverar det. Det finns alltså naturligtvis en säkerhet i beredningsprocessen som är viktig och som vi följer.

Det är också glädjande att se att vi har fått bättre samstämmighet mellan regeringens propositioner och Lagrådet. Det är färre ärenden där vi får kritik och framför allt sådan kritik där man avråder. De eventuella

småmissar som skulle kunna dyka upp trots detta ganska tydliga nätverk utgår jag ifrån att riksdagen på ett enkelt sätt kan rätta till. Jag tror inte att man ska skicka tillbaka denna typ av stora och viktiga lagstiftningar och börja om från början, för vi kan inte vänta i 18 år till.

Överläggningen var härmed avslutad.

Prot. 2009/10:125
25 maj

Svar på
interpellationer

6 § Svar på interpellation 2009/10:379 om granskningskommission inom rättsväsendet för hantering av våldtäktsanmälningar

Anf. 8 Justitieminister BEATRICE ASK (m):

Fru talman! Carina Adolfsson Elgestam har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta för att en oberoende granskningskommission ska inrättas med uppgift att se över hur anmälningar om våldtäkter hanteras av rättsväsendet. Hon har även frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta lagstiftningsvägen eller på annat sätt för att möjliggöra att fler anmälningar än i dagsläget om våldtäkt och sexuellt våld ska leda till åtal.

Det är självfallet av största vikt att våldtäkts- och sexualbrott, liksom andra brott, utreds med hög kvalitet och effektivitet för att så många brott som möjligt ska kunna klaras upp. För att uppnå detta är det nödvändigt att polis och åklagare kontinuerligt vidareutvecklar sina arbetsmetoder och ytterligare förbättrar samverkan såväl inom rättsväsendet som med andra berörda aktörer.

Regeringen har under mandatperioden tillfört rättsväsendets myndigheter stora resurstillskott. Detta skapar goda förutsättningar för en bättre brottsutredningsverksamhet i stort. Regeringen har också fastställt handlingsplaner vilka resulterat i kraftfulla åtgärder för att bekämpa såväl mäns våld mot kvinnor som prostitution och människohandel för sexuella ändamål.

Jag vet att det på myndigheterna bedrivs ambitiösa insatser för att förbättra möjligheterna att utreda och lagföra sexualbrott. Exempelvis har myndigheterna satsat på att sexualbrott ska utredas av poliser och åklagare med specialistkompetens. Myndigheterna har också genomfört utbildningar i bemötande av sexualbrottsoffer, och det pågår utvecklingsarbete för att förbättra arbetsmetoderna, bland annat när det gäller att säkra bevisning.

Regeringens utgångspunkt är att sexualbrottslagstiftningen ska skydda barn och vuxna mot alla former av sexuella kränkningar. År 2005 genomfördes en omfattande reform av lagstiftningen. Regeringen har därför tillsatt en utredning som ska granska tillämpningen av denna lagstiftning och om syftet med reformen har uppnåtts. Om utredaren anser att det finns behov av lagändringar ska sådana föreslås.

Sammantaget pågår ett omfattande arbete för att höja kvaliteten och effektiviteten i brottsutredningarna när det gäller våldtäkter och annat sexuellt våld. Jag ser därför inte skäl till att inrätta en särskild granskningskommission. Det viktiga är i stället att fokusera på det utvecklingsarbete som bedrivs och att se till att det ger varaktiga resultat i myndigheternas verksamhet.

Anf. 9 CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (s):

Fru talman! Tack, ministern, för svaret!

Det kan när man lyssnar på svaret låta som att mycket är gjort och att det har blivit betydliga förbättringar. Så tror jag inte att många kvinnor och unga flickor runt om i Sverige upplever det – tyvärr, skulle jag vilja säga. Man kan regelbundet via medierna ta del av inte minst hur en förundersökning i ett våldtäktsfall har lagts ned. Det är vanligare än att det går till åtal.

Fru talman! Den 8 mars för ett par år sedan var jag på ett seminarium som handlade just om sexualbrott och särskilt om våldtäkt. Med bland åhörarna var en kvinna ungefär i min egen ålder som vid det tillfälle då man fick ställa frågor till dem som deltog begärde ordet och berättade om sin gruppvåldtäkt i ett badhus i Stockholm på 70-talet. Det hade nog inte gått en dag sedan den där dagen på 70-talet då hon blev utsatt för detta som hon hade mått bra och inte tänkt på vad hon blivit utsatt för.

Förra sommaren träffade jag en flicka som är 17 år och som på midsommarafton blivit utsatt för en våldtäkt – faktiskt av en grabb som hon inte kände väl men i alla fall visste vem det var. Hon berättade för mig att hon hade valt att inte göra någon anmälan, för som hon sade: Jag var ju lite berusad. Jag känner att jag inte orkar gå igenom, som jag upplever det, ytterligare en våldtäkt genom att gå till polisen och gå igenom allt och bli ifrågasatt.

Det här är starka signaler som vi måste ta del av. Vi ser att rättsväsendet inte fungerar. Det är så man kan se det eftersom det är alldeles för många våldtäktsmän som går fria i dag. Det är någonting som är fel i vårt rättssystem, och det är kvinnor som blir drabbade. Jag tycker att vi måste göra någonting åt det.

Ett förslag är att tillsätta en oberoende granskningskommission som skulle få till uppgift att se över alla de nedlagda våldtäktsärendena och titta på orsaken bakom detta. Den skulle också bedöma kvaliteten i de här ärendena.

Då skulle man få veta om det skiljer sig mellan de olika distrikten och om de arbetar på olika sätt. Man skulle få en bättre kunskapsbank. Man skulle kanske också på olika sätt få fram vilka brister som finns i bevisningen. Problemet är nog ofta en brist på bevis. Det behöver utvecklas ännu mer.

Fru talman! Jag har tittat på siffrorna i Kronoberg där jag bor. Jag tycker att det är ett tydligt exempel på hur rättsväsendet hanterar våldtäkter. Det finns bara siffror från Brå för hela 2008. Då anmäldes 80 våldtäktsbrott, och det är *ett* brott som har lett till åtal. Jag tycker att det talar för sig själv.

Anf. 10 Justitieminister BEATRICE ASK (m):

Fru talman! Jag tror att interpellanten och jag kan vara helt överens om att vi inte är nöjda med den upplärning som sker i de här ärendena. Enligt Brås statistik var det 80 anmälningar om våldtäkt i Kronoberg 2008 och 21 beslut om åtal, men det är naturligtvis inte tillräckligt.

När man granskar detta måste man fundera över vilka svårigheter som finns. Det är ofta så att man ute i landet, och det gäller kanske framför allt dem som har blivit utsatta, inte ser de förbättringar som sker. I Stockholm finns det till exempel en särskild akutmottagning för våld-

tagna kvinnor. Man kan komma till en sjukvårdsinrättning där de omedelbart vet vilken problematik man går igenom. De gör rätt undersökningar som kan användas i den fortsatta utredningen och argumenterar och ger stöd för att man ska orka anmäla och driva sin rätt hos rättsinstanserna. Om motsvarande våldtäkt sker i Sveg, där jag är uppvuxen, finns inte den specialistkompetensen.

Genom de här handlingsplanerna har regeringen infört en rad konkreta insatser. Vi har till exempel, med stöd av Kvinnocentrum i Uppsala, arbetat fram en metodik, ett underlag och ett stödmaterial för vårdpersonal runt om i landet för hur man ska möta de här kvinnorna, som det oftast är, vilken typ av prov man ska ta för att de ska kunna användas i rättsundersökningar och i rättshandlingen och hur man ska argumentera och försöka förmå de här kvinnorna att vända sig till polisen och till de rättsvårdande myndigheterna. Det har vi gjort för att utjämna de stora skillnader som finns i kunskap och kompetens.

I det arbetet har vi också sett till att personal inom domstolar, åklagare och poliser har fått utbildning i bemötande. Vi har faktiskt lagt ned 800 miljoner kronor under de senaste åren på de insatserna. Att många av de här kvinnorna inte orkar anmäla beror på att de inte känner att man förstår dem eller på att de är rädda att få kränkande frågor. Det sätt som vi kan mota det på är att se till att personalen vet mer om den här typen av brott och brottsofferperspektivet så att man inte upprepar någon form av kränkning mot de här kvinnorna.

I sådana här ärenden är det naturligtvis bekymmersamt att det ofta finns bevissvårigheter. Det är oftast bara två personer som har kunskap om händelsen. Ofta står ord mot ord. Det gäller därför att vi får en effektiv bevissäkring, det vill säga att man tar rätt prover, att man dokumenterar och att man får kvinnor att så snart som möjligt vända sig till polis och sjukvård på rätt sätt. Det har också gjort att åklagarna har känt att det finns ett behov av särskilda relationsvåldsspecialister som ansvarar för handläggningen av de här sexualbrotten.

Interpellanten vill att vi ska ha en särskild granskningskommission för att titta på sexualbrottslagstiftningen. I mitt svar berättade jag att det pågår en utvärdering av sexualbrottslagstiftningen. Det är precis detta det handlar om. Det pågår en utvärdering för att se om vi har nått de ambitiösa mål som finns i lagstiftningen, vilka svårigheterna är och hur tillämpningen ser ut. Min synpunkt är enkelt uttryckt att det som föreslås redan är på gång. Jag tycker att det är otroligt viktigt att få fram det här underlaget eftersom vi behöver ta ytterligare steg framåt för att människor ska känna sig trygga i att vi kan hantera också den här kriminaliteten.

Anf. 11 CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (s):

Fru talman! Det justitieministern säger är intressant. Det är jättebra med de förbättringar man har gjort, inte minst när det gäller hur man hanterar det här i Stockholm. Jag vet att man gör det betydligt bättre i dag i flera landsting runt om i landet. Det exempel som ministern tar upp, det vill säga att man i Stockholms läns landsting har en särskild sjukvårdsinrättning för detta, ger en tydlig signal till mig att detta måste vara en rättighet som måste finnas i alla landsting runt om i landet för att man ska få rätt bemötande efter att ha blivit utsatt för en våldtäkt. Det handlar

om det första mötet med sjukvården utifrån att man är i chock, men det handlar också om bemötandet vid provtagning och annat för att komma fram till en bättre bevisning.

Fru talman! Jag är också väl medveten om att det har skett betydliga förbättringar under de senaste åren, inte minst när det gäller höjd kompetens hos såväl åklagare som de poliser som jobbar med våldtäktsoffer och sexualbrott. Men det räcker inte. Vi kan fortfarande mer eller mindre dagligen höra på nyheterna att åklagare har lagt ned ett våldtäktsfall, oftast i brist på bevis.

Nu görs det en utredning av om vi genom den lagstiftning som vi antog 2005 har uppnått detta. Det känns ganska tydligt att vi inte har gjort det. Något mer måste göras. Att tillsätta en oberoende kommission, som kritiskt granskar de nedlagda fallen och tar vara på den kompetens som det kan leda till, kan vara en möjlig väg samtidigt som vi kanske kommer fram till en bättre lagstiftning i sig.

Det finns naturligtvis mycket att fundera över när det gäller hur polis och åklagare arbetar med det allra första mötet. Där finns det mycket att förbättra. Något som man kan uppleva som ett problem är att poliserna ibland har gjort sin del av bemötandet men när man väl kommer till åklagarsidan kan den utsatta kvinnan känna att det inte är någon som lyssnar på henne och tar del av det som hon har att säga. Hon blir helt enkelt inte trodd. Det är också en del av bekymren kring detta. Om man då har en oberoende granskningskommission tror jag att många av de här kvinnorna kan känna att det ändå finns en instans som tar del av de här olika fallen där det i alla fall inte i dagens Sverige finns en rättssäkerhet.

Anf. 12 EVA-LENA JANSSON (s):

Fru talman! Carina Adolfsson Elgestam har ställt en viktig interpellation. I Sverige, ett av världens mest jämställda länder, pågår ett omfattande våld mot kvinnor. Kvinnor misshandlas, våldtas och dödas i Sverige i dag, inte varje vecka, men väldigt många kvinnor dödas.

Många våldtäkter sker i hemmets trygga vrå, den plats där kvinnor ska kunna känna sig säkra. Antalet överfallsvåldtäkter har ökat, och det är ett bekymmer i samhället i dag.

Det Carina Adolfsson ställer frågor om är om regeringen är beredd att tillsätta en oberoende granskningskommission för att se varför så många anmälningar inte leder till åtal. Jag har tidigare motionerat om att man borde införa ytterligare ett åtalsbegrepp, grov oaktsam våldtäkt, för att ge åklagaren möjlighet att väcka åtal på en annan punkt än bara våldtäkt. Det gör det möjligt att faktiskt fälla personer. Det tillämpas i Norge, och det har vi haft debatt om tidigare.

När regeringen svarar att man har tillsatt en utredning och har granskat tillämpningen uppfattar jag att svaret egentligen inte går in på det som Carina Adolfsson Elgestam pekar på, nämligen att väldigt många fall läggs ned. Då måste man gå in och granska med mycket större djup. Det är därför vi pratar om en granskningskommission och inte en utredning. Med den bild jag har är jag osäker på om en statlig utredning skulle granska detta på samma sätt.

I svaret lyfter justitieministern fram ett omfattande arbete för att höja kvaliteten och effektiviteten i brottsutredningarna. Jag hoppas att det också innefattar en ökad rättssäkerhet, för som Carina Adolfsson Elge-

stam pekar på upplever många att det inte finns en tydlig rättssäkerhet. Kvinnor kan våldtas utan att det leder till åtal.

Jag har två frågor till Beatrice Ask. Är justitieministern beredd att se över om det behövs fler åtalsbegrepp som till exempel grov oaktsam våldtäkt? Regeringen tillsatte en utredning 2008 som skulle se över huruvida man kunde öppna PKU-registret. Utredningen skulle analysera vilka behov de brottsbekämpande myndigheterna har av att kunna ta vävnadsprover från biobanken i beslag. Är utredningen klar? Och vad finns det för utvärdering av den frågan?

Jag bor i Örebro, en stad som just nu präglas av att antalet överfalls- våldtäkter ökar dramatiskt. I dag går polisen ut och säger att man är allvarligt oroad över utvecklingen. Man är rädd för att nästa överfall ska leda till död.

Jag vet att frågan om PKU-registret är väldigt känslig, men det finns ingenting som vi önskar så högt som att man ska komma åt den person som begår de här vidriga brotten. Därför tycker jag att det är viktigt att justitieministern nu och här kan ge besked. Pågår regeringens utredning? Finns det i så fall möjlighet för polisen att ta del av PKU-registret?

Anf. 13 Justitieminister BEATRICE ASK (m):

Fru talman! När det först gäller PKU-registret är det Socialdepartementet som arbetar med frågan, och utredningen är inte färdig än, vad jag vet.

När det gäller granskningen som Carina Adolfsson Elgestam efterfrågar har Utvecklingscentrum i Göteborg ansvar för metod- och rättsutveckling och rättslig uppföljning och tillsyn när det gäller sexualbrott. Så sent som i februari kom de med en rapport om tvångsmedelsanvändning och beslutsfrister vid vålds- och sexualbrott i nära relationer och mot barn. De följer hela tiden upp och granskar våldtäktsärenden och annat och har kommit fram till en del synpunkter när det gäller metodutvecklingen. De har gjort inspektioner både 2005 och 2007. Den senaste är en granskning av sex olika distrikt som de har gått igenom. I vart fall går de metodiskt till väga när de går igenom det hela.

En synpunkt som kommit fram i en av de senare rapporterna är till exempel att polisen i större utsträckning måste förhöra misstänkta än vad man nu gör. De utvecklar detta hela tiden, och Riksåklagaren har också gett Utvecklingscentrum i uppdrag att utveckla metodiken och arbetssätten för att man ska bli mer framgångsrik i hanteringen av våldtäktsärendena.

Det är klart att en utredning av en viss lagstiftning, till exempel sexualbrottslagstiftningen, måste hämta in synpunkter från den oberoende granskning som har gjorts. Utvecklingscentrum i Göteborg har i omgångar gjort ganska omfattande analyser av vilka ärenden man har lyckats bra eller mindre bra med. Det tycker jag är väldigt bra.

Interpellanten framförde att det finns mycket mer att göra, och det är ju helt riktigt. När det gäller till exempel bemötandet är det klart att alla har rätt att bli bemötta på ett respektfullt och kompetent sätt i en så svår situation som det är att ha blivit utsatt för en våldtäkt. Att verkligheten dock är en annan vet vi, för situationen är att det inte alltid finns utbildad personal.

Vi har problemet när det gäller sjukvården generellt att det är väldigt ojämn kvalitet över landet. Landstingen sköter både den ena och den andra sortens vård lite olika. Det var därför som det var så viktigt med regeringens arbete för att ta fram underlag och metoder, genomföra utbildning och ge verktyg för vårdpersonal att kunna arbeta på ett bättre sätt. Man tar inspiration från de specialistmottagningar som finns, men i alldeles för liten utsträckning.

Svaret på interpellationen är: Ja, vi behöver granska ordentligt både vad vi gör rätt och vad vi gör fel och framför allt fundera över vad som behöver förändras. Jag menar att Utvecklingscentrum i Göteborg och den utredning som pågår när det gäller sexualbrotten är svaret på den fråga som Carina Adolfsson Elgestam ställer.

När det gäller Eva-Lena Janssons fråga om fler åtalsbegrepp utgår jag från att utredaren kommer med förslag av olika slag. Jag vill nog gärna se dem innan jag har en bestämd synpunkt om vad som ska göras. Men vi har definitivt en hel del frågeställningar framöver. Jag vill också säga att jag har besökt Örebro och tagit del av det omfattande arbete som pågår där. Det är en väldigt allvarlig situation där jag tycker att man arbetar med all den intensitet som är nödvändig.

Anf. 14 CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (s):

Fru talman! Jag tycker att det är bra att justitieministern på slutet i alla fall erkänner att verkligheten är en annan och att det faktiskt finns ett behov av att granska vad som är rätt och vad som är fel, det vill säga vad som görs rätt och vad som görs fel. Det handlar också om att lära av varandra, för målet är ju att vi ska få det så rättssäkert som möjligt i Sverige. Det gäller specifikt sexualbrott och det som är kopplat till våldtäktsbrott, eftersom det finns ett så stort problem här.

Jag kan bara beklaga att ministern i det här läget inte är beredd att tillsätta en oberoende granskningskommission, för vi är ju överens om att det finns problem.

Det är ett bra arbete som Utvecklingscentrum i Göteborg gör. Och det är jätteviktigt att plocka fram alla olika metoder och en metodutveckling för hur man kan förbättra arbetet.

Fru talman! Det är alldeles ypperligt att man inom polisen håller på att utbilda särskilda spermahundar som efter en våldtäkt kan gå ut och söka. Det räcker dock inte.

Våldtäkt är i grund och botten ett brott mot de mänskliga rättigheterna. Det finns många kvinnor i vårt samhälle som inte känner att Sverige är rättssäkert på grund av det de har blivit utsatta för. De har blivit kränkta.

Därför behöver samhället ta detta på allvar. En oberoende granskningskommission skulle vara en tydlig signal om det.

Jag tackar för debatten.

Anf. 15 EVA-LENA JANSSON (s):

Fru talman! Mina frågor hängde ihop med Carina Adolfsson Elgestams fråga i interpellationen om vilka åtgärder justitieministern avser att vidta för att möjliggöra att fler anmälningar om våldtäkt och sexuellt våld än i dagsläget ska leda till åtal. Åtalsbegreppet grov oaktksam våldtäkt skulle möjliggöra fler åtal och att öppna PKU-registret skulle göra

det möjligt för polisen att identifiera personer som begått våldtäkter, vilket skulle kunna leda till åtal.

Uppfattade jag justitieministerns svar rätt pekade hon på att regeringens utredning och utvärdering av sexualbrottslagstiftningen inte var klar och att man därmed inte hade kunnat hantera denna fråga ännu. När det gällde regeringens utredning i PKU-frågan kände justitieministern inte till om den är klar. Jag vet dock att man har gjort undantag när det gäller PKU-registret vid vissa allvarliga händelser.

Det är min förhoppning att man så snabbt som möjligt får tag på den eller de personer som begår de grova överfallsvåldtäkterna i Örebro så att vi kan få stopp på det och göra staden trygg för alla, även för oss kvinnor.

Anf. 16 Justitieminister BEATRICE ASK (m):

Fru talman! Jag har inga som helst problem att se att det är ojämnt när det gäller vårdens kvalitet och, i synnerhet, bemötande av brottsoffer, Carina Adolfsson Elgestam. Tyvärr är det så. Det var också bakgrunden till den handlingsplan med 56 olika åtgärder för sammanlagt 800 miljoner kronor som vi satte i sjön. Det finns mycket att göra på detta område.

Vi har ett mer praktiskt förhållningssätt till hur vi ska arbeta med frågorna än vad oppositionen, eller i varje fall Socialdemokraterna, har. Ni är nu uppe i åtminstone fyra olika förslag på brottsrubriceringar. Det är givetvis intressant och något man måste titta på när man ser över lagstiftningen, men jag är inte säker på att det är lösningen för att vi ska kunna klara ut fler av de anmälningar som kommer när det gäller sexualbrott.

Däremot tror jag att det seriösa utvecklingsarbete som bedrivs inom till exempel Utvecklingscentrum i Göteborg är det sätt på vilket man kan förbättra metodiken och se vilken typ av beviskrav som kan behövas. De gör att arbetet går framåt.

Det är också bra att polis och åklagare alltmer arbetar med specialutbildad personal för att hantera denna typ av ofta ganska komplicerade ärenden på rätt sätt. Bevisvärigheten kommer det dock alltid att finnas.

Vad gäller PKU-registret vill jag inte föregripa den utredning som pågår. Jag kan dock erinra mig debatten när vi skulle använda det efter Estoniakatastrofen. Det är en synnerligen besvärlig fråga av det enkla skälet att om vi använder det fel riskerar vi att människor inte låter ta prov på sina barn. Det vore förödande eftersom PKU-registret i vissa sammanhang är mycket användbart. Men jag ska som sagt inte föregripa det arbete som pågår på Socialdepartementet.

Överläggningen var härmed avslutad.

7 § Svar på interpellation 2009/10:374 om unga funktionshindrade

Anf. 17 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Fru talman! Luciano Astudillo har frågat mig vad jag avser att göra för att underlätta för unga funktionshindrade att få ett jobb och vad jag avser att bidra med för att det ska "löna sig" för denna grupp att gå till Arbetsförmedlingen.

Av de i dag ca 700 000 inskrivna personerna hos Arbetsförmedlingen har ca 157 000 eller 22 procent ett funktionshinder som medför nedsatt arbetsförmåga. Av dessa är ca 11 000 ungdomar i åldern 18–24 år.

Arbetsförmedlingen har ett särskilt uppdrag, enligt förordning (2000:628) om den arbetsmarknadspolitiska verksamheten, att bedriva verksamhet för unga med funktionshinder. Målgruppen för det särskilda uppdraget är unga gymnasieelever som fyllt 16 år med ett funktionshinder och personer under 30 år som har aktivitetsersättning inom socialförsäkringen. Övergången från skola till arbetsliv är en kritisk tidpunkt för unga med funktionsnedsättning, och övergången kan vara avgörande för hur de etableras på arbetsmarknaden.

Arbetsförmedlingen samverkar därför med skolan för att säkerställa övergången från skola till arbete för elever med funktionsnedsättning. Inom varje arbetsmarknadsområde ska det dessutom finnas en utsedd arbetsförmedlare med kunskaper om arbetslivsriktad rehabilitering som samverkar med bland annat skolan, Försäkringskassan och kommunens dagliga verksamhet.

De unga med funktionsnedsättning som omfattas av den särskilda verksamheten och som därmed inte skrivs in i jobbgarantin för ungdomar ska ges samma möjligheter till vägledning och coaching som de som skrivs in i garantin.

Om Arbetsförmedlingens arbete med matchning och ackvirering av arbete inte ger resultat kan en tids arbetspraktik eller arbetslivsriktad rehabilitering vara en lämplig insats.

Arbetsförmedlingen kan medge att unga med en funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga undantas från 25-årsgränsen för program som lyder under förordning (2000:634) om arbetsmarknadspolitiska program. En programinsats som anvisas får omfatta den tid som programmet medger, som regel upp till sex månader om behov finns. I vissa program kan längre tid medges, exempelvis i arbetsmarknadsutbildning om det behövs för att uppnå utbildningsmålet.

Utöver ovanstående insatser inom Arbetsförmedlingen har regeringen under 2010 sänkt arbetsgivaravgiften ytterligare för ungdomar som inte fyllt 26 år. Dessutom kan arbetslösa ungdomar få nystartsjobb.

Avslutningsvis vill jag poängtera att det är viktigt att unga personer, med eller utan funktionsnedsättning, skriver in sig hos Arbetsförmedlingen för att ta del av de insatser som Arbetsförmedlingen erbjuder. För närvarande har jag inte för avsikt att vidta några särskilda åtgärder vad gäller denna grupp.

Anf. 18 LUCIANO ASTUDILLO (s):

Fru talman! Jag tackar Sven Otto Littorin för svaret. Utgångspunkten är given. Varje människa ska ha rätt till att genom arbete bidra till sin egen försörjning. Ett eget arbete ger ekonomisk frihet men också möjlighet till personlig utveckling och delaktighet. Det gäller alla.

I min interpellation har jag valt att fokusera på en grupp människor som har extra svårt att få fotfäste på arbetsmarknaden, nämligen unga med funktionsnedsättning.

Sven Otto Littorins svar ger en känsla av att vi lever i den bästa av världar och att regeringen har fullständigt grepp om frågan. Så är det dock inte.

Trots att en funktionsnedsättning aldrig ska få vara ett hinder för att få ett arbete är det ändå så för många i praktiken.

Tidigare socialdemokratiska regeringar har inte räckt till; det är viktigt att säga. Men den borgerliga regeringen missade till och med under brinnande högkonjunktur, när det gick som allra bäst för Sverige, att höja sysselsättningen för en grupp människor som har det svårt. Vi såg en sjunkande sysselsättningsnivå för människor med funktionsnedsättning och nedsatt arbetsförmåga redan innan krisen slog till, och efter krisen har problemet accentuerats.

Lägg därtill denna regerings stora misslyckande, ungdomsarbetslösheten. Den är en av de högsta i Europa. Också där låter Sven Otto Littorin ganska nöjd med sakernas tillstånd.

Där har ni situationen som den är. Unga har det svårt, och med en funktionsnedsättning blir det minst dubbelt så svårt.

Vad är det vi ser? Jo, att få lämna daglig verksamhet för arbete. Vi ser också att många ungdomar som lämnar särskolan går direkt till aktivitetsersättning och aldrig har fått chansen till ett jobb. Vi ser dessutom en ökning av antalet förtidspensionerade. Det sker trots att Sven Otto Littorin här beskriver att vi lever i den bästa av världar och att han är nöjd med de insatser han gjort.

Jag hade hoppats på ett helt annat svar, ett mer offensivt svar, ett som utgick från att den politik som den här regeringen nu genomfört under fyra år inte fungerar, den han beskriver i sitt svar. De förändringar av sjukförsäkringen som har gjorts har särskilt drabbat den här gruppen, unga med funktionsnedsättning.

Jag hade hoppats på en arbetsmarknadsminister som var ivrig och funderade på nya grepp, nya tag. Hur vill han och den borgerliga regeringen se att arbetsmarknaden öppnas för unga med funktionsnedsättning? Hur vill regeringen bidra till att arbetsmarknaden blir mer inkluderande?

Anf. 19 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Fru talman! Nordiska ministerrådet visade i en rapport för två år sedan att om vi ska ha samma välfärdsnivå som vi har i dag kommer vi om 10–15 år att behöva ytterligare 300 000 personer i arbetskraften. Vi såg SKL:s siffror för inte så länge sedan. Kommunalskatten skulle behöva höjas med 12–13 kronor om ingenting sker när det gäller arbetsutbudet.

Det leder mig till flera slutsatser. Den första är naturligtvis att om vi hade haft samma arbetskraftsdeltagande bland personer med funktionsnedsättningar som bland oss andra hade vi haft ytterligare närmare 100 000 personer i arbetskraften.

Slutsatsen är att vi behöver varenda kotte på arbetsmarknaden. Jag kan bara hålla med Luciano Astudillo om den grundläggande inställningen att det är deras rätt att vara med, att kunna ha en lön att leva på, att känna sig behövda och delaktiga och att kunna ha en framtid att kunna påverka. Det är också omvänt så att vi behöver deras närvaro på arbetsmarknaden. Annars kommer vi inte att klara av våra välfärdsåtaganden framöver.

Glädjande är att personer med funktionsnedsättningar är representerade till större del än befolkningen i stort när det gäller nystartsjobb och

andra typer av de insatser som vi gör för personer som har varit borta länge från arbetsmarknaden.

Räcker det? Nej, det är klart att det inte gör. Så länge vi ser att vi har ett lägre arbetskraftsdeltagande bland personer med funktionsnedsättningar än bland oss andra räcker det inte. Alltså måste vi göra mer.

För min del är jag övertygad om att vi behöver en ganska bred portfölj av insatser med olika inslag som på olika vis underlättar för den väldigt disparata grupp av personer som det handlar om. De har olika typer av funktionsnedsättningar, olika typer av behov och olika typer av förutsättningar att klara sig själva eller med hjälp och stöd från samhället i övrigt.

Vi har höjt insatserna när det gäller lönebidrag, olika typer av hjälpmedelsersättning och stöd i form av bistånd och personlig handledning under den här mandatperioden med drygt 1 miljard kronor. Det har varit några sådana viktiga insatser för att underlätta för personer med funktionsnedsättning att ta sig in.

Jag tror till exempel att vi behöver fortsätta att arbeta med Samhall som ett instrument. Vi behöver arbeta ännu bättre och ännu närmare de olika sociala företag, arbetskooperativ och annat som finns runt omkring i landet.

Där finns många goda exempel på hur det kan fungera när det fungerar som bäst. Jag skulle kunna ta ett sådant exempel. Det är fontänhusen som finns runt om i landet, inte minst här i Stockholm. Det är en verksamhet som jag har besökt många gånger. Jag har sett den enorma glädje och tillfredsställelse som det innebär för personer som har en nedsatt förmåga att ändå kunna vara med och känna sig delaktiga och behövda.

Jag tycker att Sverige under de kommande åren borde ha som målsättning att vara det bästa landet i världen för samarbete mellan den offentliga sektorn och denna ideella sektor, det sociala entreprenörskapets sektor. Det borde vara vår målsättning att hitta de former som bäst hanterar samarbetet mellan det offentliga och den här typen av organisationer, sociala entreprenörer eller liknande.

Det är dock inte alldeles lätt. Det är klart att det finns en kulturskillnad mellan myndighetssynen, där vi hanterar skattemedel, och den enorma entusiasm som finns hos de sociala företagen och de arbetskooperativ som finns.

Men det är vår utmaning att försöka hitta en sådan balans och försöka se hur vi kan arbeta bättre tillsammans. För det vi nog gemensamt, Luciano Astudillo och jag, kan vara överens om är att vi behöver också de funktionsnedsatta, inte minst de funktionsnedsatta ungdomarna, på arbetsmarknaden. Annars klarar vi inte av pensioner, skola, vård och annat som vi behöver framöver.

Anf. 20 LUCIANO ASTUDILLO (s):

Fru talman! Vi är helt överens om att vi kommer att behöva och redan i dag behöver fler människor i arbete. Arbete är ett fundament för att klara den ekonomi vi har i vårt land men också för att klara de offentliga välfärdsinsatser som vi vill göra. Det är inte där problemet är.

Jag hade hoppats att Sven Otto Littorin åtminstone kände en viss oro för att det går åt fel håll. De siffror som organisationerna själva presenterar visar att redan innan krisen slog till hade unga människor med funkt-

ionsnedsättning svårare att hävda sig på arbetsmarknaden, trots alla de behjärtansvärda insatser som den här regeringen påstår sig ha velat göra.

Allt har inte varit så bra. Det hade varit bra med lite självkritik, inte minst när det gäller förändringarna i socialförsäkringarna som har drabbat de här ungdomarna väldigt hårt. Unga människor som har en funktionsnedsättning behöver en ekonomisk grundtrygghet för att våga studera, arbetsträna eller söka jobb trots en ohälsoproblematik. Det kan vara kroniska sjukdomar, medfödda funktionsnedsättningar och stigmatisering efter att ha gått på pumpen gång på gång.

När grundtryggheten rycks undan är det allvarligt. Om detta säger Sven Otto Littorin ingenting.

Jag tror också att det är viktigt att diskutera hur rehabiliteringen ska fungera framöver. Det är klart att det Littorin sade i sitt första svar inte räcker. Det visar siffrorna. Ungdomar fortsätter att gå direkt från särskola till aktivitetsersättning.

Vi fortsätter att se en ökad andel ungdomar som förtidspensioneras. Det är klart att en arbetsmarknadsminister som på riktigt menade allvar här i dag inte skulle stå och säga att han är ganska nöjd. Det är det han sade i sitt första svar. Han avser inte att vidta flera åtgärder än dem han har gjort.

Arbetsmarknadsministern och jag kan diskutera hur vi vill bli de bästa att ta till vara den kraft som de sociala företagen innebär – jag har själv besökt fontänhus och liknande verksamheter. Men det kommer att vara helt otillräckligt.

Vi kan inte inhysa alla människor som har en funktionsnedsättning i de sociala företagen och tro att det kommer att lösa det. Här krävs helt andra insatser och helt andra ambitioner för att klara det.

Det kommer inte att vara enkelt. Fackföreningsrörelsen TCO tog fram en rapport precis innan krisen slog till, *Jakten på superarbetskraften*. Där beskrev man vad arbetsgivarna eftersträvade hos dem man sökte till just sin arbetskraft.

De skulle vara utbildade, helst med hög utbildning, ha lång arbetslivserfarenhet och gärna vara inte bara hundra procentigt utan 150 procent lojala mot arbetsplatsen. Det är klart att i den miljön och i det klimatet kommer vi att behöva väsentligt mycket mer av attitydpåverkan. Vi kommer också att behöva en arbetsförmedling som finns där för att klara övergången in i vuxenlivet med allt från lönebidrag till hjälpmedelsstöd.

Jag tror att det kommer att behövas mer offensiva insatser på det här området. Där hade jag hoppats att arbetsmarknadsministern redan i dag kunde vara mer tydlig om vad den borgerliga alliansregeringen avser att göra på det här området om olyckan skulle vara framme och man vinner förnyat förtroende.

Anf. 21 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Fru talman! Låt mig börja med socialförsäkringsreformen och den totala kollaps och det totala misslyckande som ni lämnade efter er med sju steg i en rehabiliteringskedja där 70 procent av de sjukskrivna var kvar i första steget efter ett års sjukskrivning. Folk kunde gå i totalt passiva system år ut och år in utan att någon ringde, utan att någon hörde av sig. Ingen ställde frågan: Vad kan vi göra för dig? Vad kan vi göra för att du ska få bästa möjliga och snabbaste väg tillbaka?

De får nu ett sådant samtal. Svaret blir ofta en introduktion på Arbetsförmedlingen med hjälp av arbetsrehabilitering och arbetslivsintroduktion, alla de verktyg som finns för att kunna underlätta för personer som har varit borta länge att komma tillbaka. Snacka om att bita sig själv i svansen genom att ta upp just den reformen!

När det gäller personer med funktionsnedsättning av olika slag tror jag att det finns flera olika sätt som man måste angripa detta problem på. Det första är naturligtvis en vettig diskrimineringslagstiftning i botten. Det är faktiskt förbjudet att diskriminera personer som har funktionsnedsättning.

Det behövs också en diskrimineringsombudsman som tar ett samlat grepp. Jag tror att den reform som genomfördes för ett antal år sedan att samla de olika ombudsmännen kan underlätta för personer som har flera olika potentiella problem med sig genom att man bevakar och noggrant följer utvecklingen på det här området.

Det är egentligen bara basplattan; det behövs även andra saker. Vi var inne på några av dem. Det behövs rehabilitering, stöd och förmodligen rena subventioner, vilket lönebidrag naturligtvis är. Som jag sagt i tidigare interpellationsdebatter är jag inte alls främmande för att se över lönebidragssystemet ganska ordentligt framöver. Jag tror till exempel att taket för lönebidragen är alldeles för lågt i dag och behöver höjas framöver.

Vi behöver vidare fundera över om konstruktionen är optimal för att hjälpa denna grupp. Vi behöver fortsätta att se över till exempel Samhall och dess funktionalitet så att vi får det såsom det är tänkt att vara, ett slags utslussning, eller inslussning kanske man ska säga, in på arbetsmarknaden.

Den fjärde punkten är något mer besvärlig men likväl viktig. Den handlar mycket om attityder, och därför tackar jag gärna Luciano Astudillo för att han väckt den här interpellationen. Det handlar om på vilket sätt man som arbetsgivare resonerar innan man anställer eller lyfter fram personer som har olika typer av funktionsnedsättningar.

En intressant sak är att parterna har gemensamt det som heter Rådet för integration i näringslivet som framför allt arbetar med personer med utländsk bakgrund för att få in dem på arbetsmarknaden. Det tycker jag är alldeles utmärkt. Man skulle kunna hoppas på motsvarande, en breddning, när det gäller personer som har olika typer av funktionsnedsättningar för att på så sätt lyfta fram den här frågan. Är parterna intresserade av det kan vi naturligtvis vara med och hjälpa till. Det här innebär inte att jag skjuter ansvaret till någon annan utan att jag gärna stimulerar det som är komplement eller som kan hjälpa till i denna fråga på olika vis.

Det finns enskilda företag som är intresserade. Maria Larsson och jag ordnade ett seminarium med handikapporganisationerna för någon månad sedan med sikte på att få personer med funktionsnedsättningar in på arbetsmarknaden. Där var det en lång rad företag som visade, tycker jag, en god framåtanda i hur man kan arbeta proaktivt för att utbilda både sina chefer och sina medarbetare i att välkomna och arbeta med personer med funktionsnedsättning. Ett av dem kan jag nämna snabbt. Det handlar om Ica som i sin reklam till och med lyfter fram praktikanten Jerry som ett exempel som har visat sig vara värdefullt både i Icas externa marknads-

föring, vilket är helt okej om det gynnar personer med funktionsnedsättning, och i deras interna kulturarbete för att uppmärksamma chefer på möjligheten att anställa personer med funktionsnedsättning.

Vi behöver jobba på alla de här fronterna och förmodligen några till för att det ska bli något bättre.

Anf. 22 LUCIANO ASTUDILLO (s):

Fru talman! Jag har några korta kommentarer till Sven Otto Littorins beskrivning av sjukförsäkringssystemet. Den totala kollapsen, inte bara den totala utan den moraliska kollapsen, såg vi under den här mandatperioden. Den hade sin kulmen när läkare och cancersjuka människor gråtande i direktsändning berättade hur deras liv blev sönderslagna därför att man valde att behandla alla lika, inte se till att människor är olika, har olika sjukdomsbilder och har helt olika behov för att komma tillbaka i arbete.

Det är sant att vi hade en hemläxa att göra när det gäller människor som blev sjukskrivna, men vi hade aldrig någonsin gjort det på det här sättet. Förändringarna drabbade inte minst människor med funktionsnedsättning. De blev drabbade av den totala moraliska kollaps som de här förändringarna medförde; de hamnade i kläm. Det innebar att många förlorade sin ersättning, sin trygghet som fanns, många med funktionsnedsättning.

För att våga studera, arbetsträna eller söka ett jobb trots alla ohälsoproblem som kan finnas behöver man åtminstone känna en viss trygghet. Sedan kan vi vara överens om att mycket mer kan göras på flera fronter, en ny färdriktning i arbetsmarknadspolitiken där man prioriterar kvalitet framför kvantitet. Se gärna över nivåerna i lönebidragen. Där finns det mycket mer att göra än att fortsätta att sänka skatten. Det finns mycket kvar att göra med diskrimineringslagstiftningen och attitydpåverkan. Inte minst viktigt är att staten blir en förebild. Staten är i dag den sämsta arbetsgivaren när det gäller unga med funktionsnedsättning, och där har Littorin direkt ansvar.

Anf. 23 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Fru talman! Låt mig omedelbart hugga på det senaste, för det håller jag naturligtvis helt med om. Men jag är inte den som har arbetsgivaransvaret; det har vi Arbetsgivarverket till. Jag håller som sagt helt med. När det gäller de olika praktikplatserna försökte vi vara förebild och konstaterade att staten bör gå före, staten kan inte alltid var sist och sämst, precis om Astudillo säger, och jag håller helt med om det. Men då får man skit för det också – ursäkta språkbruket, fru talman! Det blir inte bra hur man än gör i Luciano Astudillos värld.

Först och främst: Den som är sjuk ska vara sjukskriven. Det gällde i går, det gäller i dag och det gäller i morgon. Den som har arbetsförmåga kvar ska lotsas och hjälpas tillbaka till arbetsmarknaden. Problemet är att ni lämnade efter er ett system där det gick två och ett halvt år utan att någon över huvud taget brydde sig om att slå en signal till de här personerna och fråga: Vad kan vi göra för att du ska kunna ta dig tillbaka? Det sker nu.

Av de ungefär 2 000 personer som inte gick över till arbetslivsintroduktionen var det 2 procent som fick försörjningsstöd, det gamla social-

bidraget. 2 procent i det fallet är 40 personer. Det är naturligtvis hemskt för dessa 40 personer, och vi ska se till att få dem till Arbetsförmedlingen så att vi kan hjälpa dem tillbaka till arbetsmarknaden. Men att beskriva det som moras tycker jag inte är rimligt.

En sak har vi dock inte talat om, och den ska jag bara kort nämna. Det skulle ha varit min femte punkt, och det gäller tillgängligheten. När man pratar med handikapporganisationerna lyfts den ofta fram som en av de viktigaste punkterna. Den får vi säkerligen möjlighet att diskutera framöver. Jag tror att den som en femte punkt är en viktig dimension för att möjliggöra för fler personer med funktionsnedsättning att ta sig in och tillbaka på arbetsmarknaden.

Vi behöver varenda kotte på arbetsmarknaden, även dem som har en nedsatt arbetsförmåga och dem som är funktionsnedsatta med nedsatt arbetsförmåga.

Överläggningen var härmed avslutad.

8 § Svar på interpellation 2009/10:308 om integritet i arbetslivet

Anf. 24 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Fru talman! Luciano Astudillo har frågat mig om jag anser att det i dag finns ett tillräckligt starkt skydd för arbetstagares och arbetssökandes personliga integritet och om jag avser att ta initiativ till att riksdagen föreläggs ett förslag till lag om personlig integritet i arbetslivet.

Som Astudillo påpekar i sin interpellation presenterades betänkandet *Integritetsskydd i arbetslivet* (SOU 2009:44) i maj 2009 efter två och ett halvt års arbete. Utredningen som tillsattes av den förra regeringen hade fått i uppdrag att lämna förslag till en lag till skydd för den personliga integriteten i arbetslivet. Utredaren lämnade också ett sådant förslag och konstaterade att det regelverk som finns till skydd för arbetstagares personliga integritet i arbetslivet har brister.

Att arbetstagare och arbetssökande åtnjuter ett tillfredsställande skydd mot otillbörliga intrång i den personliga integriteten är enligt min uppfattning centralt. Vi spenderar en stor del av våra liv på arbetsplatsen, och det är viktigt att vår privata sfär skyddas. Samtidigt har arbetsgivare många gånger legitima skäl för att utöva kontroll. Arbetsgivare måste ju bland annat garantera att verksamheten drivs säkert med hänsyn både till de anställda och till tredje man.

Gränsdragningen mellan arbetstagares och arbetsgivares intressen bör vara så klar som möjligt, och arbetstagare bör kunna förutse vilken typ av övervakning och kontroll som han eller hon kan utsättas för inför en anställning eller under arbetets utförande.

De frågeställningar som aktualiseras i betänkandet är komplicerade. Remissinstanserna har inkommit med synpunkter som måste övervägas noga. De visar att de förslag som utredaren presenterat inte är fria från invändningar. Inom vissa avtalsområden har vidare integritetsfrågorna till viss del reglerats i kollektivavtal. Inom andra avtalsområden saknas en sådan avtalsreglering.

Förslaget om en lag om integritetsskydd i arbetslivet förtjänar noggranna överväganden. Ett sådant viktigt övervägande är hur frågan om

relationen mellan lagstiftning och kollektivavtal ska lösas. Jag har därför ännu inte tagit ställning till hur vi ska gå vidare med förslaget.

Prot. 2009/10:125
25 maj

Anf. 25 LUCIANO ASTUDILLO (s):

Fru talman! Jag vill börja med att tacka arbetsmarknadsministern för svaret. Egentligen borde man vara ganska glad en dag som denna när den moderate arbetsmarknadsministern efter snart en hel mandatperiod tydligen fått en helt ny uppenbarelse, att förändringar i arbetsmarknadspolitiken förtjänar noggranna överväganden. Tänk om den insikten hade infunnit sig i början av mandatperioden – hur mycket vettigare a-kassan då skulle ha sett ut och hur mycket mer innehåll av kvalitet vi hade haft i arbetsmarknadspolitiken! Men må så vara.

Problemet när det gäller integriteten i arbetslivet är Littorins val av ingång. Trots att en utredning gjorts på området om de svåra avvägningarna väljer Sven Otto Littorin att inte agera i frågan. Den här regeringen tycker att det är helt i sin ordning att arbetsgivare övervakar anställdas datortrafik utan att berätta om detta, att arbetsgivare begär utdrag ur försäkringskasseregistret över sjukdagar innan man anställer, att småbarnsföräldrar tvingas visa upp utdrag på hur mycket de brukar vara hemma för att vårda sjuka barn, att tvinga anställda att genomgå medicinska undersökningar utan att det finns något objektiva skäl för detta och att den som anser att arbetsgivaren kränker den personliga integriteten måste sätta sitt eget jobb i pant för att kunna få frågan prövad i domstol. Det är i praktiken den verklighet vi har där ute i dag.

Det finns en utredning som föreslår hur man kan hantera de här svåra avvägningarna. Den var klar redan för ett år sedan. Remisstiden gick ut för nio månader sedan, men den här regeringen väljer att passa, att avvakta. Förvisso vet jag att just integritetsfrågor inte har varit den här regeringens starka sida, men när det gäller vanliga medarbetares integritet när de söker ett jobb, deras rätt att veta vad som övervakas och inte övervakas, borde man agera lite mer skyndsamt.

Vad Littorin försöker göra i sitt svar är att gömma sig bakom parterna och säga att det finns en del avtal som reglerar det här. Problemet är att regeringens egna utredare säger att detta inte räcker, att det är otydligt och att lagstiftning måste till för att tydliggöra problemen. Där finns svaret på en av frågorna som regeringen och Littorin själv lyfter upp i sitt svar. Det behövs ibland att politiken hjälper till lite och ger en knuff, och då måste regeringen agera. Det går inte att passivt gömma sig bakom att saker är lite svåra eller att bolla över det till parterna.

Littorin fick ett pris för ett tag sedan. Lag & Avtal utsåg honom till den mest inflytelserika arbetsrättaren trots att arbetsmarknadsministern inte är jurist. Det kan ministern få beröm för!

Vad var motiveringen? Jo, att han håller sig på mattan. Men jag skulle vilja korrigera det. Det verkar vara så att vi har fått en arbetsmarknadsminister som sopar allt under mattan, inte minst människors personliga integritet i arbetslivet. Det är dags att börja ta ansvar för dessa frågor också, herr arbetsmarknadsminister!

Anf. 26 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Fru talman! Jag vet inte hur jag ska komplettera det jag sade från första början, nämligen att vi nu har fått den här utredningen. Remissom-

Svar på
interpellationer

gången ger vid handen att det finns väldigt disparata åsikter och att det finns otydligheter i utredningen som det behöver arbetas mer med. Det tänker vi göra innan vi lägger fram ett förslag till lagstiftning. Vi har inte fattat beslut om hur vi ska gå vidare exakt. Men jag kan lova Luciano Astudillo att vi tittar vidare på detta och att vi kommer att återkomma när det finns ett färdigt sådant arbete.

Sedan vill jag möjligen påminna om att vi trots allt är Regeringskansliets minsta departement. Kulturdepartementet är större än vad vi är, och vi har under det senaste året försökt hantera en internationell kris, en stigande arbetslöshet och en lång rad andra lagstiftningsärenden. Att man prioriterar sitt eget arbete så att man faktiskt hinner med det man ska är kanske inte så konstigt. Men jag kan försäkra Luciano Astudillo att vi inte kommer att begrava den här frågan i byrålådan utan att vi arbetar vidare på att se hur vi i så fall skulle kunna gå vidare. Men exakt hur och exakt om och så vidare får jag helt enkelt återkomma till.

Anf. 27 LUCIANO ASTUDILLO (s):

Fru talman! Jag vill tacka arbetsmarknadsministern för svaret. Det är klart att det har hänt väldigt mycket på arbetsmarknadsområdet. Förvisso har arbetsmarknadsministern själv ställt till rätt mycket. Det är klart att han också har ett ansvar för den arbetsbelastning han bidragit med när det gäller till exempel försämringen av a-kassan och förändringarna i visstidsanställningen. De är än i dag frågetecken där Littorin lovat att komma med svar men inte gjort det i tid. Det finns massor av frågor där inte bara krisen har bidragit till att arbetsbelastningen på Arbetsmarknadsdepartementet är stor. Vi har också en regering som inte riktigt förstår och inte vill göra saker på det här området för löntagares bästa.

Arbetsmarknadsministern tycks ha två växlar, och det har han haft under hela mandatperioden. Den ena innebär snabba förändringar som är ogenomtänkta, som sker utan analys och som inte föregås av en utredning. Vi har sett det flera gånger på området. Det är full fart framåt, och så får det gå som det går. Och då har det inte gått bra.

Den andra växeln innebär att inte göra någonting och passivt avvakta och dra ut på tiden in i det sista. Så är det just med frågan om personlig integritet. Där är det växel noll som har varit i, trots att det ute på svensk arbetsmarknad finns en växande oro för just den personliga integriteten i arbetslivet.

Låt mig upprepa att när regeringen väljer att inte göra någonting när det gäller de här frågorna betyder det att det är helt i sin ordning för arbetsgivare att övervaka anställdas datortrafik utan att berätta det för dem, att arbetsgivare får begära ut utdrag ur Försäkringskassans register över sjukdagar innan de anställer, att småbarnsföräldrar kan tvingas visa upp utdrag över hur mycket de brukar vara hemma för att vårda sina sjuka barn och att man som anställd kan tvingas genomgå medicinska undersökningar utan att det finns några objektiva skäl för detta. Sist men inte minst, vilket kanske är mest graverande eftersom det är en dom som kom rätt nyligen, är det helt i sin ordning att den som anser att hans integritet kränkts måste sätta sitt jobb i pant för att över huvud taget kunna driva frågan mot sin arbetsgivare i rätten.

Det är dags att börja agera, för det är en synnerligen allvarlig fråga. Jag hade hoppats på en mer reaktiv och aktiv minister som ser till att

saker händer där ute och alltså lägger i växel ett, den som alltför ofta har handlat om att försämra vanligt folks villkor på arbetsmarknaden.

Prot. 2009/10:125
25 maj

Anf. 28 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Fru talman! När det gäller ettans växel är det väl normalt sett Socialdemokraterna som lägger i backen och vill tillbaka till hur det såg ut tidigare.

Grunden är att vi har fler sysselsatta ungdomar i dag än 2006. Det är jag väldigt nöjd över eftersom vi har haft den värsta krisen sedan 30-talet. Är det tillräckligt? Nej, det är det naturligtvis inte. Det finns mycket mer att göra, och det kommer vi också att fortsätta med efter valet. Efter valet i höst kommer vi också att fortsätta med besked även i den här frågan, men jag är försiktig med lagstiftning som tar över kollektivavtal, och det är förmodligen därför som jag blev utsedd till årets arbetsrättare av Lag & Avtal.

Svar på
interpellationer

Anf. 29 LUCIANO ASTUDILLO (s):

Fru talman! Jag tror att man i längden inte kan gömma sin passivitet bakom att skylla på parterna eller något annat. Inte heller kan man gömma sig bakom att man tycker att frågan är för komplicerad. Om Sven Otto Littorin tycker att detta är alldeles för komplicerat ska han veta att redan den 19 september kan vi få en rödgrön arbetsmarknadsminister som är ivrig och beredd att ta sig an den här uppgiften. De här frågorna är prioriterade för det rödgröna samarbetet precis som arbetslöshetsbekämpningen i stort är.

Jag vill avslutningsvis, för jag tror att det här blir min sista chans till det, tacka arbetsmarknadsministern för de här fyra långa åren. Det har gått hett till ibland och det har varit roligt ibland. Det har varit blixtar ibland men också många leenden.

Arbetsmarknadsministern är regeringens friska fläkt om inte annat, och det har behövts under de här fyra svåra åren som drabbat svenska folket – inte bara på grund av krisen utan på grund av att vi haft en högerregering som valt att öka klyftorna och trodde att det skulle leda till fler jobb. Så var det inte. Nu kan svenska folket välja en ny färdriktning.

Avslutningsvis vill jag säga: Tack, arbetsmarknadsministern! Jag hoppas att han kan vara en frisk fläkt även efter den 19 september.

Anf. 30 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Fru talman! Låt mig först säga att integritet naturligtvis är en oerhört viktig fråga. Det jag tycker är lite stökigt är att remissutfallet är så spretigt som det är och att det finns invändningar som inte bara är, om jag får uttrycka mig så, de traditionella partsinvändningarna utan även av djupare juridisk karaktär. Jag kan försäkra att vi kommer att ta tag i frågan, utan tvekan. Vi jobbar på det, men jag vill gärna ha ett bättre underlag innan vi kan gå vidare. Det är nämligen en fråga som inte bara inbegriper integriteten i arbetslivet utan även integritet i ett större perspektiv. Jag tar gärna den pucken och jobbar mer med den.

Sedan vill jag tacka Luciano Astudillo. Jag kan hålla med om att det ibland har gått lite vilt till. It takes two to tango, som det brukar heta. Förmodligen får vi skylla det på att vi båda är väldigt engagerade i våra frågeställningar, och det är i grunden någonting mycket bra. Det har

alltid varit roligt att debattera med Luciano Astudillo. Det vore synd om Sverige lade in backen i höst. Vi får väl se hur det går.

Lycka till kan jag väl knappast önska, men jag gör det ändå.

Överläggningen var härmed avslutad.

9 § Svar på interpellation 2009/10:342 om åtgärder för utbildning och jobb till unga människor

Anf. 31 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Fru talman! Carina Adolfsson Elgestam har frågat mig om jag avser att vidta några åtgärder för att se över arbetsmarknadsåtgärderna inom ungdomsgarantin och om jag avser att verka för att särskilda resurser tillförs för att fler ungdomar ska få möjlighet att få en fullständig gymnasieexamen.

En bra utbildning är något av det allra viktigaste vi kan och bör utrusta våra ungdomar med inför deras framtida inträde på arbetsmarknaden. Under 2009 lanserade regeringen en gymnasiereform vars syfte är att fler elever ska lämna gymnasieskolan med godkända betyg, att stärka elevernas förkunskaper inför yrkesliv och fortsatta studier samt att bättre anpassa utbildningarna till kraven inom olika bransch- och yrkesområden.

Inom jobbgarantin för ungdomar erbjuds samtliga deltagare stöd av en handläggare och särskilt individanpassade insatser på ett tidigt stadium för att så snabbt som möjligt kunna gå till arbete, påbörja eller återgå till utbildning inom det offentliga utbildningssystemet. Det är främst denna form av utbildning och inte arbetsmarknadsutbildning som ungdomarna är betjänta av. Vidare kan både långtidsarbetslösa ungdomar och de som nyligen kommit in i garantin ta del av arbetspraktik och utbildning efter en inledande period med fokus på fördjupad kartläggning, studie- och yrkesvägledning samt jobbsökaraktiviteter med coachning.

Regeringen har vidtagit en rad olika åtgärder för att arbetslösa ungdomar ska få ett aktivt stöd och så snart som möjligt kunna återgå till arbete eller utbildning. Så sent som den 1 januari i år trädde flera förändringar i kraft som syftar till att ytterligare förstärka jobbgarantin för ungdomar. Numera kan ungdomar i garantin även ta del av stöd till start av näringsverksamhet och arbetslivsinriktad rehabilitering samt den nya insatsen Lyft. Dessutom har vi, som ett komplement till den utbildning som erbjuds inom jobbgarantin för ungdomar i dag, satsat på kortare, studieförberedande utbildningar inom folkhögskolorna för arbetslösa ungdomar som saknar grundskole- eller gymnasieutbildning.

Vidare har vi tillfälligt utökat antalet platser i yrkesvux inom den kommunala vuxenutbildningen, yrkeshögskoleutbildningen samt högskolor och universitet, vilket ger fler möjlighet att börja studera. Detta är bara några exempel på regeringens senaste satsningar som syftar till att bekämpa ungdomsarbetslösheten.

Regeringen följer naturligtvis resultaten och utvecklingen av jobbgarantin för ungdomar mycket noga, men för tillfället avser vi inte att vidta några ytterligare åtgärder för att se över insatserna inom ungdomsgarantin.

Anf. 32 CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (s):

Fru talman! Det känns bedrövligt efter att ha tagit del av arbetsmarknadsministrans svar. Min fråga handlade nämligen om åtgärder för unga i en tid då Sverige har bland de högsta ungdomsarbetslöshetstalen i Europa.

Jag träffade för ett par veckor sedan en tjej som gick ut gymnasieskolan i våras. Hon heter Anna. Hon har fått en praktikplats i en skoaffär. Hon får 135 kronor om dagen fem dagar i veckan. Hon kan inte flytta hemifrån och har naturligtvis svårt att rent allmänt få ekonomin att gå ihop. Men det går väl an, säger hon, eftersom hon alltid bott hemma. Samtidigt upplever hon att hon gör samma sak som de andra anställda i butiken.

Det har hänt en och annan lördag att det saknats personal. Då har Anna fått hoppa in och arbeta, vilket hon tycker är jättebra. Hon säger att hon gör samma sak på lördag som på tisdag. Skillnaden är att hon för lördagen får avtalsenlig lön medan hon för tisdagen får praktikersättning. Hon sade till mig: Jag känner mig faktiskt utnyttjad. Det känns som om arbetsgivaren utnyttjar mig, och det känns inte riktigt bra. Anna är bara en av alla arbetslösa unga i Sverige.

Jag träffade Tobbes mormor på gatan. Hon stoppade mig och sade: Du som är politiker, nu ska jag berätta för dig hur det är för mitt barnbarn. Han har lastbilskörkort. Han har fått en praktikplats. Han har fyra mil att pendla. Han har samma ersättning som Anna, 135 kronor om dagen. Då säger hans föräldrar: Nejdu, Tobbe, du åker dit varenda dag. Vi tankar bilen, vi avstår från en bil så att du kan ta dig dit varje dag. Så fungerar det för Tobbe. Hans mamma och pappa har tur för de har jobb båda två. Och de säger att de inte har så höga kostnader för sin villa och så vidare, så de har råd. Om det kniper kan de till och med tänka sig att köpa en bil så att Tobbe kan ta sig till praktikplatsen varje dag.

Det kan inte vara rätt att vi har system som gör att unga människor hamnar i situationer där de känner sig utnyttjade, som i Annas fall, eller, som i Tobbes fall, känner att det är tack vare mamma och pappa som man över huvud taget kan ha en praktikplats. Annars hade det aldrig fungerat.

Mot bakgrund av detta och de frågor jag ställt känns det svar ministern levererat ganska tunt. Det behövs, med tanke på det läge vi befinner oss i och för att inte tappa bort en hel ungdomsgeneration, mer kraftfulla åtgärder, kanske också för att stimulera till ökad utbildning. Och då har jag fått detta svar!

Samtidigt kan man läsa ett annat svar i Dagens Industri, och det kanske är det allra mest skrämmande. Där kan man nämligen läsa att Alliansen vill ge unga lägre lön. Av artikeln framgår att det alltså är på det sättet man ska lösa ungdomsarbetslösheten.

Anf. 33 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Fru talman! Låt mig börja med att kommentera exemplet med Anna. Praktik är oftast en bra väg in för att få lite erfarenhet och få kontakt med en potentiell arbetsgivare. Framför allt är det bättre än passivitet. Sedan är det naturligtvis viktigt att Arbetsförmedlingen, när den anordnar den typen av praktikplatser, tillsammans med till exempel parterna kontrollerar att ungdomarna inte blir utnyttjade. Därför är tanken att praktiken ska

vara en relativt kort insats för att på så sätt göra det lättare för Anna och andra i hennes sats att snabbare kunna komma ut på arbetsmarknaden.

När det gäller utbildningsinsatserna har vi försökt göra så att vi har de kortare insatserna inom ramen för arbetsmarknadspolitiken och de längre utbildningsinsatserna i det ordinarie utbildningssystemet. Det finns, som jag ser det, tre goda skäl till det.

Det första skälet är att det förmodligen är bättre att den som är pedagogiskt bäst skickad genomför de lite längre utbildningarna. Resultatet för de enskilda personer som ska gå dessa utbildningar blir bäst då.

Det andra skälet är att om man går en reguljär utbildning får man både betyg och utbildningsbevis, vilket man inte får om man går hos Arbetsförmedlingen. Det är viktigt att den enskilde får ett bevis för att han eller hon genomgått den lite längre utbildningen. Då är det en bra idé att utbildningen ligger i det ordinarie utbildningssystemet.

Det tredje skälet kan vara att det är ungefär dubbelt så dyrt med samma utbildning inom ramen för arbetsmarknadspolitiken som i det vanliga utbildningssystemet. Det är inte så konstigt eftersom det är större klasser, grupper, i det offentliga utbildningssystemet än i en mer skräddarsydd arbetsmarknadspolitik.

Dessa två saker tror jag får komplettera varandra – längre utbildningar i det vanliga systemet, kortare mer direkt arbetsmarknadsinriktade utbildningar inom ramen för arbetsmarknadspolitiken. Där kan praktik vara ett komplement till en ren utbildning för att på så sätt få fotfäste på arbetsmarknaden.

Jag delar Carina Adolfsson Elgestams grundläggande inställning att man som ungdom inte ska behöva känna sig utnyttjad. Förhoppningen är att man ska känna att man får en snabbare väg tillbaka. Jag tror inte att vi egentligen har så stora åsiktsskillnader där, utan det är viktigt att man följer upp och bevakar så att ungdomar inte blir eller känner sig utnyttjade.

Den sista saken, lärlingsutbildningarna, tror jag att Carina Adolfsson Elgestam kommer tillbaka till i nästa anförande. Jag tycker att man ska vara tydlig med att skilja på två sorters lärlingsutbildningar.

Den ena är de avtalslärlingar som finns i det vanliga arbetslivet. Där finns det ingen anledning att ha någon synpunkt, annat än att jag skulle önska att det var fler som fick möjligheten att på ett lättare sätt än i dag komma in på arbetsmarknaden genom att få en lärlingsutbildning inom de avtalsområden som har det. Jag skulle önska att det fanns lärlingsutbildningar på fler avtalsområden. Jag tror att det är ett bra sätt att komma in. Konstruktionen är att man har en lite lägre lön när man går sida vid sida med någon för att lära sig, men är mer eller mindre garanterad anställning efteråt. Det tycker jag är ett alldeles utmärkt sätt att se på det.

Den andra är gymnasielärlingar. När det gäller Irene Wennemos utredning om lärlingsutbildningen inom ramen för gymnasieskolan är konstruktionen som hon skissar upp, även om det än så länge är en utredning och inte har gått längre än så, att man naturligtvis ska ha en avtalsenlig lön under den period man arbetar. Men eftersom man inte ska arbeta på heltid utan arbetar en del av tiden – resten sitter man i skolbänken – gäller det att hitta en kombination som fungerar. Jag tror att man måste kvalificera diskussionen.

Jag tror att lärlingssystem är bra. Det är bra för många ungdomar att få in en fot på arbetsmarknaden. En av förklaringarna till att vissa länder – Danmark, Holland och delvis också Tyskland – har en lite lägre ungdomsarbetslöshet är just att man har vettiga lärlingssystem som innebär en mjukare ingång på arbetsmarknaden än man har haft under lång tid i Sverige, där det har varit lite större avstånd mellan skolan och arbetsmarknaden. Jag tror att det är vettigt att korta det avståndet.

Anf. 34 CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (s):

Fru talman! Arbetsmarknadsministern försökte skapa en bild av att vi inte hade så stora åsiktsskillnader i det stora hela. Jag skulle nog vilja säga både ja och nej. Erfarenhet och praktik – ja, det är bra. Det finns all anledning att stimulera för att människor inte ska hamna i passivitet. Men den stora skillnaden är att man när man har den här typen av praktikplatser måste se till att man har med en kravspecifikation på arbetsgivarna. Det är där den stora skillnaden finns. I dag finns det inte något som helst krav på arbetsgivaren om att det eventuellt ska leda till en så kallad riktig anställning. Det är det som är ett av de stora bekymren. Det är naturligtvis också därför så många ungdomar känner sig utnyttjade.

Vad gäller lärlingsutbildningar kan vi väl vara överens så pass långt att det är ett bra system för dem som känner för den typ av lärlingsutbildning som vi har i dag kopplat till specifika yrken. Självklart ska det som arbetsmarknadens parter kommer överens om gälla. Så långt är det inget problem. Det största problemet är huruvida ungdomarna söker sig till de olika lärlingsutbildningarna, vilket jag kanske skulle önska. Möjligtvis är en hel del av lärlingsutbildningarna passé, det vill säga att våra unga i samhället i dag inte söker den här typen av utbildningar. De vill ha helt andra utbildningar. Då får vi se till att anpassa oss till det.

Allianspartierna säger i Dagens Industri i dag att man skulle kunna införa ett lärlingssystem för att få in unga på arbetsmarknaden. Man ska kunna börja en anställning med lägre lön och lägre anställningstrygghet. Det är klart att jag med den fackliga bakgrund jag har känner i ryggmärken att det där är ett hårt slag mot inte minst fackföreningsrörelsen men framför allt alla arbetstagare. Oavsett vad vi arbetar med måste vi få lika lön för lika arbete.

Om man går på en lärlingsutbildning är det kopplat till ett krav på att det ska finnas någon anställd på den arbetsplatsen som har en specialkompetens att lära upp en lärling, som det heter ute i arbetslivet. Det är någonting helt annat än det som man kan ta del av när man andas känslan i lärlingssystemet.

Men åter tillbaka till det som saknas, alltså kraftiga åtgärder för att få in fler ungdomar på arbetsmarknaden. Oavsett om vi pratar om lärlingsutbildningar eller praktikplatser räcker det inte. Vi behöver ha fler utbildningsplatser. Alliansregeringen har plockat bort arbetsmarknadsutbildningar därför att ni inte tycker att de är ett bra redskap, vilket också framgår tydligt i svaret. Det gäller arbetsmarknadsutbildningar som ungdomar är betjänta av. Det är ändå någon form av sarkasm bakom detta. Vi tror ändå att alla typer av arbetsmarknadsutbildningar som är anpassade till den region man bor och verkar i leder till att man blir mer anställningsbar och på det sättet ökar möjligheterna att få arbete.

Anf. 35 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Fru talman! När det gäller hårdare kravspecifikationer på de arbetsgivare som erbjuder praktikplatser: Skulle vi kräva att en praktikplats automatiskt skulle leda till anställning tror jag att vi skulle få svårt att skaka fram de praktikplatser som vi behöver för att se till att ungdomarna åtminstone inte är passiva utan har någonting att göra och blir en erfarenhet rikare att ta med sig när de sedan söker arbete. Det är naturligtvis svårt.

Däremot finns det all anledning att fortsätta att ställa krav på Arbetsförmedlingen att följa upp de anvisningar som ges, så att man ser att det är ordentliga förhållanden. Man kan tillsammans med till exempel det lokala facket försöka undvika att den här typen av utnyttjande sker. Det tycker jag nog inte är så konstigt.

Jag håller naturligtvis med Carina Adolfsson Elgestam när det gäller problemet att ungdomar kanske inte söker sig till en del lärlingsutbildningar. Vi ser inte minst på en del tekniska yrken och utbildningar att det finns klara brister i den meningen att det är för få ungdomar som söker sig till den typen av utbildningar. Det är naturligtvis någonting som vi måste försöka arbeta mer på.

Problemet är väl inte minst, upplever jag det som, att universitet och högskolor, eftersom finansieringen av högskoleplatser har byggt på att man har haft många studenter på universiteten, när de sökt studenter har marknadsfört sig med de lite sexigare och roligare utbildningarna, som tyvärr många gånger inte leder till arbete i slutändan. Åtminstone har det varit så tidigare. Jag kan ta något exempel. Det är väldigt många ungdomar som gärna vill bli tv-hallåor och vad det nu kan vara. Det är säkert roligt att gå den typen av utbildning, men det finns inte många jobb när man är klar. Därför är det en bra idé att utbildningsanordnarna också redovisar hur stor chansen är att man får ett jobb efter den utbildning som man trots allt investerar både tid och pengar i. Det tror jag är en god idé.

Gymnasielärlingssystemet, som skissas upp i Irene Wennemos utredning, påminner väldigt mycket om avtalslärlingssystemet. Det är bara det att andra halvan av tiden ägnas åt gymnasieutbildning, alltså skolutbildning. Men i övrigt är det inte någon större skillnad i konstruktionen när det gäller vare sig hur lönen sätts eller hur de arbetsrättsliga regelverken i övrigt fungerar. Detta tycker jag inte att man ska vara för orolig för.

Vi har lite drygt 32 000 fler utbildningsplatser i dag än vi hade för ett år sedan. Det är naturligtvis bra. Jag försökte säga i mitt förra inlägg att de långa utbildningarna sker inom ramen för utbildningssystemet och de korta inom ramen för arbetsmarknadspolitiken. Slutsatsen av det är att samma antal platser räcker till fler personer inom de arbetsmarknadspolitiska utbildningarna, eftersom de är kortare. Om man gör den här uppdelningen så är det inte nog med att de långa utbildningarna ger betyg och utbildningsintyg och liknande, vilket är bra för den enskilde. Vi får också plats med fler ungdomar på ett bestämt antal platser, eftersom utbildningarna i sig är kortare.

På det sättet tycker jag att vi når två bra saker. Vi får både fler som har möjlighet att gå igenom de reguljära utbildningarna och få utbildningsbevis eller betyg och arbetsmarknadsutbildningar som är kortare och mer direkt riktade mot arbetsmarknadens behov.

Det ska naturligtvis också dimensioneras lokalt. Det håller jag helt med om. Det är alltid bättre att sikta på de jobb som faktiskt finns eller dem man kan förutspå kommer att växa inom en relativt närliggande tid. Det tror jag naturligtvis är bra. Över huvud taget tror jag att det är en god idé att öka kontaktytorna mellan Arbetsförmedlingen, det lokala näringslivet runt omkring och kommun och andra intressenter som finns lokalt, så att man hela tiden försöker bli lite bättre på att utbilda till de jobb som finns eller kommer att finnas.

Anf. 36 CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (s):

Fru talman! Jag vet inte riktigt om jag får ihop ekvationen med korta och långa utbildningar och förstår den fullt ut, men det kanske inte är det viktiga. Jag kommer från Kronobergs län. Vi har ganska hög arbetslöshet rent generellt jämfört med vad vi brukar ha i just Kronobergs län. Vi har till de ca 2 000 unga arbetslösa 120 utbildningsplatser. Det känns inte förhållandevis som att det är anpassat till det antal ungdomar som är arbetslösa.

Vad gäller detta med att ställa krav på arbetsgivare eller inte var det ett ganska så intressant svar som ministern hade. Vad gäller att ställa krav på de arbetslösa, oavsett ålder, har inte regeringen eller ministern några bekymmer alls. Men när man ska ställa krav på arbetsgivare är det bekymmersamt. Jag tror att det är precis tvärtom.

Jag tror inte att arbetsgivare har några som helst bekymmer om de får krav på sig. Har ni behov av att på sikt anställa en person här kan ni få en praktikant på vägen. Men sannolikheten att den här personen ska bli anställd ska vara ganska så stor. Det är inga problem att ställa sådana krav om man vill. Men det verkar som att det viktiga för den här regeringen är att ställa krav på arbetslösa än på arbetsgivare i just det här fallet.

Vad gäller utbildning rent generellt kan vi vara överens om att all utbildning ökar möjligheterna att bli anställningsbar oavsett vilken typ av utbildning man går. Det är viktigare att en ung människa får gå en utbildning som man är intresserad av och tycker är rolig, för då gör man ett bättre studieresultat än om man bli intvingad till någonting som man inte vill.

Därför är det viktigt att se till att man får den kompetens som man känner att man själv vill ha. Det ökar möjligheten att bli anställningsbar.

Anf. 37 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Fru talman! I fråga om ekvationen gäller följande inom arbetsmarknadspolitiken. Om vi har 10 000 långa utbildningar räcker de till 10 000 personer. Har vi 10 000 kortare utbildningar räcker de kanske till 30 000–40 000 personer. Det är tanken bakom det.

De långa utbildningarna ska vara inom det ordinarie utbildningssystemet. Då har vi maximal nytta av våra gemensamma resurser samtidigt som de som genomgår de längre utbildningarna också får ett utbildningsbevis. Det tycker jag inte är ett omöjligt krav från den enskildes sida.

När det gäller kraven på arbetsgivarna kan vi inte tvinga fram praktikplatser. Det är redan i dag inte alldeles lätt eftersom vi i krisens spår har sett arbetslösheten öka. Då finns det många som vill ha praktikplatser, fas 3-platser och alla andra möjliga olika sådana typer av platser.

Skulle vi då ställa ett mer precist krav på att det ska leda direkt till en anställning tror jag att vi skulle få väldigt svårt att få tag i dessa praktikplatser till ungdomarna.

Jag kommer återigen till grundfrågan. Det är klart att vi måste se till att ungdomarna inte känner att de blir utnyttjade på det sätt som de ibland beskriver det. Det åligger först och främst Arbetsförmedlingen som ansvarar för praktikplatserna att försöka se till att det inte är så.

I den mån man kan håller jag med Carina Adolfsson Elgestam om att det är en bra idé att försöka se till att anordna praktikplatser på sådana ställen som har ett anställningsbehov framöver. Då ökar den enskildes möjligheter att kunna få tillträde till de platserna rätt markant. Det ligger mycket i det.

Slutligen till frågan om det är viktigare att gå en rolig utbildning. Jag håller naturligtvis med om det. Vi vet alla att om man gör någonting som man tycker om, tycker är roligt och är engagerad i är sannolikheten att man lyckas mycket bättre.

Men kanske är det så att vi ibland måste försöka förmå ungdomarna att tycka att de utbildningar är roligare som också leder till jobb. Det är en upplysnings- och aktivitetsinsats som vi behöver ägna oss åt. Jag tänker till exempel på de tekniska yrkena. Det finns en bild av att de tekniska utbildningarna och yrkena inte är roliga medan de i själva verket förmodligen är det.

Överläggningen var härmed avslutad.

10 § Svar på interpellationerna 2009/10:353 och 373 om regeringens arbetsmarknadspolitik

Anf. 38 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Fru talman! Patrik Björck har frågat mig vilka initiativ jag avser att ta för att komma till rätta med arbetslösheten och vilka åtgärder jag avser att vidta för att utbilda arbetslösa för att möta näringslivets krav på kompetens. Berit Högman har också frågat mig vad jag avser att göra för att minska arbetslösheten.

Självklart har Sverige inte gått oberört genom den djupaste och mest utbredda lågkonjunkturen sedan 1930-talskrisen. Från det att den internationella finanskrisen slog till hösten 2008 har regeringen agerat för att överbygga krisen samt mildra dess långsiktiga effekter. Inom arbetsmarknadspolitik har regeringen gjort kraftfulla satsningar, bland annat på arbetspraktik, praktisk kompetensutveckling, Lyft och jobbcoacher. Syftet är att de personer som förlorat jobbet ska behålla kontakten med arbetslivet och stå bättre rustade när jobben kommer. Regeringen har också tillfört stora resurser för att Arbetsförmedlingen ska kunna erbjuda personer som varit arbetslösa en längre tid ett individuellt utformat stöd inom ramen för jobb- och utvecklingsgarantin samt jobbgarantin för ungdomar. Den 1 januari 2009 fördubblades dessutom kompensationen till arbetsgivarna för nystartsjobb. Jag kan konstatera att läget på den svenska arbetsmarknaden i dag ser ljusare ut än de scenarier som målades upp för drygt ett år sedan.

Frågan om att säkra näringslivets behov av kompetens är av central betydelse för att långsiktigt säkra vår konkurrenskraft och därmed vår välfärd. Det är därför viktigt att människor kan förnya och fördjupa sina kunskaper så att de står bättre rustade på arbetsmarknaden när efterfrågan ökar på nytt. Därför har regeringen gjort stora satsningar inom utbildningspolitiken, bland annat genom utbyggnaden av den yrkesinriktade gymnasiala vuxenutbildningen och uppbyggnaden av den nya yrkeshögskolan.

Personer som står långt från arbetsmarknaden kan dock i vissa situationer vara i behov av en kortare arbetsmarknadsutbildning. Regeringen har därför under 2010 tillfört medel för att ge möjlighet till ett ökat antal platser i arbetsmarknadsutbildning. Dessutom gör regeringen i år en satsning på att arbetslösa ungdomar i jobbgarantin som saknar grund- eller gymnasieutbildning kan erbjudas utbildning inom folkhögskolorna i syfte att underlätta en övergång till reguljär utbildning.

Min förhoppning, och övertygelse, är att regeringens satsningar på utbildning leder till att fler personer väljer att komplettera eller läsa in en gymnasie- eller högskoleutbildning. Detta bidrar till att säkra en långsiktigt god kompetensförsörjning.

Avslutningsvis vill jag betona att jag anser att det ännu är för tidigt att dra några slutsatser kring de långsiktiga effekterna av regeringens satsningar inom arbetsmarknadspolitiken. Regeringen följer dock utvecklingen på arbetsmarknaden mycket noga och är beredd att agera när förutsättningarna förändras.

Anf. 39 PATRIK BJÖRCK (s):

Fru talman! Tack för svaret, arbetsmarknadsministern! Jag måste dock inledningsvis göra arbetsmarknadsministern lite besviken.

Arbetsmarknadsministern avslutar sitt svar med att säga att han hoppas att vi inte ska dra några långsiktiga slutsatser om regeringens satsningar inom arbetsmarknadspolitiken. Tyvärr måste jag göra arbetsmarknadsministern besviken. Det är just precis det vi ska göra i dag.

Jag vet och förstår att arbetsmarknadsministern helst hade velat undvika det, och jag förstår den fromma förhoppningen. Men det är inte bara vi i oppositionen som är mycket bekymrade över vad som har hänt, eller rättare sagt inte hänt, i arbetsmarknadspolitiken de senaste fyra åren. Det kan sammanfattas med ett ord, och det är: misslyckande. Den moderata arbetsmarknadspolitiken har misslyckats kapitalt på alla punkter.

Jobbskatteavdraget har inte lett till någonting annat än ökade klyftor. Det har inte skapat några nya jobb. Arbetslöshetsersättningen i arbetslöshetsförsäkringen skulle skapa fler jobb genom att man skulle sänka den och göra de arbetslösa fattigare. Det har inte skapat några fler jobb.

Reformeringen av Arbetsförmedlingen med jobbcoacher som sysslade med hypnos och healing och jobbcoacher som hade upp till 70 arbetslösa som man skulle försöka ge någon sorts personlig coachning har misslyckats och har inte skapat några nya jobb.

Det är 10 miljarder i sjön till de arbetsgivare som har ungdomar anställda. Det har misslyckats. Det har inte skapat några nya jobb. Inom parentes kan man säga att McDonalds är ett sådant företag som ofta används som ett exempel. Man har visat att McDonalds har fått tiotals miljoner mer i sin resultaträkning på grund av satsningen. Hemma i den

kommun som jag kommer från har man fortsatt med svart arbetskraft och slavlöner trots satsningen.

Näringslivets rekryteringsenkät som tas upp i interpellationen visar att arbetsmarknadspolitiken inte fungerar och har misslyckats. Det konstaterar Svenskt Näringsliv. Trots lågkonjunktur kan man inte rekrytera folk på grund av att de saknar rätt utbildning.

Man har misslyckats i högkonjunkturen, och man har misslyckats i lågkonjunkturen. Det är vad arbetsmarknadsministern hoppas att vi inte ska utreda eller dra några långsiktiga slutsatser om. Men oppositionen har gjort det, ekonomerna har gjort det och Svenskt Näringsliv har gjort det. Sist men inte minst har naturligtvis alla arbetslösa kunnat konstatera att det inte var lättare att söka jobb bara för att man har fått sänkt ersättning i a-kassan och höjd skatt på sin inkomst. Bara för att man har blivit fattigare när man blev arbetslös blev det inte fler jobb.

Jag skulle vilja ta tillfället i akt och beskriva den moderata arbetsmarknadspolitiken med några andra ord. Jag har gjort det vid andra tillfällen och tycker att det är dags att påminna om var de nya moderaternas arbetsmarknadspolitik egentligen härstammar från.

Jag skulle vilja passa på att påminna om varifrån det så kallade nya arbetarpartiet egentligen har hämtat sin politik. Man kan läsa om det i en bok utgiven av Sveriges Kommuner och Landsting som beskriver arbetsmarknadspolitiken i ett historiskt perspektiv. Där skriver man så här: ”1871 års fattigvårdslag slog fast att kommunerna inte längre behövde befatta sig med sysselsättningskapande åtgärder under krisår. Den nya fattigvårdspolitiken vilade på uppfattningen att fullt arbetsföra personer i princip aldrig skulle behöva sakna sysselsättning, under förutsättning att de accepterade de villkor som erbjuds på arbetsmarknaden. De som ändå var arbetslösa betraktades som frivilligt arbetslösa och var därmed inte heller berättigade till något samhällligt understöd.”

De nya moderaternas arbetsmarknadspolitik är exakt identisk med 1871 års fattigvårdspolitik. Det fungerade inte på 1800-talet och det fungerar inte på 2000-talet. Arbetsmarknadspolitiken har misslyckats. Detta ska vi nu ta en debatt om.

Anf. 40 BERIT HÖGMAN (s):

Fru talman! De senaste åren har minst sagt varit en turbulent tid på arbetsmarknadens område. Arbetslösheten har ökat med 100 000 personer. Den höga arbetslösheten och den sjunkande sysselsättningsgraden får också genomslag i det som regeringen kallar för utanförskapet.

Det går att rikta många invändningar mot begreppet och mätmetoden, men faktum är att utanförskapet har ökat med minst 70 000 människor enligt den definition som arbetsmarknadsministern och hans parti själv har använt sig av.

Trots detta är arbetsmarknadsministern rätt nöjd med sin insats. Han har vid flera tillfällen sagt att han också har full tillit till Arbetsförmedlingens förmåga att hantera situationen.

Det regeringen har gjort är att bedriva en utbudsfixerad politik – att öka utbudet av arbetskraft. Men om en sådan politik ska få genomslag krävs det att det finns jobb att söka. När den lilla förutsättningen saknas fungerar inte tankesättet över huvud taget. Det blir liksom inte fler jobb av att en ung person söker 100 jobb som han eller hon ändå inte är kvali-

ficerad att få. Däremot är det ett rätt bra sätt att knäcka många unga människor. Det är också rent av förnedrande för många av de enskilda som blir utsatta för denna politik, inte minst för dem som hamnar i fas 3. Jag vet att vi återkommer till detta under debatten.

Regeringen hävdar ständigt, och kommer tillbaka till, att det beror på den globala finanskrisen. Men då berodde ju uppgången åren innan dess på högkonjunktur och inte heller då på regeringens politik. Det är en logik som inte håller, vilket också Finanspolitiska rådet konstaterade redan 2008.

Regeringens politik ska leda till lägre löner på sikt och en större arbetsmarknad med låglönejobb, särskilt inom tjänstesektorn. Som väl är har EU:s konkurrensregler satt stopp för fler tilltänkta subventioner. Måhända kommer det ett litet skatteavdrag för att gå ut med hunden innan valperioden är slut. Men det är inte genom att gå ut med varandras hundar som Sverige kommer tillbaka till en tätposition när det gäller jobb, tillväxt och välfärd. Det är inte heller genom att slänga ut en halv miljon människor från arbetslöshetsförsäkringen eller genom att försvara och till och med öka en oändlig mängd otrygga anställningar.

Det är genom satsning på utbildning och forskning och genom att ha fokus på tillväxtbranscher, exportfrämjande och småföretagens utveckling som vi kan komma framåt igen. På så sätt kan vi ge de unga människorna en framtidstro och tydligt se att jobben finns och jobben kommer. Kort sagt: Jobben måste gå före stora skattesänkningar.

Siffrorna visar tydligt att långtidsarbetslösheten inte har påverkats av vare sig dessa sänkta ersättningar till arbetslösa eller sänkta avgifter för arbetsgivarna. Långtidsarbetslösheten fortsätter att vara hög. Då är frågan: Vad är nästa medicin som regeringen tänker skriva ut efter det här experimenterandet? Är det Jan Björklunds recept om halverade ungdomslöner? Är det Maud Olofssons recept om skrotad arbetsrättslagstiftning?

Det citerades här tidigare ett förslag om lägre anställningstrygghet. Hur kan den bli lägre? Det finns ju unga som rings in timme för timme. Det finns unga som får jobba gratis i en vecka för att visa vad de går för. Vad kan en lägre anställningstrygghet vara?

Anf. 41 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Fru talman! Vi har haft den mest expansiva finanspolitiken i hela OECD-området under krisen. Expansiviteten har varit 12 procent av bnp. Samtidigt har vi nu EU:s lägsta budgetunderskott. Vi har den mest expansiva politiken med det lägsta budgetunderskottet. Det är ordning och reda i statsfinanserna och kraftfulla tag för att komma till rätta med krisens effekter.

Vi har i dag fler sysselsatta på svensk arbetsmarknad än 2006. Vi har samtidigt en högre arbetslöshet i krisens spår, men inte 11,4 procent som var budgetprognosen i höstas utan 9,3 procent, det vill säga mer än två procentenheter lägre än vad prognoserna var så sent som i höstas.

I dag är varslen nere på rekordlåga nivåer igen. Antalet nyanmälda lediga platser har under det senaste året stigit med 42 procent. Sysselsättningen ökar nu svagt igen. Antalet registrerat arbetslösa hos Arbetsförmedlingen har under det senaste året ökat med 3 500 personer.

Berit Högman säger att det krävs att det finns jobb att söka. Då vill jag påminna om att man i år räknar med 1,2 miljoner jobbyten på svensk arbetsmarknad. Arbetsförmedlingen räknar med att förmedla ungefär hälften av dem. Antalet nyanmälda lediga platser har alltså gått upp med 42 procent. Det finns jobb att söka.

Att i det läget, som Socialdemokraterna, vilja göra det dubbelt så dyrt att anställa ungdomar eller för den delen straffa bort de mindre företagen i glesbygd genom att höja transportskatterna med 11 miljarder, är kirurgiskt träffsäkra sätt att göra just det som Berit Högman varnar för. Då straffar man bort jobben i detta känsliga läge från svensk arbetsmarknad. Jag ser fram emot att höra hur ni ser på den politiken.

Slutligen vill jag säga något när det gäller låglönejobben. Om det hade varit sant, Berit Högman, hur hade det då sett ut i statistiken? Är det verkligen den utveckling vi har sett de senaste fyra åren med borgerlig politik? Nej, sanningen är den att reallöneutvecklingen de senaste fyra åren, med skattesänkningarna som grund, aldrig någonsin har ökat så mycket. 99 procent av löntagarna på svensk arbetsmarknad har fått mer än 1 500 kronor kvar varje månad.

Det där hotet om låglönejobb, osäkerhet, passivitet och allt det där andra som jag nu har hört i 328 interpellationsdebatter är – med all respekt – inte verkligheten.

Men vi har naturligtvis en utmaning i ett läge där nio av tio länder under förra året gick tillbaka i en ekonomisk tillbakagång och i ett läge där svensk export sjönk med 13 procent under förra året. Det går inte obemärkt förbi svensk industri eller svensk arbetsmarknad. Det är självklart att det är så. Det är därför det är så glädjande att Volvo nu nyanställer och att Saab nyanställer och – återigen – att antalet anmälda lediga platser på Arbetsförmedlingen har ökat med 42 procent. Sysselsättningen ökar. Det är naturligtvis bra.

Är jag nöjd med det? Självfallet inte. Så länge det finns en enda person arbetslös som inte vill vara det har vi en gemensam utmaning att se till att skapa förutsättningar för att fler arbetar och kommer tillbaka. Då ska vi inte straffbeskatta de företag som ska anställa dessa ungdomar, till exempel, genom att göra det dubbelt så dyrt att anställa dem. Hur många nya jobb ger det att man höjer arbetsgivaravgiften för unga med 10 miljarder kronor eller att man höjer transportskatterna med 11 miljarder och på så sätt kirurgiskt träffsäkert stampar bort jobben i glesbygd på de mindre företag som just nu har börjat återanställa? Hur ska vi få tillbaka dem när de försvinner från Sverige?

Anf. 42 PATRIK BJÖRCK (s):

Fru talman! Nu blev det lite nerv i debatten – det var kul att notera – när arbetsmarknadsministern höjde tonläget lite. Det finns jobb att söka. Det finns 1 miljon jobb, menar arbetsmarknadsministern. Om han har den inställningen förstår jag att arbetsmarknadsministern är nöjd med att inte göra någonting. I det läget skulle arbetsmarknadsministern kunna åka på semester till Egypten eller någon annanstans; det är helt okej. Jag har inga problem med det. Men eftersom verkligheten inte är sådan som arbetsmarknadsministern beskriver är det ett stort bekymmer.

Jag vill återigen poängtera att det inte bara är vi i oppositionen som har en annan verklighetssyn. Det är Riksrevisionen. Det är ekonomerna. Det är Svenskt Näringsliv.

Om det finns jobb att söka är det väl en fullständig katastrof för arbetsmarknadspolitiken när näringslivet inte kan rekrytera i tider av hög arbetslöshet eftersom, som de själva säger i sin rekryteringsrapport, det inte finns utbildad arbetskraft. Det beror på att arbetsmarknadsministern i en lågkonjunktur har den absolut sämsta bemanningen när det gäller komvux och arbetsmarknadsutbildning som vi har haft i det här landets moderna historia, sämre än vi hade under högkonjunkturen. Det är inte konstigt att de, trots att det finns jobb att söka, inte hittar folk med rätt utbildning. Arbetsmarknadsministern har gjort folk fattigare men inte gett dem några som helst verktyg för att söka de jobb som eventuellt finns.

För säkerhets skull kan vi ta den här diskussionen utifrån de slutsatser och de utvärderingar som ekonomer av yrket har gjort av arbetsmarknadspolitiken. I nr 2 av Ekonomisk Debatt från 2010 gör Magnus Henrekson en utredning av regeringens jobbstrategi. Det är då inte en person från oppositionen utan en ekonom av kåren, så att säga. Han konstaterar att ”den borgerliga alliansregeringen har även i sin fjärde budget fortsatt på den inslagna vägen att sänka skatten på arbete för att höja sysselsättningen och sänka graden av utanförskap i Sverige. Sysselsättningsökningen var dock förhållandevis blygsam även innan den globala krisen. Mycket tyder dessutom på att det framför allt är studenter och friska äldre som arbetar mer, medan framgångarna med att bryta utanförskapet är begränsade.

De stora skattesänkningarna på arbete fick inte de förväntade positiva effekterna.”

Det är när ekonomerna själva analyserar det som arbetsmarknadsministern slår sig för bröstet för som man konstaterar det som varje människa i Sverige som öppnar ögonen, går ut på gatorna, läser tidningarna, ser på tv eller lyssnar på radio kan konstatera, att vi har en arbetslöshet där ute, även om arbetsmarknadsministern vill tänka sig bort från den. Men det hjälper inte. De här frågorna återkommer.

Vilka initiativ har arbetsmarknadsministern tänkt ta för att komma till rätta med arbetslösheten när den förda politiken inte visar sig fungera? Det är det vi vill ha svar på nu, och inte bara vi i den här kammaren utan alla de arbetslösa där ute som faktiskt inte bara är arbetslösa utan också drabbas hårt ekonomiskt av den politik som arbetsmarknadsministern för. Alla de företag som skulle kunna anställa och expandera om de fick folk som har rätt utbildning väntar sig svar från arbetsmarknadsministern på frågorna. Då duger det inte att smita undan, sopa allting under mattan och låtsas som om det inte finns några problem. Om det visar sig att den förda politiken inte ger resultat får man faktiskt se till att komma med några andra förslag och se om de möjligen kan fungera.

Anf. 43 BERIT HÖGMAN (s):

Fru talman! Om det vore så att det arbetsmarknadsministern säger stämde med verkligheten skulle inte Sverige se ut som det gör. Det är antalet långtidsarbetslösa som har ökat. Regeringens politik har haft näst intill obefintlig påverkan på denna grupp. Arbetsförmedlingen förmedlar

1,2 miljoner jobb – ja, normen för medelnivån ligger någonstans på en miljon och har gjort det i flera år. Men det är inte så att det har påverkat gruppen långtidsarbetslösa. När det gäller åtgärder för de människorna står regeringen tomhänt.

Merparten av de nya jobben 2006–2007 gick till nyutbildade på arbetsmarknaden, det vill säga till dem som hade en färsk utbildning, de som hade fått dra nytta av en socialdemokratisk högskolepolitik där allt fler har fått möjlighet att utbilda sig.

Borde inte regeringen och arbetsmarknadsministern ha insett att utbildning är en viktig förutsättning för arbete? Statsrådet skriver i sitt svar i dag att regeringen kan vara beredd att agera. Det borde regeringen ha gjort långt tidigare. Det är väldigt många människor som har farit illa under den här tiden.

Frågan blir ändå om det fortfarande är så att arbetsmarknadsministern, trots det Patrik Björck berättade och trots det vi vet, tror att en utbudsfixerad arbetsmarknadspolitik är det som ska dra Sverige mot framtiden. Riksrevisionen har gjort utvärderingar av sänkta arbetsgivaravgifter, exempelvis den regionala nedsättningen, och visat att den hade marginell betydelse. Då tog regeringen bort den men införde andra i stället och sade att just de hade betydelse. Det finns ingenting som visar att de heller har haft betydelse, därför att då skulle inte ungdomsarbetslösheten vara så hög.

Det spelar faktiskt ingen roll om man säger att man har bedrivit Europas mest expansiva politik. Om det är fel politik spelar det ingen roll om den kostar. Det måste ju vara rätt insatser för att nå målet full sysselsättning. Det är det som är viktigt för oss.

Slutsatsen blir än en gång, fru talman, att diagnosen är ställd: Arbetslösheten är för hög. Det är särskilt svårt för de långtidsarbetslösa. Problemet är att patienten är resistent mot medicinen Subvention för anställning, som egentligen är regeringens enda medicin att tala om. Det är inte det som avgör om en arbetsgivare anställer eller inte. Det är kompetensen hos den tilltänkta anställda.

Precis som Patrik Björck sade – det visar Svenskt Näringsliv tydligt i sin senaste rapport och det har också Företagarna kommit fram till – blir vart femte jobb inte tillsatt eftersom man saknar kvalifikationer hos arbetskraften.

Då är det bättre att arbetsmarknadsministern tar fasta på våra förslag, att en arbetsmarknadsutbildning faktiskt kan få vara längre, att utbildningsinsatserna måste vara flera och att arbetsmarknadspolitiken också tar ett ansvar för utbildning. De argument som ministern anförde i en tidigare debatt är rätt mycket nonsens. Det är klart att det går att ha pedagogisk kvalitet också i utbildning som är köpt av Arbetsförmedlingen.

Ett konkret råd avslutningsvis: Gör det enkelt! Börja med att luckra upp det nationella regelverket i EU:s stödfonder så att det blir lättare för företagen att i företagen anordna utbildning som leder till kompetenshöjning.

Anf. 44 RAIMO PÄRSSINEN (s):

Fru talman! Littorin pratar om siffror, 12 procent hit och dit, men det blir så svårt att ta på det så låt oss prata värderingar i stället.

Om jag ska uttala mig utifrån var våra värderingar ligger kan jag börja med att säga att vi vill hålla ihop samhället. Vi vill faktiskt se att Sverige återigen kan bli mycket mer av ett möjligheternas land, inte ett Sverige som begränsar och stänger ute.

För de unga i det här landet har den här regeringsperioden faktiskt inneburit att arbetslösheten har skjutit i höjden. Ungdomarna har fått en usel ekonomi. Jag känner många ungdomar som efter allt plotter med a-kassan, som Littorin ansvarar för, har fått vänta oerhört länge på att få ut sin a-kassa. De har blivit hänvisade till socialbidrag. Deras möjligheter att komma in på ett vikariat på kommunen har beskurits därför att ekonomin har hållits tillbaka.

Ungdomarna har fått högre arbetslöshet och sämre ekonomi. Man har stängt dörrarna. Man har minskat antalet utbildningsplatser. Nu säger ministern att han lägger tillbaka några, men det räcker ju inte.

Livet har blivit begränsat för många ungdomar, Littorin. Och nu kommer nästa steg i det hela. Det finns alltså en diskussion om att ungdomar borde ha lägre löner. Är det nästa åtgärd? Inte nog med det. Med lägre löner skulle följa en sämre anställningstrygghet. Det här har skett samtidigt som man har beviljat de som redan har det bra i livet stora skattesänkningar. Sedan kan Littorin säga att den lågavlönade får stora skattesänkningar, men varför var det så att riksdagens talman fick en skattesänkning på över 100 000 kronor i månaden? Det är ett jämförelsetal som man kan använda. Gav det fler jobb? Ledde det in fler ungdomar i fler utbildningar? Nej, så var det inte.

Littorin pratar om alla effektiva åtgärder på skattesidan. Men vi kan se att arbetslösheten har stigit. Åtgärderna har inte varit effektiva. Patrik Björck pekade på ungdomarna på McDonalds som får jobba under slavliknande förhållanden och villkor trots den stora gåva som man har fått från regeringen. Den har inte gett fler jobb. För till bevis, Littorin.

Jag påstår att alla utom regeringen dömer ut åtgärden att sänka arbetsgivaravgifterna åt redan anställda ungdomar. Alla säger att den är ineffektiv. Då borde Littorin kunna ödmjuka sig och se att det ligger något i den massiva kritiken.

Blir Sverige möjligheternas land om vi låter ungdomarna få sämre chanser att ta sig in på arbetsmarknaden, om vi låter ungdomarna få lägre löner och sämre anställningstrygghet samtidigt som den rikaste procenten i landet har fått precis lika mycket skattesänkningar som en fjärdedel av hela befolkningen? Är det så man bygger möjligheternas land, Littorin? Är det så vi håller ihop Sverige? Nej, den här regeringen lämnar ungdomarna efter sig och beskär möjligheterna. Investera i ungdomen i stället. Investera inte i dem som redan har det bra. Vi vill hålla ihop Sverige. Vi vill göra Sverige till möjligheternas land.

Anf. 45 LARS LILJA (s):

Fru talman! Jag kan börja med att konstatera att det är oerhört intressant att Sven Otto Littorin redan vet hur en eventuell kilometerskatt ska se ut i glesbygden; den del av Sverige jag kommer från.

Det vore också intressant om Sven Otto Littorin här och nu kunde lova att en moderatledd regering inte kommer att höja några CO₂-skatter under nästa mandatperiod. Om jag kan få det löftet blir jag fascinerad och glad. Vi får se vad som händer.

Littorin använder retoriken på ett intressant sätt. Han påstår att det ska bli dubbelt så dyrt att anställa unga. De ska faktiskt ha lön också. Man betalar inte bara arbetsgivaravgifter. Det handlar om några tusenlappar i månaden för de lägst betalda ungdomarna. Att påstå att det ska bli dubbelt så dyrt är en lätt överdrift. Då talar vi naturligtvis om de generella nedsättningarna av arbetsgivaravgifterna. När det gäller de ungdomar som verkligen har bekymmer att komma in på arbetsmarknaden har vi socialdemokrater betydligt kraftfullare medel än vad den här regeringen har lyckats prestera.

Littorin pratar om de stimulansåtgärder som den här regeringen har genomfört. Man har stimulerat dem som redan har pengar. Jag har till exempel fått ungefär 3 000 mer i månaden tack vare regeringens skattesänkningar. Jag kanske inte konsumerar allt. De som verkligen skulle konsumera om de fick ett tillskott i sin ekonomi, nämligen arbetslösa, sjuka och pensionärer, har inte fått någonting. Det är en oerhört missriktad stimulans av ekonomin. Det är elementär nationalekonomi att om ekonomin ska stimuleras och få folk att konsumera mer är det de som konsumerar upp sitt tillskott som ska ha pengarna, inte vi som kan spara dem eller åka utomlands.

Jag skulle ändå vilja ta upp dem på arbetsmarknaden som har det allra svårast, nämligen de långtidsarbetslösa – de som har hamnat i fas 3 i regeringens arbetsmarknadspolitik. Först och främst vill jag att arbetsmarknadsministern berättar för kammaren hur stor ersättning en person får som i fas 2 har haft grundersättningen i a-kassan, drygt 220 kronor om dagen, när den personen övergår till fas 3. Det kan vara en oerhört intressant upplysning.

Vi kan vara överens om att det är de sämst ställda, de värst utsatta på arbetsmarknaden, som borde få tillgång till Arbetsförmedlingens alla verktyg för att få ett arbete. Nu är det precis tvärtom. De som har hamnat i fas 3 har i princip tillgång till två verktyg. De kan få ett lönebidrag på en gång. De kan få ett nystartsjobb. Men de har inte möjlighet till praktik, utbildning eller annat. Det här är oerhört frustrerande för de människor som jobbar på Arbetsförmedlingen och möter dessa personer. Varför kan inte de personer som befinner sig i fas 3, har den svåraste situationen på arbetsmarknaden, få ta del av Arbetsförmedlingens alla resurser för att komma tillbaka till arbete?

Anf. 46 JASENKO OMANOVIC (s):

Fru talman! Jag vill tacka arbetsmarknadsministern för ett intressant svar.

När man diskuterar arbetsmarknadspolitik vill arbetsmarknadsministern alltid utgå från ”skitåren”. Han vill glömma att det var allmänna val till riksdagen 2006. Regeringen fick med sig 70 miljarder, och regeringen fick med sig i bagaget den högsta konjunkturen sedan andra världskriget.

Arbetsmarknadsministern vill gärna diskutera vad som har hänt sedan hösten 2008 och finanskrisen. Om man har misslyckats med sin arbetsmarknadspolitik vill man förstås inte ta upp de goda åren och den skattkista som man fick med sig, utan man vill börja med den eländiga tiden och finanskrisen. Det är enklare att förklara varför man har misslyckats.

Ja, Littorin, halvsanningar är inte så bra.

Statsrådet sade i sitt svar att han kan konstatera att det ser ljusare ut. För vem då? Vi har massarbetslöshet i Sverige i dag. På ett år, arbetsmarknadsministern, har det blivit 80 000 fler arbetslösa. Det innebär att i dag är nästan 10 procent av den arbetsföra befolkningen utan jobb. Det är massarbetslöshet.

Arbetsmarknadsministern säger att socialavgifterna för ungdomar har sänkts. Det är ett av de största politiska fiaskon som har funnits. Enligt Riksrevisionen kostar det 900 000 kronor att skapa ett eventuellt jobb med hjälp av sänkta socialavgifter för ungdomar. 900 000 kronor är ungefär lika mycket som ett landsting betalar för två AT-läkare. Så mycket investerar samhället för att en ungdom ska få jobb på till exempel McDonalds. Det finns smartare och bättre sätt att få ungdomar ut i arbetslivet utan kompensation. Man använder till och med svart arbetskraft. Det finns smartare sätt, Littorin. Bland annat är det fråga om att höja kompetensen hos arbetslösa ungdomar och inte hålla dem i karantän i 90 dagar. Rikta åtgärderna direkt så att ungdomar får del av arbetsmarknadspolitiken!

Nej, som sagt, halvsanningar är inte bra, Littorin. Och då är det viktigt att lyssna på oppositionen. Det har gått fyra år i förlorad tid för Sveriges arbetsmarknadspolitik. Jag hoppas verkligen att vi inte ska förlora fyra år till med Littorin.

Anf. 47 GUNNAR ANDRÉN (fp):

Fru talman! En god regel är att man ska låta bli att skjuta sig själv i foten, för det är väldigt besvärligt när man ska promenera vidare.

Jag vet inte om Patrik Björck över huvud taget har tagit del av Socialdemokraternas nya skattepolitik. Jag ska uppehålla mig framför allt vid ungdomsarbetslösheten och jobbskatteavdraget, och då måste jag konstatera att den ohyggligt hårda kritik som Patrik Björck riktar mot jobbskatteavdraget har accepterats till 95, 96 eller 97 procent av Socialdemokraterna. Det är egentligen inte Sven Otto Littorin som ska vara måltavla, utan det är den socialdemokratiska partiledningen.

Hur kan man vara så idiotiskt dum att man accepterar någonting som är så fullständigt vansinnigt? Jag undrar hur det är ställt när man gör så här.

Det kanske är på det sättet, fru talman, att den socialdemokratiska partiledningen som står bakom motionen har tagit del av *Svensk finanspolitik*, Finanspolitiska rådets rapport 2010, som har Lars Calmfors som huvudredaktör men också har sådana personer som Lars Tobisson och – tro det eller ej – Erik Åsbrink bakom sig. Där kan man läsa sådana fantastiska saker som att jobbskatteavdraget har varit väldigt bra, särskilt på lång sikt.

Men det är värre än så, fru talman. Det är en massa andra länder som har gjort detta. De länder som har infört jobbskatteavdraget, enligt rapporten, är Australien, Belgien, Finland, Frankrike, Irland, Kanada, Korea, Japan, Nederländerna, Nya Zeeland, Slovakien, Storbritannien, Sverige, Tyskland, Ungern och USA. Därtill kan man lägga Danmark, som har gjort samma sak. Det finns väl belagda studier som visar att detta har varit väldigt effektivt för att öka antalet jobb.

Då kan man fråga sig: Hur har detta jobbskatteavdrag fungerat?

Jag har många gånger ställt en väldigt intressant fråga till Raimo Pärssinens kolleger i skatteutskottet som jag gärna vill upprepa, även om jag inte begär att någon av er ska svara på den. Om man sänker till exempel belastningen av skatterna med ungefär 80 miljarder, som vi har brukat säga, är frågan: Om man inte hade sänkt skatterna så mycket, hur många fler Volvobilar skulle då ha sålts i detta land? Det är en intressant fråga när man diskuterar köpkraft och vilka skatter man har. Man kan inte skratta bort detta. Det går inte.

Man måste också ställa frågan, fru talman: Om man har sänkt arbetsgivaravgiften för ungdomar under 26 år med ungefär 10 miljarder kronor och sedan höjer den med 10 miljarder kronor, får det några som helst återverkningar på arbetslösheten bland ungdomar?

Vi är väl alla överens om att arbetslösheten bland ungdomar är för hög. Men är det klokt att göra situationen för ungdomar ännu värre? Det är verkligen det sämsta man kan göra. Man måste se till att underlätta ytterligare för dem att få jobb, och det gör man faktiskt inte genom att höja arbetsgivaravgifterna. Det är en felaktig väg.

Vi får fundera på detta: Vem är det som anställer i detta land? Är det Patrik Björck eller företagen? Det är väldigt viktigt att få detta klart för sig: Är det Patrik Björck eller företagen som anställer? Om det är Patrik Björck höjer han säkert alla arbetsgivaravgifter först och anställer sedan. Men om det är företagen tror jag att de föredrar att ha lägre anställningsavgifter.

Anf. 48 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Fru talman! Äntligen stod prästen i predikstolen! Var det inte så Selma Lagerlöf inledde *Gösta Berlings saga*?

Hör ni ni! Det är valrörelse på gång, och det är otroligt roligt. Som gammal partisekreterare tycker jag att det är bland det roligaste som finns. Det märks verkligen att valfebern börjar greppa oss.

Det måste vara ett problem för Socialdemokraterna när regeringen efter den värsta krisen sedan 30-talet ändå har högre förtroende för jobbpolitiken bland väljarna än vad Socialdemokraterna har. Det måste naturligtvis vara jobbigt.

Jobben måste gå först, säger Berit Högman. Ja, men varför gör ni det då dubbelt så dyrt att anställa ungdomar? Varför straffbeskattar ni alla de mindre företagen genom 11 miljarder i höjda transportskatter?

Vad säger du till dina väljare därhemma, Lars Lilja, när det ska bli dyrare för dem att transportera sina varor och dyrare att anställa ungdomar? Det skulle jag gärna vilja höra.

Jag skulle också vilja höra Raimo Pärssinen svara på hur det är att hålla ihop Sverige att göra det dyrare att anställa ungdomar och dyrare att transportera de varor som företagen som förhoppningsvis måste anställa behöver.

Patrik Björck citerar Henrekson. Han är från Skänninge så det är en bra påg. Men varför slutar du citera där? Varför citerar du inte Henreksons mest kända tes, som handlar om hans idéer om att komma till rätta med arbetslösheten, nämligen att ta bort LAS och urholka arbetsrätten? Men det är väl som vanligt: Som fan läser Bibeln citerar Patrik Björck sanningen.

Sanningen är den att sysselsättningen ökar just nu, om än svagt. Arbetslösheten har visserligen stigit i krisens spår, men inte alls så mycket som alla trodde bara för ett halvår sedan. Vi har haft hela OECD-områdets mest expansiva finanspolitik under krisen, med EU:s minsta budgetunderskott.

Vi har prioriterat utbildning och aktivitet framför passivitet och för-tidspensioneringar, som var Socialdemokraternas patentlösning efter 90-talskrisen. Fler personer har inom ramen för arbetsmarknadspolitiken tillträde till kortare utbildningar, och fler har tillträde till långa utbildningar inom det ordinarie utbildningssystemet.

Den sänkta skatten på arbete gynnar, precis som vi hörde Gunnar Andrén säga, konsumtionsförmågan i dåliga tider. Det är väl därför som ni vill behålla 95 procent av de skattesänkningar som vi har gjort.

Men det blir dessutom fler jobb. Riksrevisionen visar i sin utvärdering av jobbskatteavdraget att de första tre stegen har gett 88 000 i varaktig sysselsättningsökning.

Nej, slutsatsen när jag hör på er är att ni lägger i backen och backar in i framtiden, precis som vi konstaterade i en annan debatt. Men fort går det inte eftersom ni i själva verket behåller det mesta vi har gjort. Man undrar vad de här 325 interpellationsdebatterna – eller 328 eller vad vi nu är uppe i – egentligen har fått för effekt. På mitt område behåller ni jobbskatteavdragets första tre steg. Ni behåller nystartsjobben för unga. Ni behåller utbildningsplatserna men lägger till ett par tre tusen eller vad det är i arbetsmarknadspolitiken. Men i övrigt är det inga större skillnader.

Då blir frågan som jag tycker att man kan ställa sig: Varför välja kopian när det finns ett original som står för en arbetslinje och ser till att folk kommer in på arbetsmarknaden?

De delar där ni skiljer ut er i så negativ grad är just de delar som är allra värst: straffskatten på unga och på transporter, där ni väljer totalt fel väg in i framtiden.

Låt mig ställa en retorisk men ganska intressant fråga. Vi lägger skatt på alkohol och tobak för att folk ska dricka och röka mindre. Vad händer när vi lägger skatt på ungdomars arbete och på transporter? Det blir färre ungdomar som arbetar och färre transporter för alla de småföretag som ska sälja sina varor och på det sättet se till att det blir fler som arbetar på svensk arbetsmarknad och inte färre. Det är en backpolitik som ni står för, tyvärr, mina vänner.

Anf. 49 PATRIK BJÖRCK (s):

Fru talman! Jag fick en fråga från arbetsmarknadsministern varför jag inte citerar Henreksons mest berömda tes att man ska ta bort LAS. Svaret är väldigt enkelt: Jag interpellerar ministern, och ministern vill inte ta bort LAS. Jag och ministern är överens om att det är fel politik att ta bort LAS, och då hade det varit fullständigt korkat om jag hade interpellerat ministern om det. Det är elementär riksdagsordning att man interpellerar ministern om vad han gör eller inte gör.

Jag ska fortsätta att citera Henrekson för att få någon ordning i den här debatten. Att Gunnar Andrén som har skjutit sig själv i fötterna hela dagen över huvud taget kan stå på benen är fullständigt märkligt.

Henrekson säger: ”Enligt budgetpropositionen beräknas hela jobbskatteavdraget på lång sikt öka sysselsättningen med 75 000 jobb, men eftersom antalet personer i yrkesaktiv ålder samtidigt ökar med långt mer än 100 000 personer beräknas det således inte bidra till någon ökning alls i sysselsättningsgraden.”

Det gäller även om man antar regeringens egna prognoser för hur det här skulle påverka, vilket Henrekson sedan naturligtvis ifrågasätter. Även om man använder regeringens prognoser är inte jobbskatteavdraget någon viktig del i arbetsmarknadspolitiken.

Ska man då anklaga oss socialdemokrater för att vi inte tror att det går att återta hela jobbskatteavdraget på en gång?

Nej, det kan man naturligtvis inte göra. Vi har aldrig hävdat att jobbskatteavdraget skulle vara den viktigaste delen i arbetsmarknadspolitiken. Vi behöver naturligtvis inte stå till svars för någonting som vi aldrig har gjort eller påstått.

Arbetsmarknadsministern har, tvärtemot alla ekonomers bedömningar, konstaterat att jobbskatteavdraget är den viktigaste delen i arbetsmarknadspolitiken. Vi tycker inte det och kan inte heller ställas till svars för det.

Sedan borde Gunnar Andrén läsa Finanspolitiska rådets rapport, 2010, för där står det inte alls, som Gunnar Andrén säger, att det här har fungerat väldigt väl. Där står det att det kan antas vara effektivt för att öka sysselsättningen på lång sikt. Men det har inte varit effektivt, och det är inte väldigt bra. De skriver inte det. De säger inte det. Det har aldrig varit så.

Anf. 50 BERIT HÖGMAN (s):

Fru talman! Jag kom inte hit till kammaren i dag för att ha en skattepolitisk debatt. Jag kom hit för att ha en debatt med arbetsmarknadsministern om åtgärder mot arbetslösheten, särskilt när det gäller de långtidsarbetslösa.

Vi socialdemokrater är övertygade om att det finns fler möjligheter i Sverige än vad regeringen ger våra unga människor. Och vår första prioritet är jobben.

Arbetsmarknadsministern kanske inte hann med men får nu ännu en chans att svara på frågan: Varför vill arbetsmarknadsministern och regeringen att människor som kommer in i fas 3 i den så kallade jobb- och utvecklingsgarantin ska hamna i en total återvändsgränd?

Anser arbetsmarknadsministern att det är rimligt att en arbetsgivare får mer i ersättning för att ta emot arbetskraften än vad arbetskraften får för att utföra 40 timmars arbete i veckan?

Finns det någon rimlighet i att en människa som utför ett arbete 40 timmar i veckan inte ska ha någon chans att inom arbetsmarknadspolitikens ram ta sig ur sin situation? Varför stänger regeringen alla dörrar för den grupp som behöver arbetsmarknadspolitiken allra bäst?

Om man försöker gå i deras sandaler blir diskussionen om en kilometerskatt tämligen ointressant. Jag förstår att arbetsmarknadsministern just nu är en företrädare för åkeriföretagen. Jag vill vara en företrädare för framtiden, så att vi också överlämnar en framtid till våra barn och barnbarn.

Anf. 51 RAIMO PÄRSSINEN (s):

Fru talman! Vilket land drömmar arbetsmarknadsministern om?

Handlar det om stora skattesänkningar? Gunnar Andrén försöker bevisa att det är fler som köper Volvobilar om vi sänker skatterna kraftigt. Ja, men för ut den teorin fullständigt! Om man sänker skatterna ytterligare, med det dubbla, blir det kanske fler som köper Volvobilar. Men man glömmer då det som är gemensamt finansierat och som håller ihop landet för att det ska kunna göras till möjligheternas land. Det handlar om att ge ungdomarna bra utbildning, bra på fötterna och ännu en chans om de misslyckas. Det handlar om en väg in i arbetslivet.

Littorin frågar mig hur vi ska hålla ihop Sverige. Men han svarar inte på det jag frågade honom: Är det ett sätt att hålla ihop Sverige att bevilja stora skattesänkningar för dem som redan har mycket pengar och samtidigt låta dem som har lite betala det? Samtidigt förs en diskussion om att ungdomarna borde ha sänkta löner. Samtidigt drar man upp en diskussion om att ungdomarna borde ha sämre anställningstrygghet. Och samtidigt har den rikaste procenten, Littorin, fått lika mycket pengar i skattesänkningar som en fjärdedel av den svenska befolkningen. Det är Littorins sätt att hålla ihop Sverige.

Som gammal partisekreterare tror han inte på opinionsmätningar. Men nu tror han helt plötsligt på en opinionsmätning om att det finns större förtroende. Men tro på dem då! Då är det bara så som han tänker. Då har ni redan förlorat valet.

Du får välja hur du ska ha det.

Vi vill ge småföretagen lägre avgifter. Det är riktat till småföretagen. Det är upp till en gräns på 900 000 av lönesumman, och då blir det riktat direkt till småföretagen. Vi vill subventionera in de unga, ge dem en chans och ge dem en möjlighet. Satsa inte på dem som redan har det bra!

Anf. 52 LARS LILJA (s):

Fru talman! Jag ställde, tror jag, tre frågor till arbetsmarknadsministern. Jag fick inte svar på någon. Jag är i och för sig inte så förvånad över det.

Den första frågan var: Lovar en eventuellt moderatledd regering att inte höja CO₂-skatterna under nästa mandatperiod? Jag fick inget svar på den frågan.

Den andra frågan jag ställde var: Hur stor ersättning får en person som går från fas 2, och där har haft grundersättningen, till fas 3 i jobb- och utvecklingsgarantin? Eftersom ministern inte vill svara kan jag svara. Svaret är: noll kronor.

Den tredje frågan jag ställde var: Är arbetsmarknadsministern beredd att se till att Arbetsförmedlingens alla verktyg och resurser kan användas för de personer som är i fas 3? På den frågan fick jag heller inget svar.

Det är egentligen bara de tre frågorna jag vill ha svar på. Jag tror att arbetsmarknadsministern kommer att klara av det svaret på ungefär 20 sekunder, så han har definitivt tid att svara även de andra debattörerna.

Jag såg att arbetsmarknadsministern skakade på huvudet när jag påstod att den som går från fas 2 till fas 3 och har grundersättningen i akassan får noll kronor i ersättning. Är det så att jag har fel har ministern en oerhört stor uppgift att informera Arbetsförmedlingen om vad som gäller. I så fall har det skett ett oerhört misstag i kommunikationen mel-

lan departement och förmedling. Det håller jag i så fall också arbetsmarknadsministern ansvarig för.

Anf. 53 JASENKO OMANOVIC (s):

Fru talman! Jag kan konstatera en gång till att arbetsmarknadsministern börjar med hösten 2008 igen. Varför gör han det? Jag ska återigen försöka ge den här bilden. Vi har försökt spara i kistorna i tolv år, och arbetsmarknadsministern har fått en högkonjunktur i nästan två år.

Sedan började egentligen allting före finanskrisen, alltså innan detta världsomfattande elände kom fram. Littorins arbetsmarknadspolitik kan ju beskrivas som en naturkatastrof. Den är som en översvämning som tar bort allt man har byggt upp. Så kan man beskriva Littorins arbetsmarknadspolitik.

Återigen: Ungdomarna sätts i karantän samtidigt som arbetsgivare får sänkta socialavgifter för redan anställda. Det är klyftan. Man skapar en klyfta när det gäller unga på arbetsmarknaden. Det är en väldigt stor klyfta. Den klyftan, som allt annat, leder inte till ökad konsumtion, som arbetsmarknadsministern påstod här. Den skapar en osäkerhet i landet. Ingen som känner sig osäker på vad som händer om man blir sjuk eller arbetslös vågar konsumera, utan man sparar i ladorna för att man kanske kommer att behöva det.

Anf. 54 GUNNAR ANDRÉN (fp):

Fru talman! Någon enstaka gång skulle man önska en annan debattordning. Jag ska avstå från att angripa Raimo Pärssinen och Jasenko Omanovic eftersom ni inte har möjlighet att svara, annars skulle jag ha mycket att säga.

Patrik Björck kan däremot få en fråga.

(TREDJE VICE TALMANNEN: Ministern har ett slutanförande. Ingen annan har något inlägg kvar.)

Då avstår jag.

Anf. 55 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Fru talman! Först en kommentar till Lars Lilja. I fas 3 har man aktivitetsstöd som utbetalas av Försäkringskassan enligt det regelverk som gäller och har gällt tidigare. Kontakterna med Arbetsförmedlingen ska bestå. Beslutet att tilldela fas 3-plats ska omprövas vartannat år. Syftet är just att utnyttja de verktyg som finns, till exempel nystartsjobb, lönebidrag, Samhall och så vidare för att man ska kunna gå vidare.

Raimo Pärssinen säger att småföretagen ska få lägre avgifter. Det som Raimo Pärssinen glömmer att säga är att ni först höjer arbetsgivaravgiften med 10 miljarder för unga och transportskatten med 11 miljarder. Sedan ger ni tillbaka ett par hundra miljoner i det som redan finns, nämligen nystartsjobb för unga.

Om det är så hemskt med jobbskatteavdraget kan man undra varför ni behåller 95 procent av det. Det kanske är som Patrik Björck antyder, att ni inte ska ta tillbaka hela jobbskatteavdraget på en gång. Det påminner lite om det Gunnar Sträng sade: Steg för steg ska vi socialisera Sverige,

men vi ska inte basunera ut det på gator och torg där det så lätt kan missförstås.

Man kan då fråga: När ska vanligt folk få ta del av de inkomstskattehöjningar som Patrik Björck aviserar? Blir det en tusenlapp i månaden i höjd skatt för metallarna och kommunalarna 2012 eller vad är det som gäller?

När man går igenom interpellationerna och den här debatten blir slutsatsen återigen: Sysselsättningen ökar, visserligen svagt. Arbetslösheten har stigit det senaste året, men inte alls så mycket som alla trodde för bara ett halvår sedan. Vi har under krisen haft OECD-områdets mest expansiva finanspolitik, nämligen 12 procent av bnp med EU:s minsta budgetunderskott, vilket naturligtvis har varit bra.

Vi har prioriterat utbildning och aktivitet framför passivitet och för-tidspensioneringar. Fler personer än tidigare har inom ramen för den aktiva arbetsmarknadspolitiken fått tillträde till kortare utbildningar och fler har tillträde till längre utbildningar inom det ordinarie utbildnings-systemet. Det går att göra listan lång, men slutsatsen när vi har sett oppositionens motförslag är att man ställer upp på det mesta. Där man inte ställer upp vill man i stället fördubbla kostnaderna för unga och höja transportskatterna med 11 miljarder. Det är kirurgiskt träffsäkra sätt att tvinga bort jobben från svensk arbetsmarknad.

Överläggningen var härmed avslutad.

11 § Svar på interpellation 2009/10:361 om bemanningsföretag och anställningstrygghet

Anf. 56 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Fru talman! Hillevi Larsson har frågat mig vad jag och regeringen avser att göra för att säkerställa att arbetsgivare inte använder sig av bemanningsföretag för att kringgå anställningstrygghet och turordningsregler. Hillevi Larsson har också frågat hur jag ställer mig till ett förbud mot ett handlings sätt som innebär att säga upp anställda med hänvisning till arbetsbrist för att en kort tid senare hyra in samma personal via bemanningsföretag samt slutligen om de drabbade i sådana fall borde ha rätt till återanställning.

Jag har redan tidigare i år diskuterat frågor kring bemanningsföretag här i riksdagen. Mitt svar i dag kommer därför att likna vad jag sagt tidigare:

Arbetsbrist är enligt lagen om anställningsskydd saklig grund för uppsägning. Samtidigt finns skyddsregler bland annat i form av företrädesrätt till återanställning.

Att hyra in arbetskraft i stället för att ha egna anställda är i sig inte otillåtet. Utgångspunkten är dock att alla företag ska agera i överensstämmelse med gällande lagar och avtal. Om det skulle vara fråga om kringgående av gällande regelverk, och var gränserna i så fall går för vad som är tillåtet är ytterst en fråga som kan prövas i domstol.

Den arbetsrättsliga utgångspunkten generellt är att samma regler gäller för anställda i bemanningsföretag som för andra kategorier av arbetstagare.

Prot. 2009/10:125
25 maj

Svar på
interpellationer

Bemanningsföretag har dessutom som andra arbetsgivare möjlighet att teckna kollektivavtal. Inom bemanningsbranschen har också i princip alla arbetsgivare gjort det. Täckningsgraden uppskattas till 98 procent. Det är en högre täckningsgrad än för arbetsmarknaden generellt sett. Det finns inget som säger att ett bemanningsföretag skulle vara en sämre arbetsgivare än någon annan.

Jag kan konstatera att frågan om anlitande av bemanningsföretag har varit uppe i årets avtalsrörelse och att arbetsmarknadens parter på flera områden valt att reglera vad som ska gälla.

Jag vill i sammanhanget också nämna det EU-direktiv om arbetstagarare som hyrs ut av bemanningsföretag och som avser bland annat skyddet för sådana anställda. Det trädde i kraft i december 2008 och ska vara införlivat av medlemsstaterna senast den 5 december 2011. En huvudprincip i direktivet är att anställda som hyrs ut av bemanningsföretag ska ha samma grundläggande anställningsvillkor som om de hade anställts direkt av kundföretaget.

Regeringen tillsatte i september förra året en utredning med uppdrag att överväga och lämna förslag på vilka åtgärder som behöver vidtas för att i svensk rätt genomföra direktivet. Utredaren ska redovisa sitt uppdrag senast den 29 oktober 2010.

Jag följer naturligtvis noga utvecklingen på arbetsmarknaden i de här frågorna. Det är både bra och viktigt att se hur det arbetsrättsliga regelverket fungerar och efterlevs i praktiken.

Anf. 57 HILLEVI LARSSON (s):

Fru talman! Anledningen till att jag har skrivit den här interpellationen är att många upplever detta som ett problem. Det är säkert stor skillnad mellan olika bemanningsföretag. En del kanske till och med trivs på bemanningsföretag. Men det är många som blir illa behandlade. De fall jag tar upp gäller arbetstagarare som först är anställda av en arbetsgivare som säger upp dem med hänvisning till arbetsbrist och sedan tas in bakvägen via bemanningsföretag.

Poängen för arbetsgivare som gör så är att de slipper anställningskyddet; de slipper att ha personalen fast anställd. Det är ju ett ansvar för arbetsgivaren att ha fast anställd personal. Det avhänder man sig. Den andra poängen är att man kan kringgå turordningsreglerna. Man kan ju fritt välja och vraka bland dem som kommer in bakvägen via bemanningsföretag. Det är ett sätt att pressa både personalen och facket. Facket vill egentligen inte gå med på detta men ställs ofta inför ett ultimatum. Via bemanningsföretag får åtminstone en del av de fackliga medlemmarna jobba vidare i företaget. Alternativet är att man tar in helt nya personer från bemanningsföretag så att ingen kan jobba vidare. Den här utpressningssituationen känns väldigt olycklig, speciellt med tanke på att vi har lagar och regler som säger att om man säger upp någon med hänvisning till arbetsbrist, att det alltså inte finns tillräckligt många arbetsuppgifter att utföra, ska de ha rätt till återanställning om företaget behöver folk för just de arbetsuppgifterna. Enligt lagen gäller återanställningsrätten i nio månader efter uppsägningen. Det har förekommit att man efter mycket kortare tid har tagit in folk via bemanningsföretag – ofta samma personer för samma arbetsuppgifter.

Det hänvisas till att detta inte ska vara möjligt enligt gällande lagstiftning. Det är uppenbarligen något fel i lagstiftningen eller i tillämpningen av lagen eftersom det förekommer. Det är ett fenomen som breder ut sig mer och mer på arbetsmarknaden.

Jag säger inte att det alltid är fel att anlita bemanningsföretag. Man kan ha tillfälliga arbetstoppar eller svårt att rekrytera personal. Det jag talar om är när man systematiskt kringgår turordningsreglerna och anställningstryggheten för att arbetsgivaren vinner på det.

Många bemanningsföretag har kollektivavtal, men det är inte säkert att det är ett lika bra skydd som de kollektivavtal som försvinner i och med att man tappar sin fasta ursprungliga anställning. Det har förekommit att människor har fått det mycket sämre. Det kan vara sämre lön, sämre anställningstrygghet, sämre arbetstider och förlängd arbetstid. Jag har massor av sådana exempel. Det har också förekommit att människor fått stå på pass nästan dygnet runt. Man får ha sina arbetskläder på sig i stort sett dygnet runt eftersom bemanningsföretaget plötsligt kan ringa och man får rycka in. Man kan inte förutsäga när man ska arbeta.

Alla dessa avarter är ett problem, men det allra största problemet är när man tappar sin fasta ursprungliga anställning och hamnar i otrygghet via bemanningsföretag.

(forts.)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 16.00 på förslag av tredje vice talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 18.00.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 18.00.

11 § (forts.) Svar på interpellation 2009/10:361 om bemanningsföretag och anställningstrygghet

Anf. 58 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Herr talman! När det gäller bemanningsföretag vill jag ändå börja med att konstatera att de allra flesta som har ett jobb i ett bemanningsföretag omfattas av ett kollektivavtal med 98 procents täckningskrav. Det kan vara ett bra steg in på arbetsmarknaden för många, särskilt för en hel del personer som har haft lite svårt att ta sig in annars.

När det gäller lön, arbetstider med mera är det en fråga för parterna som jag tycker att vi som har politiska uppdrag ska försöka hålla oss ifrån. Jag noterade att det också var inställningen hos LO:s avtalssekreterare Per Bardh när han blev intervjuad om detta i *Uppdrag granskning* för ett antal månader sedan.

Då återstår den andra frågeställningen, den som gäller det som är lagreglerat när det gäller anställningsskydd och liknande. Hillevi Larsson

sade i ett tidigare inlägg, om jag inte minns fel, att det är något fel på lagen. Vet vi det? Det är min möjligen retoriska motfråga. De fall som Hillevi Larsson beskriver har egentligen inte testats i Arbetsdomstolen förrän nu. Just nu pågår någonting som kallas för Maraboufallet eller Kraftfallet i Arbetsdomstolen, och vad jag vet är ännu inget datum utsatt för huvudförhandling. Detta är det första riktiga fall där man testat de regler vi faktiskt har.

Förra gången någonting liknande var uppe i Arbetsdomstolen gällde Abu Garcia-domen 2003. Det var ett liknande fall men inte detsamma. Det handlade om säsongsmässiga variationer men har sedan här och var, om jag har förstått rapporteringen rätt, tagits till intäkt för den situation som Hillevi Larsson beskriver.

Det som är tydligt i lagstiftningen är att vi har både en informationsplikt och en förhandlingsskyldighet när det gäller den typen av situationer som uppstår. Vi har också i lagstiftningen, precis som Hillevi Larsson tog upp i sitt tidigare inlägg, grundläggande regler som handlar om återanställningsskyldigheten inom nio månader.

Det ska därför bli intressant att se hur man dömer i Arbetsdomstolen i det här Maraboufallet som vi nu väntar på.

Grundregeln måste naturligtvis vara att man inte ska ha den typen av möjligheter att kringgå de grundläggande bestämmelserna i lagen om anställningsskydd som Hillevi Larsson tar upp i sin interpellation. Däremot kan jag i dagsläget inte ställa mig bakom krav på förändrad lagstiftning innan vi har gjort två saker, nämligen först fått domen i Arbetsdomstolen så att vi får klarhet i hur domstolen tolkar dagens regler. Det andra gäller det jag inledde med att prata om, nämligen bemanningsföretagsdirektivets införande genom den utredning som nu arbetar med detta, för den påverkar naturligtvis också den relevanta lagstiftningen.

Slutsatsen är alltså att i grunden är det en bransch som har en högre täckningsgrad när det gäller kollektivavtal än andra och högre än arbetsmarknaden i gemen. I den mån det finns avarter testas dessa just nu i Arbetsdomstolen, och bemanningsföretagsdirektivet ska inkorporeras i svensk rätt genom den utredning som levererar sitt slutbetänkande om några månader. Vi kommer naturligtvis att följa detta noggrant.

Jag konstaterar också att sju avtalsområden i årets avtalsrörelse har hittat egna lösningar på hur man hanterar bemanningssituationer. Parterna har alltså i avvaktan på domar och annat försökt hitta kollektivavtalslösningar som hanterar den här frågeställningen, och jag tycker naturligtvis att det är bra att man har försökt göra det på det sättet.

Anf. 59 HILLEVI LARSSON (s):

Herr talman! Rättsläget är lite osäkert, men jag tycker att det hittills har pekat åt ett negativt håll och att det därför finns behov av att se över lagstiftningen och tillämpningen. Men vi får väl se var det landar slutgiltigt.

Om det nu skulle visa sig att Arbetsdomstolen dömer till arbetstagar-nas nackdel tycker jag att man kan säga att lagens syfte inte uppfylls, och då måste man ändra lagen så att den blir tydligare. Då hoppas jag att jag får hjälp av regeringen att göra det, eftersom detta att vi inte vet hur det slutar nu används som ett argument för att inte göra en förändring.

När det gäller problem med kollektivavtal är det egentligen inte det som är det största problemet, utan problemet är om man får försämringar. Det finns ju olika typer av kollektivavtal, och även om man får ett nytt kollektivavtal i bemanningsföretaget kan det innebära både lägre lön, sämre anställningstrygghet, sämre arbetstider med mera. Det är det som är problemet.

Ministern säger att vi inte ska lägga oss i detta, för det har med avtalsrörelsen att göra, och parterna ska avgöra det. Det kan jag väl hålla med om, men problemet kvarstår att det är arbetstagare som får försämrade villkor bakvägen för att den ursprungliga arbetsgivaren inte vill ha dem fast anställda.

En sak som gör det lite intressant är också det nya EU-direktivet som säger att de som tar sig in via bemanningsföretag inte ska få sämre villkor än de hade fått om de varit anställda i företaget som bemanningsföretaget jobbar för. Det kan faktiskt kasta den här frågan över ända, för då kanske det ändå är så att man har rätt till bättre villkor än vad många har i dag.

Kärnan i det här problemet handlar om att man bakvägen tar in folk via bemanningsföretag. Det är inte bemanningsföretag i största allmänhet som min interpellation handlar om, utan det är när företag först har fast anställd personal som de gör sig av med för att därefter hyra in dem bakvägen via bemanningsföretag som ett sätt att kringgå anställningstryggheten och slippa ha fast anställd personal. Ännu värre är att man på det sättet kan kringgå turordningsreglerna och göra sig av med obekväma personal.

Det här tycker jag är en skrämmande utveckling, för vilka är det då som får gå? Jag tror till exempel att de som har satt sig upp emot ledningen, mot arbetsgivaren, riskerar att få gå. Det kan gälla fackligt aktiva, kanske den lokala fackbasen som har sagt ifrån när det gäller arbetsmiljö och arbetsvillkor. Då är det kanske han eller hon, tillsammans med andra som på något sätt har stuckit upp, som riskerar att inte bli återanställd. Det blir också en signal inför framtiden: Här gäller det att inte sticka upp. Det är ett hot mot det fackliga arbetet.

Ett konkret exempel på hur illa det kan gå var fackbasen på tunnelbanan i Stockholm, när Veolia hade hand om den. Han protesterade då å fackets vägnar mot arbetsmiljön, att det var risker i arbetsmiljön och risk för att de anställda i tunnelbanan skulle skadas allvarligt men även risk för att allmänheten, alltså resenärerna, skulle skadas på tunnelbanan.

Resultatet av hans protest blev att arbetsgivaren helt enkelt gjorde sig av med honom. Han fick gå för att han hade varit obekväma. Jag vill inte se fler sådana fall, och jag vill inte se att man öppnar ytterligare en väg via bemanningsföretag att göra sig av med folk som faktiskt vågar säga vad de tycker.

Anf. 60 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Herr talman! Jag kan inte kommentera enskilda fall, men när det gäller det sistnämnda hade inte den uppsägningen någonting med bemanningsföretag att göra, vad jag förstår. Det var inte så att man sade upp en person och sedan utnyttjade ett bemanningsföretag för att ta in en ersättare. Vad jag vet testades det också rättsligt och befanns vara i enlighet med regelverket.

Är rättsläget osäkert? Det vet vi egentligen inte eftersom det här aldrig har testats i Arbetsdomstolen. Det vet vi först efter det att domen har kommit. Då måste den analyseras, och jag tycker att det är rimligt att man i den analysen tittar över det betänkande som kommer från utredningen som ska se över hur vi ska implementera bemanningsföretagsdirektivet i Sverige.

Lägre lön, sämre arbetstrygghet och semesterar och så vidare, säger Hillevi Larsson. Vet vi det? Om man säger det så kategoriskt som Hillevi Larsson gör kritiserar man naturligtvis fackförbundens förhandlingar och de avtal som man har slutit på området. Det finns fyra avtal mellan bemanningsföretagen och olika fackförbund, men det finns ytterligare sju avtalsområden i årets avtalsrörelse som behandlar just den här frågan. Jag vill inte att vi från den politiska sidan ska lägga oss i resultaten av kollektivavtalsförhandlingarna och politiskt börja reglera löner och semesterar och annat, utan det får allt parterna ta ansvar för. Det är det som är den svenska modellen.

Är det däremot så att vi efter den här domen kommer fram till att det faktiskt är ett osäkert rättsläge eller att vi tycker att lagen har rundats på ett sätt som inte var avsikten tycker jag att det finns anledning att se över det.

Det är vad jag sagt tidigare. Man ska inte kunna gå runt LAS på det sättet. Återanställningsskyldigheten finns av bland annat det skäl som Hillevi Larsson anför. När de här reglerna kom till var det uppenbart i rättsakterna. Därför ska det bli intressant, utan att föregripa Arbetsdomstolens domslut, att se hur man dömer och vart det tar vägen. Rättsläget borde inte vara särskilt osäkert, som jag kan se det.

Anf. 61 HILLEVI LARSSON (s):

Herr talman! Det är inte bara bemanningsföretagen som är ett hot mot anställningstryggheten och turordningsreglerna, utan det finns många andra sätt, tyvärr, för arbetsgivare att göra sig av med obekväma personal. Bemanningsföretagen öppnar upp ytterligare en väg, och det gör det ännu enklare att runda turordningsreglerna. Då kan man helt enkelt ställa upp personalstyrkan på rad och välja ut dem man vill behålla, kanske ingen i vissa. Man kanske behåller några, och resten åker ut utan någon som helst trygghet. Det är inte alla som kan få avgångsvederlag, utan många blir helt utan ersättning och hamnar i arbetslöshet.

Bemanningsföretagens villkor är så klart olika, det är inte likadant överallt. Men de problem som jag tar upp är konkreta fall där människor har känt att de har fått sämre villkor, att de har gått från en fast anställning med ett bra kollektivavtal till en mer osäker situation via bemanningsföretag. De kanske jobbar kvar hos samma arbetsgivare, har precis samma arbetsuppgifter men sämre lön och sämre villkor. Det betyder inte att det är lika illa överallt, men i de här fallen är det ett problem. Där ska det bli intressant att se vad regeringen gör av EU-direktivet, som faktiskt uttryckligen säger att man ska ha samma villkor som man skulle ha haft om man var anställd i det företag där man jobbar via bemanningsföretaget.

Jag har inte riktigt fått svar på mina frågor. Den ena frågan var om regeringen kan tänka sig ett absolut förbud mot att bakvägen säga upp människor via bemanningsföretag och urholka deras anställningstrygg-

het. Den andra frågan är mer allmän: Vad tänker regeringen göra med anledning av den här utvecklingen, att företagen alltmer rundar anställningstryggheten och turordningsreglerna?

Prot. 2009/10:125
25 maj

Svar på
interpellationer

Anf. 62 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Herr talman! Beträffande det sista vet vi inte. Vi vet inte hur det ser ut. Vi har inte statistik, vi har enskilda exempel som tagits upp i debatten. *Uppdrag granskning* tog upp ett sådant.

Hillevi Larsson ställer ett antal hypotetiska frågor: Hur ska vi göra när domen kommer? Ja, det kan jag inte säga förrän vi har domen. Det kan jag inte säga förrän vi har utredningen. Det är först då som vi har någonting att utgå ifrån.

Det jag kan säga är att lite drygt 60 000 personer arbetar i dag i bemanningsföretag, och det är av en arbetsmarknad på fyra och en halv miljon jobb inte oerhört många. Nio av tio bemanningsföretag säger att de kommer att nyanställa i år. Det är naturligtvis väldigt glädjande. Vi vet att bemanningsföretagen i större omfattning än andra anställer ungdomar, personer med utländsk bakgrund och så vidare. Det är ett bra insteg för många.

Jag är naturligtvis också glad att bemanningsföretagen har 98 procents täckningsgrad med kollektivavtal. Där löser man många av de frågor som vi kan ha synpunkter på som privatpersoner men inte ska ha synpunkter på som politiker, nämligen lön, semester, arbetstider och annat. Det får parterna göra upp om, det är inte politiska beslut, som jag ser det.

Den vanligaste situationen är gudskelov inte den som man läser om, nämligen att företag säger upp och sedan återanställer via bemanningsföretag precis samma människor. Det är ändå undantagsfall. Vi har ett sådant fall, påstås det – jag ska inte gå in i rättsläget – som testas i Arbetsdomstolen. Det är det första som testas, så den här situationen har inte testats innan. Vad som händer efter det att domen kommer, och efter det att vi har utredningen om hur direktivet om bemanningsföretag ska implementeras i svensk rätt finns det anledning att komma tillbaka till hur exakt det ska se ut. Men jag tycker att man ska försöka låta bli att vifta med lagstiftningsvapnet innan man vet hur lagstiftningen fungerar. Det får vi veta efter AD:s dom.

Överläggningen var härmed avslutad.

12 § Svar på interpellation 2009/10:366 om lönebidrag i ideella organisationer

Anf. 63 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Herr talman! Lars Lilja har frågat mig om jag avser att vidta några åtgärder för att underlätta för ideella organisationer att anställa personer med lönebidrag.

Inledningsvis vill jag säga att anställning med lönebidrag är en viktig insats för att människor med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga ska få jobb. Regeringen har under mandatperioden succes-

sivt ökat resurserna för lönebidrag, utvecklingsanställning, trygghetsanställning och till Samhall AB med närmare 1 miljard kronor.

Lönebidragets storlek fastställs med hänsyn till nedsättningsgraden av arbetsförmågan hos arbetstagaren och till hur stor del av arbetsgivarens lönekostnad som är bidragsgrundande. Bidraget får inte överstiga graden av nedsättningen av arbetsförmågan. Lönebidraget får inte vara en subvention till ekonomiskt svaga företag eller organisationer, då detta kan leda till undanträngningseffekter.

För de arbetstagare som anställs i en ideell organisation som också är en allmännyttig organisation finns det möjlighet för Arbetsförmedlingen att bevilja ett anordnarbidrag på högst 70 kronor per dag. Detta gäller om personen som anställs har en funktionsnedsättning som medför att det motiverar en bidragsnivå på minst 80 procent. Anordnarbidraget avser ekonomiskt stöd för handledning, utvecklingsinsatser och anpassning av arbetsplatsen.

De ideella organisationerna som också är allmännyttiga har således redan en särställning jämfört med andra arbetsgivare. Mot denna bakgrund avser jag inte att vidta några ytterligare åtgärder.

Anf. 64 LARS LILJA (s):

Herr talman! Att arbetsmarknadsministern inte avser att vidta några ytterligare åtgärder är kanske lite signifikant för den arbetsmarknadspolitik som har bedrivits den senaste tiden.

Vi har debatterat lönebidrag i ideella organisationer ett antal gånger, och jag fick i början av mandatperioden en känsla av att vi hade ungefär samma uppfattning. Men tyvärr har det inte hänt så mycket som man skulle kunna önska. Ministern säger i svaret: "Lönebidraget får inte vara en subvention till ekonomiskt svaga företag eller organisationer, då detta kan leda till undanträngningseffekter." Det är i någon mening sant, men samtidigt ska man ha klart för sig att en arbetsmarknadspolitisk åtgärd per definition utgör en undanträngningseffekt. Det handlar egentligen om att de som står långt ifrån arbetsmarknaden ska kunna ta ett kliv framåt och få ett arbete. Den argumentationen har jag lite svårt att köpa.

Det jag egentligen är ute efter i den här interpellationen är den ideella sektorn och de allmännyttiga organisationerna. De har under många år tagit ett stort ansvar för att anställa personer med lönebidrag. Det som har hänt och som var glädjande är att vi i början av mandatperioden höjde taket för lönebidraget. Vi hade en förhoppning att det skulle ske ytterligare en takhöjning under mandatperioden för att de här personerna skulle få möjlighet till en drägligare ersättning och framför allt att det bidrag som skulle betalas ut till organisationerna skulle vara större så att de hade möjlighet att anställa fler eller ha kvar de lönebidragsanställda. Tyvärr har den takhöjningen inte blivit av.

Det som många gånger händer och som jag refererat till i tidigare interpellationer med ministern i den här frågan är att de här personerna anses ha nått ett visst mått av rehabilitering under ett antal år. Arbetsförmedlingen sänker bidragsdelen, vilket innebär att kostnaden för organisationerna ökar. Samtidigt är de här personerna anställda i någon form av riktigt arbete där de många gånger har kollektivavtalsmässiga löner. Det betyder att i den andra änden av utgiftssidan stiger lönen och bidraget sjunker. Det blir ett problem för många av de här organisationerna.

Därför hade vi en diskussion tidigare om att man kanske skulle se lite annorlunda på allmännyttan jämfört med övriga företag och ha en lite generösare hållning i fråga om bidrag till de här organisationerna, just av den anledningen att det är ett slags vinn-vinn-situation. Den ideella organisationen får hjälp att göra en större samhällsinsats, och den här personen har möjlighet att ha kvar sitt arbete i stället för att riskera bli uppsagd på grund av arbetsbrist, som det blir om organisationen inte längre har råd att ha personen anställd. En lönebidragstagare som blir uppsagd hamnar åter ganska långt bak i kön för att få ett nytt arbete. Jag tror inte att någon är betjänt av att vi har den situationen.

Jag är lite besviken på att vi inte kunnat nå längre i den här frågan. Jag skulle vilja veta varför vi inte hittat någon bättre lösning för lönebidragstanställda inom allmännyttiga organisationer under de här fyra åren.

Anf. 65 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Herr talman! Grundtanken med lönebidragen är ju att hjälpa personer med nedsatt arbetsförmåga att lättare få ett jobb. Man puffar fram dem lite i kön, precis som Lars Lilja uttryckte det. Grundtanken är att det är ett stöd för enskilda personer och inte ett stöd för organisationer eller företag, naturligtvis. Jag vet att vi är överens om det.

Jag har lätt att ansluta mig till Lars Liljas grundidé. Jag tycker att det vore bra med och dags för ytterligare en takhöjning. Sedan gäller det att "knö" in det i de allmänna budgetäskanden man har, men jag tycker att det definitivt hör till en av de mer prioriterade insatserna vi kan göra. Skälet är ganska givet: Det är ett bra sätt att puffa fram dem som oavsett konjunktur nästan aldrig har möjlighet att ta sig in på arbetsmarknaden. Jag delar absolut den bedömningen. Jag kan möjligen se att man också tittar över anordnarbidraget vid samma tillfälle. Det kanske faktiskt är en bra idé.

I dag har vi drygt 50 000 lönebidragstagare, och ungefär var femte finns i en allmännyttig organisation där det utgår anordnarstöd med 70 kronor per dag. Ja, det utgår ett särskilt stöd just till de här allmännyttiga organisationerna. Nivån på det kan det som sagt finnas anledning att se över liksom lönebidragets tak, för jag tror att det skulle vara en god idé att faktiskt höja det framöver.

Anf. 66 LARS LILJA (s):

Herr talman! Anordnarstödet utgår under förutsättning att personen är beviljad 80 procent i stödet från Arbetsförmedlingen, och då handlar det om personer som har ett relativt stort arbetshandikapp. Det finns ganska många som kanske ligger på 65–75 procent som inte har möjlighet att ta del av anordnarstödet. Där har vi, tycker jag, ett bekymmer.

Arbetsmarknadsministern sade i en tidigare debatt i den här frågan ungefär så här: Det finns skäl till att man har två öron och en mun, och det är att man ska lyssna mer än man pratar. Vi har som sagt haft den här diskussionen ganska länge. Ministern har förhoppningsvis lyssnat, men det har tyvärr inte hänt så mycket. Jag tycker att det skulle vara värdefullt om vi kunde komma längre i den här frågan.

Jag ser ytterligare ett problem. Det som håller på att hända nu är att det finns ett stort antal åtgärder inom arbetsmarknadspolitiken. Jag var för inte så länge sedan i kontakt med en person på Arbetsförmedlingen

som jobbar med detta. De ska ju vara affärsmän nu och sälja in idéerna till olika arbetsgivare. Han beskrev det som att det uppstår undanträngningseffekter inom arbetsmarknadspolitiken. När han ska försöka få en arbetsgivare att anställa en person på lönebidrag handlar det kanske i slutändan om en kostnad per månad på 7 000–8 000 kronor för arbetsgivaren om den lönebidragsanställda har en relativt låg lön. Sedan kommer en annan person från Arbetsförmedlingen med ett annat uppdrag att sälja in en person från till exempel fas 3 eller någon annan arbetsmarknadspolitisk åtgärd och säger till arbetsgivaren: Titta här, du får 4 500–5 000 kronor av mig om du tar hand om den här personen! Samtidigt säger den förste: Du får betala 8 000 kronor.

Man kan tänka sig att det som arbetsgivare inte är så svårt att välja om de här personerna har likvärdiga arbetshandikapp. Det här tycker jag, och det tyckte även den här personen som arbetar med lönebidrag, är ett jätteproblem. Vi tycker alla att just lönebidraget är speciellt därför att det handlar om ett riktigt jobb, man har en riktig lön och man har ofta kollektivavtalsmässiga löner medan de andra arbetsmarknadspolitiska åtgärderna inte är likadana. För den person som sätts in som någon form av praktikant kan ju faktiskt vara i fas 3 och ha lägre ersättning än vad arbetsgivaren får för att ta hand om honom eller henne.

Det här är ett problem som jag försöker beskriva nu. Vi har alltså en undanträngningseffekt inom arbetsmarknadspolitiken som jag tycker är bekymmersam. Jag skulle önska att ministern kunde kommentera det här och eventuellt ge något förslag på lösning.

Anf. 67 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Herr talman! Möjligen kan man säga att det är en väldigt välfylld verktygslåda med en lång rad olika aktiviteter för dem som varit borta. Men om man ska vara seriös ligger det väldigt mycket i det Lars Lilja säger. Det är klart att det är så. Man blir uppmärksam på det extra mycket just i lite sämre tider när det är många organisationer, företag och andra som får påringningar från Arbetsförmedlingen och andra håll på temat: Här har vi personer som vi behöver hjälp med. Kan ni hjälpa till?

Det finns säkert fall som är väldigt konkreta där man, precis som Lars Lilja beskrev det, blir uppringd av tre fyra olika personer med olika grader av ömmande fall där en är i det ena systemet och en i ett annat.

Om jag ska vara helt ärlig vet jag inte om det finns någon bra lösning på det, för det är klart att vi med alla medel vill försöka se till att, precis som Lars Lilja sade, puffa fram dem som befinner sig lite längre ifrån för att på det sättet få dem lite närmare arbetsmarknaden och organisera om kön lite grann till deras förmån. Det är ungefär så man kan se det.

Möjligen är det delvis oundvikligt att man ibland får den här typen av effekter, och då kommer man i ett rätt besvärligt prioritetssläge. Vem ska man prioritera framför vem när båda är i behov av stöd?

Någonstans måste det, tror jag, utgå från den individuella bedömningen av vad personen har för nedsatt arbetsförmåga och på vilket sätt man kan hjälpa till.

Men om jag återgår till själva lönebidraget är jag glad att vi har höjt taket en gång och att vi har lagt ytterligare 1 miljard på lönebidrag, Samhallanställningar och andra saker. Men jag skulle gärna se att man kan höja taket igen, och jag kan mycket väl tänka mig att man ser över an-

ordnarstödet i samband med det. Kommer det att hjälpa mot de här eventuella undanträngningseffekterna i arbetsmarknadspolitikens bortre dimension? Nej, förmodligen kommer det inte det. Det enda som kan hjälpa till där är möjligen att ekonomin går ännu lite bättre och att det blir fler arbeten så att kön blir kortare. I grunden är det så.

Sedan tror jag att man får arbeta än mer effektivt tillsammans med kompletterande aktörer på olika vis. Vi har pratat en del om sociala företag, arbetskooperativ och annat som är bra komplement och bra aktörer på det sättet att det både handlar om ett bemötande och om en arbetsmetodik som vi har svårt att utveckla inom ramen för den offentliga Arbetsförmedlingen. Där är ett arbete påbörjat inom ramen för garantierna, men det behöver utvecklas. Utan tvekan är det så, för när man pratar med den typen av aktörer – då tänker jag på fontänhusen, Basta företagskooperativ och den typen av aktörer som gör mycket av det här arbetet – har vi lite problem i grundfinansieringen av verksamheten men också i styckefinansieringen – att hitta betalningsmodeller som både ser till att göra det möjligt för dem att ta emot personer, att arbeta med dem effektivt och att försöka se till att slussa ut dem och som samtidigt värnar skattebetalarnas pengar och effektiviteten i våra system och annat.

Vi vet alla att personer med lönebidrag eller som befinner sig i fas 3 har varit borta oerhört länge från arbetsmarknaden. Det här är förmodligen deras enda chans att ta sig tillbaka. Därför måste vi försöka hitta de här vägarna.

Jag tror inte att det finns något lätt svar, men just när det gäller lönebidrag är jag definitivt beredd att titta över både taket och anordnarstödet.

Anf. 68 LARS LILJA (s):

Herr talman! Jag tycker naturligtvis att det är jättebra att ministern är beredd att titta över taket, men jag hoppas att det inte blir ministern som gör det utan att det blir en ny regering som får titta över taket.

Anordnarstödet är som sagt *en* del, och då måste man fundera på om det bara ska utgå till dem som har den här 80-procentsgränsen eller om det ska kunna utgå till dem som har lite lägre stöd. Lösningen för den ideella sektorn är faktiskt att man skulle kunna tänka sig att specialbehandla den gentemot övriga aktörer på den här marknaden just av skälet att det är lite speciellt med den ideella sektorn när det gäller deras betalningsförmåga och deras möjlighet att effektivisera verksamheten.

Om jag är lönebidragsanställd hos ett företag som producerar någonting och mitt arbetshandikapp minskar så att jag blir effektivare kan förhoppningsvis företaget tjäna in pengarna på en bättre produktion eller genom att man klarar av sin verksamhet på ett effektivare sätt och kanske kan tjäna lite mer pengar. För den ideella organisationen finns inte den möjligheten. Man får lite mer hjälp med det man håller på med och det kanske fungerar bättre på kansliet, men det leder inte till att man kan öka intäkterna, för det är per definition inte en ideell organisations uppdrag att öka intäkterna, utan det handlar om att arbeta för medlemmarnas bästa.

På så sätt menar jag att det finns en välgrundad tanke, och det skulle vara välmotiverat att ha en annan syn på lönebidragsanställningar just gentemot den ideella sektorn eftersom de inte kan kompensera bortfallet

av stöd från staten och Arbetsförmedlingen med ökade intäkter till följd av att den anställda personen gör ett bättre arbete.

Anf. 69 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Herr talman! Det är en klok argumentation jag hör från Lars Lilja, och det är därför det finns en specialbehandling för de allmännyttiga organisationerna i och med att det utgår ett anordnarstöd. Räcker det? Ja, man kan naturligtvis diskutera både nivån och den 80-procentiga gränsen och ställa dem i relation till, på det sätt som Lars Lilja gör, vad det leder till när det gäller tillgången på andra platser och så vidare. Det måste naturligtvis vägas in i det hela.

Både nivån på anordnarstödet och 80-procentsgränsen är jag inte emot att man ser över. Det gäller också taket i lönebidraget. Jag tycker att lönebidrag är en av de bättre uppfinningar vi har för att hjälpa personer med permanent nedsatt arbetsförmåga att nå ut på arbetsmarknaden. Jag är glad att 50 000 personer har lönebidrag i dag och skulle gärna se att det var fler. Det finns förmodligen fler som behöver det.

Överläggningen var härmed avslutad.

13 § Svar på interpellation 2009/10:368 om heltid – en rättighet även för kvinnor

Anf. 70 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Herr talman! Ann-Christin Ahlberg har frågat mig vad jag har gjort för att förbättra kvinnors möjligheter till heltid, vad jag avser att göra för att även kvinnor ska få rätt till heltider och om jag har för avsikt att ändra a-kassereglerna så att ofrivilligt deltidsarbetande inte missgynnas.

Det är en central utgångspunkt att alla ska ha möjlighet att försörja sig på eget arbete. Statens viktigaste uppgift härvidlag är att skapa förutsättningar för en väl fungerande arbetsmarknad och att föra en politik som leder till tillväxt och fler jobb. Vad som i grunden krävs är hög efterfrågan på arbetskraft.

Eftersom deltidsarbete och deltidsarbetslöshet är vanligast i kvinno-dominerade sektorer såsom vård, omsorg och detaljhandel, är regeringens politik för arbete och företagande samt för att överbrygga den ekonomiska krisen oerhört viktig inte minst för kvinnor.

Att lagstiftningsvägen kommendera fram heltidstjänster är däremot en mycket trubbig metod. Det betänkande som lämnades av den av den förra regeringen tillsatta Heltidsutredningen (SOU 2005:105) mötte omfattande remisskritik. Kritiken avsåg dels att den föreslagna lagregleringen av en rätt till heltid var mycket komplicerad och svårtillämpad, dels att en lagstiftning skulle kunna leda till ökad arbetslöshet och en sämre fungerande arbetsmarknad.

Det anfördes också principiella invändningar, även från fackligt håll. Det ansågs att frågan i första hand bör hanteras av arbetsmarknadens parter i kollektivavtal.

Jag är av samma uppfattning. Kollektivavtalsreglering möjliggör hänsyn till verksamheternas olika förutsättningar och anpassning till arbets-

tagares olika behov. Enligt min mening råder det heller ingen tvekan om vilken väg – lagstiftning eller kollektivavtal – som bäst knyter an till den svenska modellen.

Vad gäller Ann-Christin Ahlbergs fråga om deltidssreglerna i arbetslöshetsförsäkringen vill jag framhålla att arbetslöshetsförsäkringen är en omställningsförsäkring och att utgångspunkten i försäkringen är att människor ska ges förutsättningar för att hantera omställning mellan arbeten.

Deltidsarbete, för den som vill och kan arbeta mer, kan vara utmärkt under förutsättning att det handlar om en begränsad tid. Visar det sig att deltidssarbetet inte leder till ett heltidsarbete kan det vara mer effektivt att personen i stället söker arbete på heltid, detta eftersom erfarenheten visar att möjligheten att komma tillbaka i arbete minskar med tiden i arbetslöshet.

Jag har mot denna bakgrund inte för avsikt att göra några ytterligare ändringar i deltidssbestämmelserna i arbetslöshetsförsäkringen.

Anf. 71 ANN-CHRISTIN AHLBERG (s):

Herr talman! Tack, arbetsmarknadsministern, för svaret! Det är ett svar som känns ärligt eftersom det står klart att den moderatledda regeringen inte gör någonting för att heltid ska bli en rättighet även för kvinnor, utan man förväntar sig att någon annan ska fixa det. Nästan fyra år har gått och inget förslag har lagts fram för att förbättra detta. Det har bara blivit församlingar för den enskilda som är ofrivilligt deltidssanställd. Tydligt är att man väntar på att någon annan ska fixa det.

Varför tycker du, Sven Otto Littorin, att regeringen inte behöver göra någonting? Är ni nöjda med att kvinnor ska diskrimineras och vara nöjda med den sysselsättningsgrad de tvingas ha? Ska kvinnor alltid vara en reservarbetskraft för det avlönade arbetet eftersom ni inte har för avsikt att göra någonting?

Det är helt klart att kvinnor och män möter olika verkligheter i sina jobb och sina lönekuvert. De kvinnodominerade yrkesgrupperna har ett större antal deltidstjänster, otryggare anställningar, högre arbetsrelaterad ohälsa och, inte minst, sämre lön. Kvinnorna har 84 procent av männens lön, räknat utifrån heltid. Det kan vi socialdemokrater inte acceptera.

Om man tar exempelvis Kommunals organisationsområde, kommuner och landsting, ser man att mer än hälften arbetar deltid. Det är ungefär en kvarts miljon anställda. Nio av tio som arbetar deltid är kvinnor. För en kvarts miljon människor som år 2008 arbetade deltid var genomsnittslönen per månad knappt 12 000 kronor, vilket jag tror att vi alla förstår inte är lätt att försörja sig på.

Vi vet att många arbetar så i många år hos en och samma arbetsgivare. Över 80 procent i Kommunals undersökning hade skriftligt ansökt om att få arbeta heltid eller öka sin sysselsättningsgrad, något som inte gett resultat. Nio av tio fick direkt ett nej på sin ansökan. Rätten till heltid är ett led i att skapa sjysta villkor även för kvinnor. Det handlar också om rätten till en egen försörjning. Det påverkar inte bara lönekuvertet just nu utan också framtidens pensioner.

Socialdemokraterna, Miljöpartiet och Vänsterpartiet har tillsammans i sitt budgetalternativ satsat 1 miljard under två år för att snabba på arbetet med heltidstjänster i kommuner och landsting. Vi vill och ska hjälpa till

att fixa det. Det står helt klart att arbetsmarknadens parter inte fixat det hittills.

Vi politiker måste våga ta tag i frågan på allvar där vi själva är arbetsgivare, bland annat i kommuner och landsting. Dessutom är det hög tid att arbetsgivarna slutar se problemen och i stället upptäcker möjligheterna. Det tjänar vi alla på. Det hör hemma i ett modernt samhälle. Det behöver inte bli delade turer och fler helger, utan man måste våga se mer modernt på det. Det ska gå att förena arbetsliv med familjeliv, för det hör hemma här och nu.

Anf. 72 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Herr talman! Det är lätt att ansluta sig till den synpunkten. Problemet är bara att lagstiftning är helt fel väg att gå. 24 av 28 remissinstanser dömde ut den vägen när utredningen lades fram, bland annat TCO, Saco, Ams med flera. Det gjorde man med motiveringen att lagstadgad rätt till heltid är omöjligt, alltför komplicerat, att införa och riskerar att leda till rätt till nolltid i stället för rätt till heltid, det vill säga ökad arbetslöshet och ökat utanförskap. Den vägen bör vi alltså avföra; det är helt fel väg att gå.

Vad gör man då? Jo, om man konstaterar, som man bör göra, att kommunsektorn är ett av de områden där det fungerar sämst kan man också konstatera att i nästan samtliga kommuner är kommunen själv den största arbetsgivaren. Låt mig ta Eskilstuna som exempel. De har 6 000 anställda i kommunen. Att en arbetsgivare med 6 000 anställda inte kan ordna heltid till de 20, 30, 40, 50 ofrivilligt deltidsanställda som finns där är, med förlov sagt, nys. Det behövs ingen miljard för det. Det behövs en bättre arbetsledning, det är vad som behövs.

Därför tycker jag att vi har ett gemensamt ansvar – jag har påpekat det säkert 73 gånger i denna kammare – att påverka våra kommunpolitiker runt om i landet och säga till dem att nu får de ta sitt arbetsgivaransvar, på samma sätt som Ilija Batljan gjorde i Nynäshamn eller som man gjorde i det borgerligt styrda Linköpings kommun. Där har man rätt till heltid, om man så önskar, när man är kommunanställd. Det är bra. Vi har en borgerlig och en socialdemokratisk kommun som gått före. Då ska vi försöka att gemensamt se till att våra respektive företrädare i de olika kommunerna gör på samma sätt. Det är nämligen nys att de inte kan ta sitt arbetsgivaransvar och göra just detta.

Jag är därför mycket glad att man i årets avtalsrörelse i kommunsektorn slöt ett avtal om detta. En partsgemensam arbetsgrupp tillsätts för att öka antalet heltidsanställningar och främja en hållbar arbetstidsförlängning. Det är alldeles utmärkt att man nu får lite tryck i den frågan, precis där det hör hemma.

Vi har i säkert tre år haft debatter i kammaren om deltidsbegränsning i a-kassan. Det har varit hög ljudnivå på dessa debatter. Därför var det intressant att konstatera att oppositionen i sin gemensamma budgetmotion inte vill ta bort deltidsbegränsningen i a-kassan, detta sagt med tanke på hur mycket den kritiserats. Ni vill inte ta bort den, Ann-Christin Ahlberg. Ni vill ha den kvar. Ja, det är intressant. Varifrån kom då all luft under de gångna tre åren? Det kan man verkligen fråga sig.

Vi vet att från det att vi presenterade förslaget sjönk deltidsarbetslösheten under det första året med en femtedel. Det har alltså haft effekt.

LO-Tidningen hade ett stort uppslag bara någon månad efteråt där den socialdemokratiska ordföranden i kyrkogårdsnämnden i Ystad sade att de nu inte hade något annat val än att ge Inga och Berit, eller vad de nu kunde heta, heltid. De hade varit ofrivilligt deltidсанställda 18 respektive 35 år. Tänk att det skulle behövas en förändring från en borgerlig regering för att den socialdemokratiskt styrda kyrkogårdsförvaltningen i Ystad skulle ta sitt arbetsgivaransvar! Det är för mig helt obegripligt.

Det gamla systemet, där man i extremfallet kunde deltidsstämpla i upp till 18 år, var ett effektivt sätt att ta bort arbetsgivaransvaret i de här frågorna och skjuta över kostnaden för detta uteblivna arbetsgivaransvar till den enskilde som deltidsstämplare och till skattebetalarna via akassorna. Det var en usel politik. Arbetsgivarna ska ta sitt ansvar och se till att erbjuda heltid till dem som vill ha det. Det kan man göra avtalsvägen, och det går inte att förneka att de stora arbetsgivarna, som kommunerna alltid är, verkligen ska kunna ta det ansvaret. Har man 6 000 anställda kan man organisera arbetet bättre. Det behövs ingen miljard för att göra det. Det behövs lite råg i ryggen.

Anf. 73 ANN-CHRISTIN AHLBERG (s):

Herr talman! Som kvinna är jag rätt van vid att män inte lyssnar på mig. Men i Sveriges riksdag tycker jag att arbetsmarknadsministern borde ha för avsikt att lyssna på vad jag säger i min debatt. Det är jag som har ställt denna interpellation till ministern. Jag sade inte ett endaste ord om lagstiftning om heltid i mitt anförande. Jag pratar om att vi vill satsa den här miljarden på att få i gång och hjälpa de olika parterna. En av parterna är vi.

Jag kan hålla med ministern om att vi säkert behöver bättre arbetsledning. Men vad har ni då gjort för att få bättre arbetsledning i kommuner och landsting? Jag kan också hålla med om att utbildningsnivån och ledningen inte alltid är den bästa. Man får kanske inte heller rätt förutsättningar. Men då måste man jobba för det aktivt. Det vi säger att vi vill satsa miljarden på under de här två åren är bland annat att få i gång det arbetet. Vi vet att det inte behöver kosta mer när vi väl har fått i gång det. Men vid uppstart kanske man i form av olika projekt behöver se till att man får rätt grundbemanning för heltidssysselsättningsgraden.

Nu är det inte säkert att alla önskar heltid heller. Man kanske vill ha en lägre sysselsättningsgrad. Men det vi tycker är viktigt är att man får den sysselsättningsgrad man tycker är rimlig för en själv och framför allt att kvinnor ska ha rätt till heltid om de så önskar.

Det är också väldigt viktigt att man tar hänsyn till hur det ser ut med försörjningsansvaret. Många gånger finns det gamla traditioner som innebär att män ska ha både mer betalt och högre sysselsättningsgrad bara för att de är försörjare. Vi fick i arbetsmarknadsutskottet en föredragning om hur det ser ut just nu med vilket försörjningsansvar man har. Om man tittar på ensamstående män och kvinnor kan man se att antalet ensamstående kvinnor med barn är 32 800, medan antalet ensamstående män med barn är 5 400. Det är väldigt stor skillnad. Om man då vet att kvinnor med största sannolikhet har mer deltid och i genomsnitt 84 procent av en mans lön om de har heltid kan man förstå att det är väldigt viktigt att man jobbar med de här sakerna.

När det gäller a-kassan kan jag nämna lite kort, för jag vet att det är fler interpellanter här i dag som säkert tar upp det, att det inte bara är en del i a-kassan som den borgerliga regeringen har ändrat i, utan flera saker. Just dessa saker har missgynnat kvinnor mer än män. Nu vet inte jag om Sven Otto Littorin kan a-kassans regler fullt ut och förstår detta. Men både beräkningsunderlaget och taket med mera påverkar. Om man räknar med personer som är frånvarande av en eller annan anledning är det mycket mer än bara deltidsstämplingen som har försämrats för deltidsarbetslösa kvinnor och som arbetsmarknadsministern bär ansvar för.

Anf. 74 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Herr talman! Socialdemokraterna vill inte ta bort deltidsbegränsningen i a-kassan, och de vill eller vill inte, beroende på vem man frågar, lagstifta om rätt till heltid. Det enda de vill är att betala kommunerna 1 miljard för att de ska ta sitt arbetsgivaransvar. Jag vet inte om jag tycker att det är en särskilt bra idé att lägga 1 miljard på att förmå kommunerna att göra det som de borde göra och som också är utgångspunkten i det kollektivavtal som har slutits i avtalsrörelsen i år. Men à la bonne heure! De har naturligtvis rätt att lägga pengarna på det de vill i sina budgetar.

Jag konstaterar bara att det i grunden naturligtvis är ett problem när personer är ofrivilligt deltidsarbetslösa och inte har möjlighet att arbeta i den omfattning de vill. Jag såg en LO-undersökning för inte så länge sedan. Ungefär 108 000 personer i LO-leden vill arbeta mer än de gör i dagsläget. Vi kan titta i SCB:s undersökningar och annat när det gäller personer som har ett arbetsutbud som inte är tillfredsställt, det vill säga har möjligheten och viljan att arbeta mer. Det är många personer som vill göra det.

Vad vi borde göra är att sätta press på kommunerna, för det är i första hand där det är problematiskt, att ta det arbetsgivaransvar som de borde ta och göra som i Nynäshamn eller Linköping, en socialdemokratiskt styrd kommun och en borgerligt styrd kommun, erbjuda heltid till dem som vill ha det. Det är ingen pengafråga, utan i huvudsak en organisationsfråga, och det måste kunna gå att lösa.

Vad kan man göra utöver det? Jag är övertygad om att det i grunden handlar om att vi måste se till att det finns fler arbetstillfällen. Det vore konstigt annars. Det behövs en ekonomi som fungerar, där det finns kunder som köper och där det finns tillväxt. Man blir lite orolig när man tittar på De rödgrönas politik. Det gäller kanske inte så mycket Socialdemokraterna eller Ann-Christin Ahlberg, som jag har stor respekt för. Vi tycker nog samma sak, att det är bra att arbeta. Men era koalitionspartner vill att vi ska arbeta mindre. Det är friår, fast det kallas någonting annat numera, arbetstidsförkortning räknat i veckotid och dagsförkortning med färre arbetade timmar både per dag och per vecka. Hur många fler heltidsjobb blir det när vi ska arbeta mindre, som era koalitionspartner vill? Det övergår mitt förstånd, om jag ska vara ärlig. I dagsläget behöver vi vara fler som arbetar mer om vi ska ha råd med pensioner, vård och omsorg framöver, inte fler som arbetar mindre.

Anf. 75 ANN-CHRISTIN AHLBERG (s):

Herr talman! Jag får ställa mina frågor igen. Vad vill ministern göra för att komma till rätta med detta? Denna problematik har funnits i

många år, och det har inte blivit bättre under de borgerliga åren. Det är fyra år som verkligen har gått till spillo, för man har inte drivit frågan framåt över huvud taget. Vi har också sett att den ekonomiska klyftan mellan kvinnor och män ökar.

När det gäller att vissa inte vill arbeta mer måste vi som är politiker, i alla fall i kommuner och landsting, där vi kan påverka och där vi har arbetsmiljöansvaret och arbetsgivaransvaret, se med största allvar på att vi måste ha ett arbetsliv och en arbetsorganisation som gör att man klarar av att förena arbetsliv och familjeliv. Men då måste man ha en vilja till det. Jag har mött väldigt många kvinnor som säger att de inte skulle orka jobba heltid. Men då är problemet något annat: att arbetsmiljön är sådan att ingen egentligen borde jobba i den miljön. Det är det som skiljer den manliga och kvinnliga världen. I den kvinnliga världen trycker vi bara in mer och mer arbetsuppgifter som ska utföras på kortare och kortare tid. Där kan vi påverka.

Jag vill fortfarande vädja till arbetsmarknadsministern att svara: Är du nöjd med att fler och fler kvinnor får otryggare anställningar? Är du nöjd med att fler och fler kvinnor får deltidsarbete? Är du nöjd med att visstidsanställningarna ökar, speciellt för kvinnor?

Jag tycker att det 2010 måste vara en självklarhet att en kvinna ska kunna försörja sig och sin familj likaväl som en man.

Anf. 76 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Herr talman! Det håller jag med om. Jag har sagt det förr och säger det gärna igen: Kvinnor arbetar mindre, tjänar mindre, styr mindre och äger mindre än män gör i Sverige. Det är en skamfläck, höll jag på att säga. Så borde det inte få vara. Det är absolut självklart. Därmed också sagt att jag absolut inte är nöjd med att allas arbetsutbud inte kommer att kunna komma oss andra till del. Det är det som det handlar om.

Vi behöver varenda kotte på svensk arbetsmarknad om vi ska ha råd med skola, vård, barnomsorg och allt annat framöver. Det gäller också dem som har ofrivillig deltid.

Ann-Christin Ahlberg gjorde en klok uppdelning där. Det finns de som inte vill arbeta heltid. Det är inte det stora problemet. Vill någon inte kan man inte tvinga någon. Det finns de som inte orkar och inte får men som vill. Där finns uppenbart ett problem.

För dem som inte orkar eller kan men egentligen skulle vilja handlar det väldigt mycket om att det är en arbetsmiljöfråga. Det handlar om att ta arbetsgivaransvar för att se till att organisera om arbetet så att människor klarar av att arbeta på det sätt de vill göra eller att de på annat sätt har möjlighet att hitta ett annat arbete som passar deras förmåga bättre.

Att inte få men vilja är det som vi egentligen pratar om. Det är ett stort bekymmer. Man kan tänka sig olika alternativa vägar. Jag tror inte på lagstiftningsvägen. Det har jag sagt tidigare. När det gäller deltidsstämplingen var det ett sätt att försöka konstatera att man inte har en obegränsad tid, utan att det är en omställningsförsäkring mellan två arbeten. Det handlar inte om att toppa upp och ta ifrån arbetsgivaren ansvaret att organisera arbetet på ett sådant sätt att man tar arbetsgivaransvaret.

Räcker det? Nej, förmodligen inte. Det behöver göras mer. Jag tycker att vi gemensamt skulle kunna sätta större press på våra kommuner att ta arbetsgivaransvaret. Jag tror inte att det är miljarden som kommer att lösa problemet. Det behövs nog en hårdare politisk styrning av kommunerna för att få dem att göra som Nynäshamn och Linköping har gjort och erbjuda heltid till dem som vill ha det.

Man kan inte säga att vare sig Nynäshamn eller Linköping är kommuner med dålig ekonomi, utan det är kommuner som går bra. De kan göra på det här sättet, och det är bra.

Överläggningen var härmed avslutad.

14 § Svar på interpellation 2009/10:369 om ekonomiska intressen och arbetsmiljön

Anf. 77 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Herr talman! Sylvia Lindgren har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta för att inte privata ekonomiska intressen ska ta överhanden i det fortsatta arbetsmiljöarbetet.

Jag vill börja med att säga att ekonomiska intressen och lönsamma företag inte står i motsatsförhållande till god arbetsmiljö. Tvärtom är det så att god arbetsmiljö stärker lönsamhet och utveckling och är en konkurrensfaktor. Det finns forskningsbelägg som visar att lönsamma företag har god arbetsmiljö och att företag med god arbetsmiljö är lönsamma.

På kort sikt kan företag kanske spara pengar genom att ha låga ambitioner för arbetsmiljö, men vi har ett regelverk som säkerställer att tillräcklig skyddsnivå för anställda upprätthålls.

Inom Arbetsmiljöverkets tillsynsarbete utförs fler inspektioner per inspektör än tidigare, vilket visar på en ökad effektivitet. Antalet krav i tillsynsbesluten har också ökat vilket tyder på att verkets arbete med urvalsmetoder för att identifiera de mest riskfyllda arbetsställena har gett resultat. För att öka inspektörernas närvaro på arbetsplatserna ser verket över hela inspektionsprocessen.

Sylvia Lindgren inleder sin interpellation med att påpeka att arbetsmarknaden är under ständig förändring. Vi måste inte bara förhålla oss till förändringarna utan vara med och driva utvecklingen inom arbetsmiljön. För att möjliggöra detta har regeringen gjort omprioriteringar. Nya satsningar har gjorts inom arbetsmiljöområdet.

I budgetpropositionen för 2010 gjordes en satsning om totalt 24 miljoner kronor under åren 2010–2012 för att Arbetsmiljöverket i ett pilotprojekt ska genomföra en försöksverksamhet och prova en kompletterande tillsynsmetod för att nå fler arbetsplatser.

Därutöver gjordes en nivåhöjning där anslaget för Arbetsmiljöverket ökas successivt under perioden 2009–2011 för att bland annat ta fram och sprida ny kunskap. Tillskottet innebär en sammanlagd nivåhöjning av anslaget med 57 miljoner kronor från och med 2011.

Sylvia Lindgren tar också upp det arbete med regelförenkling som pågår inom EU som ett hot mot hälsa och säkerhet på svenska arbetsplatser.

På arbetsmiljöområdet är de flesta av de administrativa kostnaderna för företagen kopplade till EU-regler, exempelvis hur maskiner ska utformas. Det är därför positivt att kommissionen har tagit fram idéer för förenklingar. Förslagen syftar ytterst till att ge bättre förutsättningar för företagande och sysselsättning.

Flertalet av de åtgärder som föreslås av kommissionen på arbetsmiljöområdet handlar om hur man kan ge information och råd till företag, så att de får hjälp att tillämpa gällande regler enkelt och effektivt. Därutöver tar kommissionen upp en förändring rörande skriftlig riskanalys i små företag som utför arbeten med små risker. Regeringens uppfattning är att det inte ska göras förändringar som leder till att effekterna av regler för att säkra arbetsmiljön tunnas ut.

Oavsett om arbetet med att vidareutveckla arbetsmiljöområdet bedrivs nationellt eller på EU-nivå både kan och ska det bedrivas utan att det leder till lägre skydds nivåer och ökade risker för anställda.

God arbetsmiljö bidrar till både konkurrenskraft och lönsamhet. Något motsatsförhållande finns således inte.

Anf. 78 SYLVIA LINDGREN (s):

Herr talman! Tack för svaret, arbetsmarknadsministern! Svaret visar att vi har en hel del olika uppfattningar om de här frågorna. Redan i andra stycket säger Sven Otto Littorin att ”ekonomiska intressen och lönsamma företag inte står i motsatsförhållande till god arbetsmiljö”. Det är för mig, herr talman, ett önsketänkande. Jag skulle önska att det var så.

Vad jag förstår håller inte Sven Otto Littorin med mig när jag påstår att arbetsgivarsidan splittras upp alltmer. Arbetsplatserna blir ofta allt mindre. Antalet underleverantörer blir allt fler. Det är inte unikt med arbetstagare som hyrs in för projekt eller tillfällig arbetsbelastning. Det har vi talat om förut här i dag. Det försvårar också det systematiska och förebyggande arbetsmiljöarbetet.

Lägg därtill att visstidsanställningarna ökar och att gruppen som inte kan göra sig förstörd på arbetsplatser accelererar. Detta sammantaget innebär naturligtvis stora påfrestningar på det funktionsdugliga och systematiska arbetsmiljöarbetet. Det är ett bekymmer. Man känner sig inte hemma på jobbet. Man är bara där tillfälligt och ingår inte i organisationen och det dagliga arbetet. Det är ett bekymmer i påverkan där arbetsmiljön har en stor betydelse.

I nästa stycke säger ministern: ”Vi har ett regelverk som säkerställer att tillräcklig skydds nivå för anställda upprätthålls.” Där reagerar jag också. I gårdagens Svenska Dagbladet står det med feta rubriker: Olyckorna blir fler på arbetsplatserna. Efter flera år med färre arbetsplatsolyckor märks nu ett trendbrott. Vårens dystra facit, där bland annat två personer avled bara i förra veckan, visar en ökning på 11 procent.

En byggnadsarbetare i Kallhäll får en tre ton tung vägg över sig och avlider av sina skador. En chaufför blir överkörd av en truck i Västerås. En underhållsarbetare vid kärnkraftverket i Oskarshamn omkommer vid en olycka i en turbinhall. En anställd blir påkörd och dödad av ett tåg i tunnelbanan i Stockholm. Dödsolyckan vid LKAB i maj är ytterligare ett

tragiskt exempel samt en chaufför som blev fastklämd nu i söndags, tror jag att det var. Vi ser i pressen i dag att det i går var en kvinna som omkom när hon skulle se över en lastbil och en balk föll över henne, och ytterligare en person blev skadad.

Under 2008 inträffade 100 000 arbetsolyckor med efterföljande sjukfrånvaro. Flest olyckor anmäls av unga män. Bland kvinnor är det kvinnor över 55 år som drabbas mest. Där är det belastningsskadorna som ökar. Stressfaktorn har naturligtvis en stor betydelse i många av fallen och den otydliga arbetsorganisationen.

Menar verkligen Sven Otto Littorin det han skriver i svaret, att ”vi har ett regelverk som säkerställer att tillräcklig skyddsnivå för anställda upprätthålls”? Det är min konkreta fråga, herr talman.

Anf. 79 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Herr talman! Svaret på den konkreta frågan är ja. Arbetsplatsolyckorna har minskat kraftigt sedan 2004. Dödsolyckorna har minskat kraftigt sedan 2004, och de arbetsplatsrelaterade sjukdomarna likaså. I maj i år har 19 personer omkommit på sina arbeten. Samma siffra förra året var 24, och året dessförinnan 31.

Självklart är det så att ingen ska behöva gå till jobbet och riskera att skadas eller avlida på jobbet. Det vet jag att Sylvia Lindgren och jag är helt överens om. Det är alldeles självklart att det ska vara på det sättet. Därför är det bra när statistiken går åt rätt håll.

Är det så att den statistik vi nu ser under några tidiga månader håller sig året ut är det oroväckande. Då finns det anledning att titta över det och se vad det beror på. Vi gjorde en sådan sak förra året när vi gav i uppdrag till Arbetsmiljöverket att titta på de största riskbranscherna.

Det handlar framför allt om jord- och skogsbruk och byggindustrin. Det finns många arbetsplatser där man jobbar ensam. Det är inte sällan äldre män inom jord- och skogsbruk som tar lite för stora risker och inte riktigt tänker igenom vilka konsekvenser det kan få.

Därför var det bra att vi till exempel genomförde byggplatsdirektivet i svensk lagstiftning som tydliggör att byggherren har hela ansvaret. Därför är det bra att bemanningsföretagsanställda, till exempel, omfattas av precis samma regler som de andra som är anställda direkt av företaget när det gäller skyddsombud och arbetsmiljoregler i övrigt. Därför är det bra att vi tillsammans med Jordbruksdepartementet har gjort en ordentlig informationssatsning för de ensamarbetande jordbrukarna på samma tema. Därför är det bra att vi också nu via våra ambassader ökar informationen till dem som söker arbets- och uppehållstillstånd i Sverige för att på det sättet informera om vilka regler som gäller och vart man kan vända sig om man har problem.

Om vi återgår till interpellationen är det klart att det finns exempel på arbetsgivare som vill gå genvägar. De struntar i arbetsmiljön och tror att det är genvägen till ett bättre fungerande arbetsliv eller högre vinster, snarare. Det är ett oerhört kortsiktigt sätt att se på saken. Vad jag försökte säga förut är att egentligen all forskning visar att det faktiskt är det omvända förhållandet, det vill säga att företag som erbjuder god arbetsmiljö uppvisar högre vinster än andra företag. Högre vinster visar också, omvänt, de företag som tar arbetsmiljön på allvar.

Det är kanske förknippat med en initial kostnad att göra på det sättet. Därför tror jag att det blir oerhört viktigt att försöka hitta nya vägar framåt när det gäller arbetsmiljön. Man ska försöka bli bättre på att med ekonomiska styrmedel eller på andra vis göra det tydligt för arbetsgivarna att genväg är snålväg och att det inte är någon bra idé. Det bör vara så att vi kan visa att man också gör ett företag lönsamt genom att ha en god arbetsmiljö och erbjuda det till sina medarbetare. Det ska bli en konkurrensfaktor och en rekryteringsfaktor även framöver.

Nu håller vi på med en nationell arbetsmiljöstrategi som kommer att föreläggas riksdagen inför sommaruppehållet. Den syftar till att samla ihop den tillgängliga kunskapen och peka ut ett antal områden som vi menar att man måste fortsätta att arbeta med för att man ska få detta på plats på ett tydligare sätt än hittills.

Det handlar naturligtvis inte om gröna klistermärken. Det är ett exempel på hur man har försökt agera i Danmark. Det viktiga är inte klistermärkena och deras utformning, utan det handlar om att hitta det sätt på vilket vi åskådliggör att en god arbetsmiljö också är vinst för både företaget, den enskilda och samhällsekonomin.

Anf. 80 SYLVIA LINDGREN (s):

Herr talman! Det råder ingen tvekan om att stressfaktorer och otrygghet i arbetslivet påverkar arbetsmiljöarbetet, inte minst det systematiska arbetsmiljöarbetet. Det är lätt att fokusera på dödsfall och svåra olyckor. De är jättetydliga, och det är sådant som egentligen bara inte får hända.

Därför har vi socialdemokrater tillsammans med Vänstern och Miljöpartiet ansett att vi måste höja ribban i de här frågorna. Vi har tagit fram ett förslag för en bättre arbetsmiljö och ett friskare arbetsliv. Där ligger också en nollvision. Men inte heller detta räcker. Vi vet att det dör flera tusen personer varje år i olyckor och sjukdomar som på något sätt är arbetsrelaterade. Mycket av detta är gömt under mattan. Vi vet även att det inte rapporteras in därför att antalet skyddsombud med flera har blivit färre. Det påverkar också statistiken. Det är viktigt, herr talman, att vi är medvetna om det.

Låt mig återgå till det svar som jag har fått på interpellationen. Sven Otto Littorin säger i ett stycke i svaret att inom Arbetsmiljöverkets tillsynsarbete utförs fler inspektioner per inspektör än tidigare, vilket visar på en ökad effektivitet. Den borgerliga regeringen har ju sett till att antalet inspektörer har skurits ned med 30 procent. Det är nog rätt att varje inspektör gör fler inspektioner än tidigare, men det är långt ifrån tillräckligt.

Dessutom fick jag höra i dag när jag var bland annat i Hallsberg och pratade om de här frågorna att inspektionerna går väldigt fort och att man kan ifrågasätta kvaliteten. Det är klart; stressar man på här för att man vill ha ett bra resultat att peka på när det gäller antalet inspektioner som görs är det detta som är i fokus och inte kvaliteten i arbetsmiljöarbetet.

I nästa stycke i svaret slår man sig för bröstet över en satsning på totalt 24 miljoner till Arbetsmiljöverket under 2010–2012 i ett pilotprojekt som ska genomföras i en försöksverksamhet. Man ska prova en kompletterande tillsynsmetod för att nå fler arbetsplatser. Jag förstår av tidigare inlägg från Sven Otto Littorin att det är de leende gubbarna, smilisarna, som åberopas.

Men, Sven Otto Littorin, så länge det inte finns resurser att besöka alla arbetsplatser – vore det då inte bättre att se till att pengar används för att förbättra det svenska system som vi har? Jag tror att regeringen behöver tänka om i de frågorna för att kunna vidareutveckla skyddsombuden och det dagliga arbetet ute på arbetsplatserna.

Därefter är det regelförenklingsarbetet som gäller. Vi har tidigare haft en diskussion här om Stoiber och den grupp som har jobbat med detta. Nu finns det också en rapport som är skriven av Laurent Vogel som är chef för ETUI:s avdelning för arbetsmiljöfrågor. Rapporten avslöjar regelförenklingsdolda agenda.

Det är ganska tydligt att detta utgör ett rejält hot mot det värn som har byggts upp på arbetsmarknaden i syfte att trygga goda anställningsvillkor. Det här är någonting som man behöver se över, och det vill jag fråga ministern om.

Anf. 81 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Herr talman! Tänk om det var så enkelt att det fanns ett rakt samband mellan Arbetsmiljöverkets anslag och utfallet i arbetsmiljö! Då hade vi kunnat ena oss om en optimal nivå – ett nirvana där inga olyckor förekommer. Men nu finns det inte något sådant rakt samband. Det finns inte något sådant samband över huvud taget.

Det man kan konstatera är att antalet anmälda arbetsolyckor i Sverige har gått ned med ungefär en fjärdedel under mandatperioden – från nio anmälda arbetsolyckor per 1 000 förvärvsarbetande 2006 till sex och en halv eller något sådant per 1 000 förvärvsarbetande 2009. Det är en oerhörd glädjande utveckling att vi ser att antalet anmälda arbetsolyckor i Sverige sjunker.

Vi har också sett en svag men tydlig minskning av antalet inträffade dödsolyckor i arbetet. 2008 var det 68 och 2009 var det 40. Hittills i år är det 19. Under samma period förra året var det 24 och samma period året innan dess 31. Det är alltså en kraftig sänkning. Är man nöjd med det? Nej, som jag säger: Så länge det dör en person är det en person för mycket. Så länge det är en person som råkar ut för en arbetsplatsolycka är det naturligtvis en person för mycket.

Slutligen ska jag snabbt kommentera Stoiberrapporten. Min utgångspunkt är att regelförenklningar inte behöver stå i konflikt med en bra och välfungerande mekanism när det gäller arbetsmiljöfrågor. Det ska vara lätt att göra rätt. Det måste trots allt vara grunden.

Men som jag sade tidigare är detta först och främst en rapport. Det finns inte någonting från kommissionen än så länge. Vi vet inte om det kommer något förslag i den här riktningen som bygger på Stoiberrapporten än så länge. Om det gör det är min utgångspunkt att vi inte ska ha den typ av regelförenklningar som försämrar arbetsmiljöarbetet. Det tycker jag inte är rimligt. Från min utgångspunkt handlar det snarare om att hitta den typ av arbete som underlättar för företagen att till exempel kunna upprätta arbetsmiljöplaner eller på annat sätt kunna bedriva en vettig arbetsmiljöverksamhet. Det ska vara lätt att göra rätt. Det måste vara utgångspunkten.

Anf. 82 SYLVIA LINDGREN (s):

Herr talman! Det finns en anledning till att många inte rapporterar in. Statistik går att vända hur som helst. Men det är klart att det ligger någonting i att vi 2006 hade 1 146 utbildade skyddsombud. Två år senare, 2008, hade antalet sjunkit till 399. Det är en ganska drastisk del i detta, vilket också utskottets majoritet har påtalat i ett betänkande tidigare.

Jag är orolig för utvecklingen i Europa – därav rubriken på interpellationen, nämligen *Ekonomiska intressen och arbetsmiljön*. Det råder ingen tvekan om att dokumentation och riskbedömningar i små och medelstora företag är en oerhört viktig del för utvecklingen. Det är ju Sven Otto Littorin som sitter i regeringen och handlägger de frågorna. Då skulle jag önska att man också med kraft jobbade med dem.

När det sedan gäller handlingsplanen kommer den väl att läggas fram som en skrivelse till riksdagen, om jag har uppfattat det rätt, den 3 juni eller något sådant. Det är min evinnerliga förhoppning att den ska innehålla annat än skåpmat, att den innehåller förebyggande åtgärder för arbetsmiljöarbetet med en stark inriktning på utbildning på alla nivåer och att den innehåller en sammanhållande forskning. Och, herr talman, det ska inte vara någonting som inte innehåller förpliktelser, förpliktelser inom arbetsmiljöområdet behöver vi och det förtjänar vi.

Anf. 83 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Herr talman! Jag är naturligtvis glad över att arbetsmiljöns utveckling i Sverige under den här mandatperioden ändå har gått i rätt riktning. Det är färre arbetsplatsolyckor med frånvaro, det är färre dödsfall i arbetslivet än tidigare och den arbetsrelaterade ohälsan ser ut att vara bättre nu än de siffror ni i oppositionen lämnade efter er.

Är jag nöjd med det? Självklart är jag inte det. Det finns så oerhört mycket mer att göra.

Det som var utgångspunkten och är utgångspunkten för den nationella handlingsplanen är att försöka – det har vi diskuterat många gånger, men jag menar verkligen det – komplettera den kontrollerande, styrande, lagstiftande verksamheten, den som Arbetsmiljöverket fullgör med sina inspektioner, med sådana incitament och sådana styrmedel som gör att det blir en större drivkraft för de enskilda arbetsgivarna att faktiskt göra det som Sylvia Lindgren och jag vill, nämligen ta sitt arbetsgivaransvar och erbjuda sina medarbetare en god arbetsmiljö.

Vi ska ha både piska och morot, om jag får kalla det för det. Piska på de dåliga arbetsgivarna, på dem som inte sköter sig, som begår arbetsmiljöbrott eller som gör fel. De ska naturligtvis veta om det. De ska få sin inspektion, få sin bot, sitt föreläggande eller vad det kan vara. Det är absolut så. Men det räcker inte, för den arbetsmiljöpolitiken har vi kört i 30 år och det har omväxlande sett lite bättre ut och lite sämre ut, lite beroende på konjunkturen. Det räcker inte för att nå ett steg längre. Vi måste göra ännu lite till.

Då är min grunduppfattning att vi måste jobba mer med moroten. Vi måste göra det lätt att göra rätt, se till att det finns sådana incitament som gör att man omedelbart kan se i plånboken som arbetsgivare att det faktiskt lönar sig, att det är en bra idé att föregå med gott exempel. Det är en

konkurrensfaktor. Det är på olika sätt en vettig företagsekonomisk idé. Då vinner både den enskilde, företaget och samhällsekonomin.

Vi kan inte ha det som det har varit hittills att uppemot 50 miljarder per år, tre fyra procent av bnp, förloras genom dålig arbetsmiljö. Det har vi baske mig – nu sade jag det igen, förlåt, herr talman – inte råd med. Vi måste se till att varje person kan gå till jobbet och känna sig tillfredsställd med att gå dit utan risk för att må dåligt eller dö.

Överläggningen var härmed avslutad.

15 § Svar på interpellation 2009/10:370 om arbetslöshetsförsäkringen

Anf. 84 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Herr talman! Patrik Björck har frågat mig dels vad jag avser att ta för initiativ för att rätta till de problem som förändringarna i arbetslöshetsförsäkringen inneburit, dels också vad jag avser att göra för att höja nivån på ersättningen.

Först vill jag bara klargöra att jag givetvis inte håller med Patrik Björck om att de förändringar i arbetslöshetsförsäkringen som vi har genomfört de senaste åren har bidragit till att förstöra försäkringen, som Patrik Björck uttrycker sig. Jag vill fortfarande framhålla att de förändringar som genomförts har varit väl avvägda. Förändringen av arbetsvillkoret, begränsningen av möjligheten att uppbära ersättning i samband med deltidsarbete, borttagandet av möjligheten att begränsa sitt sökområde de första hundra dagarna etcetera är alla exempel på förändringar som genomförts i syfte att stärka arbetslöshetsförsäkringens roll som en omställningsförsäkring. Jag kommer inte att ta några initiativ för att frångå det syftet.

Regeringen anser att det finns skäl att eftersträva att alla som arbetar och uppfyller villkoren i arbetslöshetsförsäkringen bör omfattas av en obligatorisk arbetslöshetsförsäkring med rätt till inkomstrelaterad ersättning. Formerna för hur detta på sikt ska kunna åstadkommas kommer att prövas vidare inom ramen för den parlamentariska socialförsäkringsutredningen. Det är i dagsläget dock inte aktuellt med några förändringar i arbetslöshetsförsäkringen.

Anf. 85 PATRIK BJÖRCK (s):

Herr talman! Tack, arbetsmarknadsministern, för svaret! Arbetslöshetsförsäkringen skulle det handla om nu.

En av de första sakerna som den moderatledda regeringen gjorde efter valet var att förstöra den svenska a-kassan. Jag vidhåller det, även om arbetsmarknadsministern inte vill kännas vid det. Man sänkte taket för ersättningsnivån och försämrade villkoren. Dessutom höjde man avgifterna kraftigt. Dyrare och sämre – resultatet lät inte vänta på sig. Hundratusentals medlemmar lämnade a-kassorna. Kommunernas utgifter för socialbidrag ökade kraftigt.

Regeringen argumenterade då, hösten 2006, för att förslaget var väl avvägt, att det visst var så att försäkringen gav 80 procent i ersättning,

även om det inte ens var fallet då. Nu har situationen försämrats ännu mer.

Nu, våren 2010, kommer TCO med en rapport som visar att den svenska a-kassan är nere i strykklass. Nästan ingen har i dag 80 procents ersättning. Den väl avvägda nivån som regeringen genom bland annat arbetsmarknadsministern argumenterade för hösten 2006 har skickat ned Sverige till 21:a plats bland OECD-länderna.

Frågan var vilka initiativ arbetsmarknadsministern tänkte ta för att rätta till de uppenbara problem som alla utom möjligen arbetsmarknadsministern ser när det gäller arbetslöshetsförsäkringen. Jag ska återkomma till att det är fler än jag som har synpunkter på det här.

Den andra frågan var om arbetsmarknadsministern tänkte ta initiativ till att höja nivån på ersättningen så att åtminstone den enligt arbetsmarknadsministern väl avvägda nivån som gällde 2006 återställs. Annars hamnar arbetsmarknadsministern väldigt snart i 1871 års fattigvårdspolitik, det vill säga att det inte kommer att bli någonting kvar av a-kassan.

Om det är så att arbetsmarknadsministern inte riktigt förstår sambandet mellan att inte höja taket och att a-kassan krymper skulle jag kunna förklara det för arbetsmarknadsministern.

Det finns frågor som uppstår ur svaret eftersom arbetsmarknadsministern fortfarande 2010 hävdar att förändringarna är väl avvägda. Där skulle jag faktiskt vilja att arbetsmarknadsministern konkretiserade sig och svarade mig på den frågan. Hur kunde en nivå som för fyra år sedan var väl avvägd fortfarande med samma tak vara väl avvägd 2010? Det är för mig en gåta. Det var en för låg nivå 2006. Det är förvisso sant. Det kunde jag och arbetsmarknadsministern ha haft olika uppfattningar om, men då påstod arbetsmarknadsministern att den nivån var väl avvägd. Då kan han omöjligtvis påstå att den fortfarande är väl avvägd, som arbetsmarknadsministern gör i svaret. Antingen för arbetsmarknadsministern med osanning 2006 och ville helt enkelt maskera sina verkliga avsikter att fortsätta sänka a-kassan kontinuerligt, eller också får arbetsmarknadsministern med osanning i dag. Det kan vara intressant att få reda på, men båda de här påståendena kan inte vara sanna.

Sedan är vi tillbaka på begränsningen av möjligheten att uppbära ersättning i samband med deltidarbete. Där är det oerhört viktigt att inte arbetsmarknadsministern nu försöker smita undan konsekvenserna av den begränsningsregeln. Det är nämligen så, som Ann-Christin Ahlberg var inne på tidigare, att man har gjort ett antal förändringar i a-kassan.

När det gäller de deltidarbetande var det inte bara så att man minskade antalet dagar som människor fick deltidstämpla. Man förändrade också definitionen på vilka som skulle drabbas av den här regeln. Det gör att människor i dag får välja heltidsarbetslöshet i stället för att ta påhugg och göra det som samhället förväntar sig av dem, nämligen att ta första bästa jobb och jobba så mycket de kan. Det är en regel som arbetsmarknadsministern är ansvarig för. Jag vill ha ett svar på det nu.

Anf. 86 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Herr talman! Det är uppenbart att Patrik Björck vill vältra över kostnaderna på skattebetalarna när det gäller att höja tak i a-kassan och så vidare och finansiera det genom att göra det dubbelt så dyrt att anställa

ungdomar. Det är naturligtvis en prioritering man kan göra, att stampa ut en ungdomsgeneration i arbetslöshet för att leva på a-kassa.

Faktum är, och nu citerar jag Håkan Svärdman som är välfärdsanalytiker hos Folksam och som sade så här i Riksdag & Departement den 17 maj: ”De flesta som har en inkomst över taket i a-kassan har en inkomstförsäkring idag.” Folksam, som har avtal med åtta LO-förbund, har 450 000 kunder som tecknat inkomstförsäkring. Dotterbolaget Förenade liv har 391 000 kunder som har gjort detsamma.

I dag finns det ett sextiotial kollektivavtalsbundna gruppörsäkringar mot arbetslöshet som erbjuder långt högre tak, uppemot 100 000 i vissa fall. Det finns elva försäkringsbolag som erbjuder privata, kompletterande försäkringar.

Det kan man naturligtvis ha synpunkter på. Jag vet att Patrik Björck vill socialisera a-kassan, fast bara för dem som går med i den. Inte för dem som står utanför, för något obligatorium vill ju Patrik Björck inte ha. Skattebetalarna ska bara betala för dem som går med i kassan, men den fjärdedel som står utanför lämnas naturligtvis därhän.

Att höra Patrik Björck mot slutet försvara deltidbegränsningen, som Socialdemokraterna nu inte vill ta bort, är lite grann som att lyssna till en elefant i en porslinsbutik. Det skorrar lite falskt, måste jag ärligt säga. Stå upp för att ni inte vill ta bort deltidbegränsningen utan vill ha den kvar. Stå upp för den och försvara den – eftersom ni har attackerat mig under de senaste tre och ett halvt åren på att vilja ta bort den.

Slutligen vad gäller kommunernas socialbidragskostnader är faktum att grundersättningen i arbetslöshetsförsäkringen i de allra flesta fall uppgår till en högre nivå än vad som är socialbidragsnormen. Om man tittar på de konkreta fallen måste det i princip vara fråga om en kvinna i glesbygd med fem barn och tre bilar där a-kassans grundnivå inte uppgår till socialbidragsnormen. Det sambandet finns inte, som Patrik Björck gör gällande.

Min fråga, retorisk eller inte, gäller naturligtvis att vi kan ha olika åsikter om nivåerna. Jag konstaterar att flertalet av dem som ligger över taket redan i dag har ett inkomstskydd i sina kollektivavtalsförsäkringar. Patrik Björck vill naturligtvis inte ha det så. Han vill att skattebetalarna ska stå för notan i stället – à la bonne heure! Varför ska inte skattebetalarna stå för notan för alla som borde ha ett inkomstrelaterat försäkringskydd? Varför vill då Patrik Björck inte ha en obligatorisk a-kassa?

Anf. 87 PATRIK BJÖRCK (s):

Herr talman! Nu smiter arbetsmarknadsministern undan frågorna. Jag är inte förvånad eftersom vi har diskuterat dem förut och arbetsmarknadsministern alltid har vägrat att svara. Jag försöker igen. Jag är tålmodig, och jag tror innerst inne gott om alla – även arbetsmarknadsministern. Om arbetsmarknadsministern hävdade att nivån som infördes 2006 med det taket och de ersättningsnivåerna var väl avvägda, kan de omöjligtvis vara väl avvägda 2010. Var det 2006 eller 2010 års nivå som var väl avvägd? Kan arbetsmarknadsministern svara på det?

Det där med tilläggsförsäkringarna är spännande. När arbetsmarknadsministern argumenterade för sina kraftfulla försäkringar i a-kassan hösten 2006 var just ersättningsnivåerna heliga. Det fanns nämligen ett matematiskt samband mellan dem och arbetslösheten, argumenterade då

arbetsmarknadsministern. Då är det också fullständigt obegripligt hur man sedan i nästa sekund kan säga att det är bra att man tilläggsförsäkrar bort de nivåer som är väl avvägda. Då är de inte väl avvägda igen i alla fall. Det är här arbetsmarknadsministerns logik fullständigt havererar *om*, herr talman, det inte är så att arbetsmarknadsministern faktiskt vill införa 1871 års fattigvårdspolitik. Det är det enda sättet att förklara inkonsekvensen i den här fullständigt bisarra argumentationen.

Smit inte undan nu. Om nivåerna var väl avvägda, var de det 2006 eller 2010? Det kan omöjligtvis vara så för båda årtalen i och med att nivåerna ligger fast. Antingen var de fel då eller nu. Om nivåerna var väl avvägda, varför uppmuntrar arbetsmarknadsministern till civil olydnad, att man ska tilläggsförsäkra bort de vetenskapligt fastställda nivåerna? Förklara det för mig.

Obligatoriet blir nästan lite lustigt. Arbetsmarknadsministern har haft fyra år på sig att utreda det. Till slut stod arbetsmarknadsministern ensam kvar med den utredningen medan alla andra pinsamt tittade bort. Arbetsmarknadsministerns egna regeringskolleger hade för länge sedan slängt den i papperskorgen. Så småningom tvingades arbetsmarknadsministern att inse sitt nederlag och också lägga utredningen i papperskorgen. Jag skulle inte komma dragande med den om jag var arbetsmarknadsministern. Det är redan gjort en gång.

När det gäller deltidsbegränsningen är det också spännande att arbetsmarknadsministern vågar ta den diskussionen. Även här blandar arbetsmarknadsministern bort korten. Vi socialdemokrater hade i den tidigare arbetslöshetsförsäkringen en deltidsbegränsning. Det är helt korrekt. Vi kommer i en framtida arbetslöshetsförsäkring att ha en deltidsbegränsning. Det är helt korrekt. Arbetsmarknadsministern slår in öppna dörrar. Vi hade inte i den tidigare arbetslöshetsförsäkringen en regel som gjorde att den som följde samhällets och arbetslöshetsförsäkringens normer, det vill säga sökte arbete och tog de arbeten som fanns, slängdes ut, slutade söka arbete och blev heltidsarbetslös. Det är den regeln arbetsmarknadsministern har infört. Försök inte smita undan det ansvaret.

Jag konstaterar fortfarande att det finns stöd i forskningen för detta. Låt oss till exempel titta på vad Magnus Henrekson säger – som vi diskuterade i förra debatten i kväll. Magnus Henrekson säger att den som uppstår a-kassa eller ersättning från någon arbetsmarknadsutbildning ofta inte kan, såsom ersättningsreglerna är konstruerade, acceptera tillfälliga jobb eller erbjudanden som inte är på heltid. Han anser att detta är ett *uppenbart* problem i arbetsmarknadspolitiken skapat av arbetsmarknadsministern.

Anf. 88 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Herr talman! Varför vill Patrik Björck inte att alla löntagare i Sverige ska ha ett inkomstrelaterat försäkringsskydd?

Anf. 89 PATRIK BJÖRCK (s):

Herr talman! Jag har sagt det förut, och jag säger det igen: Jag får inga svar på mina frågor. Arbetsmarknadsministern fick några konkreta och enkla frågor. Reglerna kunde omöjligtvis vara väl avvägda för fyra år sedan om de fortfarande är det och nivåerna inte har förändrats. Arbetsmarknadsministern vägrar att svara på det.

Arbetsmarknadsministern vägrade att svara på frågan om logiken i att uppmana till civil olydnad och teckna tilläggsförsäkringar. Arbetsmarknadsministern vägrade försvara varför han inte genomförde sitt obligatorium när han hade utrett det. Arbetsmarknadsministern vägrade att förklara sin regel som gör att det är bättre att vara heltidsarbetslös än att ta de påhugg som finns, än att följa det normala som varje arbetslös människa instinktivt känner, nämligen att hellre jobba en dag eller två dagar än att vara heltidsarbetslös. Där har arbetsmarknadsministern stiftat ett regelverk som omöjliggör detta. Arbetsmarknadsministern vägrar svara på varför.

Det är bara att notera, herr talman, att frågorna fortfarande hänger i luften. Det finns ett svar på frågorna, nämligen att det är samma högerpolitik i dag som 1871. Det är 1871 års fattigvårdspolitik som arbetsmarknadsministern står bakom, men det kan han naturligtvis inte säga i kammaren. Alla åtgärder han vidtar leder till samma ställe.

Innan mina fattiga sekunder har tickat ut här vill jag ändå passa på att tacka arbetsmarknadsministern. Även om politiken har varit katastrofal är arbetsmarknadsministern en trevlig debattör. Det har varit spännande debatter i kammaren. Tyvärr får jag väl inte möjlighet att återkomma till dem eftersom arbetsmarknadsministern efter valet kommer att bli arbetslös. Vad jag förstår står han inte till förfogande för omval till riksdagen, och därför kan han inte delta i kammaren som riksdagsledamot. Tack för tiden som har varit!

Anf. 90 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Herr talman! Varför vill inte Patrik Björck att alla löntagare i Sverige ska ha ett inkomstrelaterat försäkringsskydd? Jag fick inte något svar på den frågan. De övriga frågorna som Patrik Björck har ställt har vi debatterat i 25 interpellationsdebatter. Jag har svarat på dem varenda gång. Vi har helt enkelt olika syn på detta. Det är så enkelt. Patrik Björck vill naturligtvis fördubbla kostnaden för att anställa ungdomar i syfte att höja taket i a-kassan och därmed lyfta av de kollektivavtalsmässiga försäkringarna och i stället låta dem bekostas av skattebetalarna. Slutresultatet av det blir ökad arbetslöshet, svårare för ungdomar att ta sig in, sämre funktionalitet på arbetsmarknaden och samma gamla inbackning i dåtiden som er politik står för och hela tiden har stått för.

Det är intressant att höra allt detta. Vi har 80 procents ersättning upp till taket. Det hade vi 2006. Det hade vi 2005, och det har vi också i dag. 80 procent de första 200 dagarna. Det är ingen skillnad – utom de första 100 dagarna där vi sänkte taket något. I övrigt är det ingen skillnad. Det är 80 procent upp till taket.

Det som inte har hänt sedan 2002 är att taket har höjts. Det har inte hänt. Det hände heller inte under förra mandatperioden. Jag vill bara påpeka det.

Den viktiga diskussionen handlar naturligtvis inte om ersättningsnivåer. Den handlar om hur nya jobb kommer till. Men om det har mina hittills 327 interpellationsdebatter inte handlat en enda gång.

Överläggningen var härmed avslutad.

Anf. 91 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Herr talman! Maria Stenberg har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta för att förhindra att arbetsgivare uppger brister i arbetssökandes kompetens som anledning till att rekryteringar misslyckas.

Låt mig börja med att tacka för att Maria Stenberg lyfter upp en mycket viktig fråga. Innan jag svarar vill jag understryka att frågan om näringslivets kompetensförsörjning är ett ansvar som delas av flera statsråd: utbildningsministern med ansvar för utbildningspolitiken, näringsministern med ansvar för frågor rörande tillväxt och konkurrenskraft och mig själv som ansvarar för arbetsmarknadspolitiken.

När det gäller kompetensförsörjning arbetar vi med insatser för att säkra den i ett långsiktigt perspektiv samtidigt som vi vidtar insatser för att förbättra arbetsmarknadens funktionssätt här och nu.

För att trygga det långsiktiga behovet av kompetens presenterade regeringen i budgetpropositionen för 2010 omfattande utbildningssatsningar, som bland annat innebär fler platser i yrkesinriktad gymnasial vuxenutbildning (yrkesvux) och eftergymnasial yrkesutbildning samt 10 000 nya högskoleplatser inklusive studiestöd. Satsningen på yrkesvux motsvarar ca 10 000 helårsplatser 2010 och 2011. Satsningen på yrkeshögskolan motsvarar 1 500 årsplatser 2010 och 3 000 årsplatser 2011 utöver yrkeshögskolans ordinarie platser.

Regeringen har vidare initierat omfattande reformer av den grundläggande gymnasiala yrkesutbildningen i syfte att öka anställningsbarheten. För att förbättra överensstämmelsen mellan utbildningarnas innehåll och arbetsmarknadens efterfrågan kommer avnämarna att ges mer inflytande. Dessutom ökar tiden till fördjupning i yrkesämnena.

Inom arbetsmarknadspolitiken har det övergripande målet sedan regeringen tillträdde 2006 varit att få fler i arbete och färre utanför arbetsmarknaden. Arbetslösa kan efter Arbetsförmedlingens individuella bedömning anvisas till en lämplig kortare utbildningsinsats. Arbetsförmedlingen har möjlighet att upphandla de utbildningar som behövs, och i budgetpropositionen för 2010 tillförde regeringen resurser för fler arbetsmarknadsutbildningsplatser. Från den 1 januari 2010 kan ungdomar som inte har slutfört en grundskole- eller gymnasieutbildning även anvisas till en studiemotiverande utbildning inom folkhögskolan.

Vad gäller det mer långsiktiga arbetet har regeringen givit Arbetsmarknads-, Närings- och Utbildningsdepartementens centrala myndigheter i uppdrag att gemensamt belysa utvecklingen och kommande behov vad gäller kompetensförsörjning för att långsiktigt säkra vår konkurrenskraft och välfärd. Regeringen har även uppmärksammat kompetensförsörjningsfrågans regionala dimension genom uppdrag till kommunala samverkansorgan och länsstyrelser att etablera plattformar för samverkan kring kompetensförsörjningsfrågor på regional nivå.

Kompetensförsörjning är även ett av de prioriterade områdena inom det europeiska samarbetet där den återfinns som en av huvudfrågorna i den nu pågående diskussionen om EU:s jobb- och utvecklingsstrategi, Europa 2020.

*Svar på
interpellationer*

Jag ser i dagsläget inte någon anledning att vidta ytterligare åtgärder med anledning av Maria Stenbergs fråga. Regeringen följer mycket noga utvecklingen vad gäller matchningen mellan utbud och efterfrågan på arbetsmarknaden både i dagsläget och i det långa perspektivet.

Anf. 92 MARIA STENBERG (s):

Herr talman! Jag vill börja med att tacka arbetsmarknadsministern för svaret.

Jag hoppas att arbetsmarknadsminister Littorin fortfarande är vid god debattvigör efter dagens alla debatter.

Klart är att dagens borgerliga arbetsmarknadspolitik och konsekvenserna av den är ett ämne som berör många, inte bara oss här i kammaren utan mest och främst de många arbetslösa. Den senaste siffran, som kom i dag, på arbetslösheten är helt otroliga 9,8 procent. Bakom den skyhöga siffran finns människor av kött och blod, arbetslösa unga och arbetslösa äldre människor som lever, bor och har sin vardag runt omkring i vårt avlånga land. Just vårt avlånga land med stora variationer i avstånd och tillgång till utbildningsmöjligheter är värt en egen debatt, men det var inte den ingång jag hade på interpellationen.

Min ingång i den här debatten handlar om på vilket sätt arbetsgivare och alla dessa arbetslösa och arbetssökande kan mötas och tycke uppstå och på vilket sätt arbetsmarknadsministern tänkte sig att hans politik skulle stödja både arbetsgivare och arbetssökande i försöket att hitta varandra.

Problemet är, som jag hänvisar till i min interpellation, att Svenskt Näringsliv har skrivit en rapport som visar att vart femte rekryteringsför sök från arbetsgivarnas sida har misslyckats. Det är inte bara Svenskt Näringsliv som säger så. Organisationen Företagarna brukar lyfta fram precis samma problembild, det vill säga att det är ganska knepigt och ibland till och med mycket svårt att hitta den kompetens som krävs för de jobb som man just då söker folk till.

Min fråga handlar om vad arbetsmarknadsminister Littorin tänker göra åt problemet med att arbetslösa uppenbarligen inte rustas med utbildning för att bli anställningsbara.

Både jag och arbetsmarknadsministern möter säkert människor med många olika livshistorier och därmed skiftande utmaningar och möjligheter att få ett nytt jobb om det skulle behövas. Alla människor är inte stöpta i samma form. Därför blir den borgerliga fixeringen i arbetsmarknadspolitik, som innebär näst intill bara matchning och coachning, helt obegriplig för en arbetslös som behöver en ny chans i form av en utbildning innan den personen blir anställningsbar.

Låt mig berätta kort om en livshistoria och en krossad dröm om ett jobb.

Jag träffade Malin som är arbetslös och just nu finns i fas 2. Hon hade just fått en praktikplats och då även chans till ett jobb hos den arbetsgivaren om hon bara kunde få ta del av den kompetenshöjande utbildning som krävdes för just det jobbet. Det var faktiskt så att hon närmade sig fas 3 med stormsteg, så nu gällde det ju. Jobbet krävde en arbetsmarknadsutbildning – om hon fick den skulle jobbet vara hennes. Men vad inträffar då? Jo, hon får inte någon arbetsmarknadsutbildning därför att

hon mitt i utbildningsperioden skulle hamna i fas 3, och det innebär stopp i maskineriet hos Arbetsförmedlingen.

Hur kan detta vara möjligt? Är det ett bra sätt att rusta människor för nya jobb och nya möjligheter på arbetsmarknaden, arbetsmarknadsminister Littorin?

Prot. 2009/10:125
25 maj

Svar på
interpellationer

Anf. 93 MARIE NORDÉN (s):

Herr talman! Det var intressant att ta del av ministerns svar. Det var också intressant att höra att ministern menar att frågan om näringslivets kompetensförsörjning är ett ansvar som delas av flera statsråd. Då känner man faktiskt ett ansvar, trots att det inte syns i den praktiska politiken. Ministern lyfter i sitt svar fram det långsiktiga perspektivet och lägger ganska stor vikt vid det. Men han verkar inte förstå att läget är akut.

I Jämtland har vi nu Sveriges högsta ungdomsarbetslöshet, 32,6 procent. Var tredje ungdom i länet är arbetslös, och var fjärde ungdom i Sverige är arbetslös. Vi vet att det är unga människor som börjar vuxenlivet i arbetslöshet. Vi vet också att den kommer att bita sig fast för många av dem om de inte snart får en åtgärd.

Dessa ungdomar får också börja sin tid som arbetslös i karantän under tre månader. Jag vet inte varför – om det är för att de ska mogna till sig – för det är ingen annan arbetslös grupp som måste vänta innan man får någon åtgärd. Inte ens efter 100 dagar är man garanterad en aktiv åtgärd. Vi vet att många också försvinner ur systemet. I Jämtland konstaterar man nu att endast en av tre arbetslösa ungdomar har kontakt med Arbetsförmedlingen. Chanserna att som arbetslös få en utbildning har nog aldrig varit mindre. Men en coach kanske man kan få, på sin höjd.

Läget är akut, och vi vet att dessa unga människor riskerar att bli fast i arbetslöshet. Samtidigt vet vi att företagen har svårt att rekrytera och svårt att hitta rätt kompetens. Många konstaterar att det är någonting som är väldigt fel i arbetsmarknadspolitiken.

Det är intressant att lyssna på hur ministern halvhjärtat beskriver halvhjärtade återställare, till exempel yrkesvux och ökade högskoleplatser, som satsningar då man före de återställarna i vårpropositionen skar ned på högskoleplatserna och på arbetsmarknadsutbildningarna.

Principen för regeringen är att först riva ned, att plocka bort för att sedan prata om satsningar och hoppas att människor där ute har glömt vad man gjorde från början.

Vi vet att nästan hälften av platserna på den yrkesinriktade arbetsmarknadsutbildningen har försvunnit. Det är olyckligt, då vi vet att också arbetsmarknadsutbildningarna var ett väldigt bra redskap för Arbetsförmedlingen men också för näringslivet tidigare som man kunde använda.

Arbetsförmedlingen har resurser men har ändå inte möjlighet att erbjuda ordentliga utbildningar som skulle kunna leda till att man kan söka ett arbete och har rätt kompetens. Precis som arbetsmarknadsministern säger i sitt svar kan Arbetsförmedlingen endast erbjuda kortare utbildningar. Det är ett stort problem, för det är oftast inte kortare utbildningar man behöver. Men återigen handlar det om en tidsgräns, inte den praktiska verkligheten.

Tidigare var det möjligt för länsarbetsnämnderna att tillsammans med det lokala näringslivet starta utbildningar som kunde leda till att arbetslösa fick rätt kompetens utifrån företagets rekryteringsbehov, men den möjligheten har inte Arbetsförmedlingen.

För mig och även många företagare som jag möter, och för den delen också arbetsförmedlare, är det en stor gåta varför regeringen inte ser värdet i att Arbetsförmedlingen har ett tätare samarbete med det lokala näringslivet, varför regeringen inte ser värdet i att staten tar ett större ansvar för att utbilda inom områden som näringslivet har ett rekryteringsbehov i.

Jag skulle gärna vilja att ministern utvecklar just det: Varför vill inte regeringen ta ett ordentligt ansvar för just detta?

Anf. 94 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Herr talman! Låt mig ta den sista frågan! Fram till att den förra ledningen ersattes med den nya var arbetsförmedlarna i princip förhindrade att lägga tid på kontakter med det lokala näringslivet. Den instruktionen är numera borta, och tvärtom premieras näringslivskontakter. Det är naturligtvis helt i sin ordning att det är på det sättet. Det är alldeles självklart att man måste ha kontakt med dem som ska anställa. Annars kan man inte förmedla ett enda jobb.

För ett år sedan handlade debatterna här i kammaren om kris, varsel och elände. Allting var vårt fel och så vidare. Nu är det en mycket trevligare diskussion, nämligen den om risk för rekryteringsproblem. Den är trevligare i så motto att vi pratar om hur vi ska se till att få folk i de arbeten som förhoppningsvis kommer framöver.

Jag tror att det finns många saker som behöver göras. Vi kan först och främst titta på ungdomarna. Det är 1 240 000 ungdomar i Sverige mellan 16 och 24 år. 160 000 av dem är registrerat arbetslösa. Hälften av dem pluggar heltid och söker en timma extra i veckan eller mer. Av den andra hälften har hälften jobb inom tre månader. Sverige har alltså, när man tittar på det som andel av befolkningen, en låg arbetslöshet bland ungdomar. Den är dessutom kort. Vi har den lägsta långtidsungdomsarbetslösheten i hela den industrialiserade världen.

Är jag nöjd med det? Självklart inte. Jag vill att varenda kotte av dessa ungdomar kommer i ett arbete så snabbt som möjligt.

Däremot måste man lära sig av tidigare misstag. Förr i världen hade vi kommunala ungdomsprogram och ungdomsgarantier som skulle hjälpa ungdomar att komma tillbaka i arbete. Det vi vet från utvärderingar av dem är att de förlängde arbetslöshetsperioderna och ökade arbetslösheten bland ungdomar. Det var en dålig politik. Alltså kan vi inte ha det på det sättet.

Därför är det bra med en period i början där man ägnar sig åt att söka de jobb som faktiskt finns. Ska den perioden vara tre månader, eller ska den vara kortare? Ja, det är möjligt att den ska vara kortare. Det är naturligtvis en sak som man på olika vis kan se över och tänka på.

Sedan säger Marie Nordén att vi har skurit ned på arbetsmarknadspolitiska insatser. Det är precis tvärtom. Vi har avsatt budgetmedel för en kvarts miljon svenskar i aktiva arbetsmarknadspolitiska insatser under det här året. Det är en fördubbling från förra året. Det är den största ökningen vi har sett någonsin i Sverige. Vi kommer i det läget att ha 5 pro-

cent av arbetskraften i aktiva arbetsmarknadspolitiska åtgärder. Det är också den högsta siffran i hela OECD-området.

Det som skiljer är just det som jag har sagt i en tidigare interpellationsdebatt på eftermiddagen, nämligen att de långa utbildningarna ska vara i utbildningssystemet. De korta utbildningarna, som mer direkt riktas mot arbetsmarknaden, kan vi ta hand om inom ramen för arbetsmarknadspolitiken.

Varför det? Jo, de långa utbildningarna bör ligga i utbildningssystemet av tre goda skäl.

Det första är att det där finns rätt kompetens. Där finns rätt pedagogisk kompetens för att utbilda. Det är faktiskt ingen dum idé om man ska få någon nytta av de här utbildningarna.

Det andra är att den enskilde personen i utbildningssystemet får betyg och utbildningsbevis. Det får man inte om man får en arbetsmarknadspolitisk utbildning i Arbetsförmedlingens regi.

Det tredje är att det är dubbelt så dyrt i Arbetsförmedlingens regi som det är inom ramen för det ordinarie skolsystemet. Det är dock inte så konstigt, för det har med volymer och annat att göra.

Det här är naturligtvis en skillnad. Om man har kortare utbildningar inom ramen för arbetsmarknadspolitiken är det fler personer som får tillgång till dem. Förut var arbetsmarknadsutbildningarna ungefär ett år i snitt, vilket innebar att 10 000 personer fick 10 000 platser på ett år – jag säger detta bara som en statistisk jämförelse. Om utbildningarna nu är tre månader innebär det att 40 000 personer får tillgång till samma platser, det vill säga även om antalet platser är oförändrat, eller det är lite över, är det fler personer som får tillgång till dem.

Jag vet att det här är svårt att förklara pedagogiskt, men det är faktiskt så det ser ut.

Det viktigaste är att vi har satsat mer på utbildning. Vi har över 32 000 utbildningsplatser extra. Det handlar om högskoleplatser, yrkesvux, komvux och så vidare. I mitt nästa inlägg tänker jag ta upp behovet av ett ordentligt lärlingssystem. Det är ytterligare en pusselbit som man behöver komplettera med.

Anf. 95 MARIA STENBERG (s):

Herr talman! Det kan hända att arbetsmarknadsminister Littorin tycker att det är trevligare att diskutera att man misslyckas med rekryteringen. Men det tyder på en skev fördelning. När du har en arbetslöshet på 9,8 procent och misslyckas med rekryteringen är det uppenbart något fel i politiken.

Jag har mött många som skulle behöva börja om med en grundläggande gymnasieutbildning eftersom de helt saknar den eller den inte är komplett. Vi ser också bland våra unga i dag att de inte har en fullständig eller komplett gymnasieutbildning. Men eftersom den borgerliga regeringen började sin regeringsperiod med att rensa bort en tredjedel av komvuxplatserna ute i kommunerna är det inte så lätt att få den chansen i dag när man skulle behöva komplettera och läsa upp via en vuxenutbildningsplats.

Man kan krasst konstatera att det tack vare den borgerliga regeringen finns nästan 42 000 färre platser på komvux nu när det är lågkonjunktur och jobbkris och massarbetslöshet än när det var högkonjunktur. Var tredje utbildningsplats i komvux är puts väck i den borgerliga regeringens budget.

Det kan inte vara helt okänt för arbetsmarknadsministern att det går mycket fortare att rasera än att mödosamt bygga upp det som raserats har. Priset för de borgerliga besluten får betalas av Malin och många med henne som helt krasst fått sina livschanser klart begränsade i och med besluten. Det är en orättvis politik, arbetsmarknadsminister Littorin. Och om jag ska vara ärlig är det faktiskt en rätt omodern och gammaldags politik.

Frågan kvarstår. Trots att arbetsmarknadsministern har rabblat upp en del svar upplever Malin att hennes chanser till ett nytt jobb via en utbildning minskar för varje dag som går. Och Svenskt Näringslivs rapport visar på svårigheterna för dem att mötas i en lyckad rekrytering om hon inte får möjlighet till en utbildning.

Min och många andras fråga till arbetsmarknadsministern är: Hur, när och var ska de 9,8 procenten arbetslösa och Svenskt Näringsliv och företagarna mötas för att vi inte ska behöva uppleva nya rapporter där man visar att det är svårighet att hitta rätt kompetens till de jobb som faktiskt finns? Det hjälper inte riktigt att rada upp en massa åtgärder om de inte finns där ute bland de arbetssökande.

Malin upplever fortfarande att hennes chanser är klart begränsade, för hon fick inte chansen till den korta arbetsmarknadsutbildning som skulle ha inneburit att hon hade kunnat få ett jobb på den arbetsplats där hon i dag har en praktikplats. Hon riskerade nämligen att hamna i fas 3, och då var det tvärstopp i hela maskineriet på Arbetsförmedlingen. Det måste ju politiken någonstans ta ansvar för.

Hur och var och när får människor nya livschanser och utbildningsmöjligheter i arbetsmarknadsminister Littorins Sverige?

Anf. 96 MARIE NORDÉN (s):

Herr talman! Jag måste säga att jag blir väldigt förvånad när jag hör ministern försvara karantänen för de unga. Det är ingen annan grupp som sitter i karantän i tre månader och väntar på att det ska hända någonting. Dessutom väljer man att ha kvar karantänen. Tre månader är en otroligt lång tid för just den grupp som faktiskt behöver snabba insatser. De kanske till och med har svårast att få ett jobb, att vara anställningsbara, för de har minst erfarenhet. Det är inte heller så att det så fort de här tre månaderna är över kommer att bli en snabb åtgärd. Det är inte så att allt sätts i rullning och att det kommer att hända saker. Så ser det inte ut.

Prata med de arbetslösa ungdomarna! Jag förutsätter att ministern gör det, men det känns inte som att han har lyssnat och tagit in hur det är att vara arbetslös och vara 18 år och vänta på att någonting ska hända.

Vi vet att de flesta som är arbetslösa i dag deltar i någonting som kallas för garantier som regeringen har hittat på. Det är varken garantier för jobb eller för utbildning, utan snarare tvärtom. Man göms in i någon statistik i passivt tillstånd.

De här ungdomarna – jag pratar främst om de unga människorna – behöver hjälp till en bättre chans, en bättre start. Det handlar om att de faktiskt får ett stöd i stället för att puttas undan.

Ministern säger att det aldrig har varit så här stora arbetsmarknads-satsningar. Det stämmer inte. Det är inte sant. Arbetsmarknadsutbildningen har skurits ned. Det var 13 000 platser 2006. De har pytsat på några stycken efter vårpropositionen, men i januari 2010 var antalet platser 6 500. Det är inte vi som har hittat på de här siffrorna, utan det är andra siffror.

Ministern måste stå till svars för att man inte utbildar dem som behöver utbildning. Ministern måste också ta ansvar för att möta näringslivet och förklara varför man inte är beredd att lyssna på dem. Problemet med att rekrytera har inte uppstått nu. Det fanns även under den högsta arbetslöshet som har varit i modern tid.

Man har många skitår framför sig. Vi kanske nöjer oss med de här skitåren, men unga som inte får hjälp nu har många skitår framför sig.

Anf. 97 PATRIK BJÖRCK (s):

Herr talman! Jag kunde inte låta bli att anmäla mig till den här debatten när arbetsmarknadsministern sade att förr handlade debatten om kris och elände, men nu handlar den om trevligare saker.

Bekymret är att debatten hela tiden – såväl i högkonjunktur som i lågkonjunktur – handlat om regeringens fundamentala misslyckande i arbetsmarknadspolitiken. Under högkonjunkturen hade man också en sådan här rekryteringsenkät från Svenskt Näringsliv där man konstaterade att man hade problem med flaskhalsar eftersom arbetsmarknadspolitiken inte kunde leverera arbetskraft. Nu, i lågkonjunktur, är det naturligtvis ännu mer anmärkningsvärt. Men det är i princip samma misstag och samma debatt det handlar om.

Jag ska läsa högt ur Svenskt Näringslivs sammanfattning under rubriken Dåligt fungerande arbetsmarknad:

Att företagen har svårt att hitta medarbetare med rätt kompetens och att många rekryteringsförsök helt misslyckas även i lågkonjunktur då tillgången på ledig arbetskraft är god visar att den svenska arbetsmarknaden fungerar dåligt.

Det är det betyg som arbetsmarknadsministrarnas politik får av Svenskt Näringsliv. Vi kan sedan titta på det av arbetsmarknadsministern och regeringen tillsatta Finanspolitiska rådets rapport. Det är det råd som man själv har tillsatt för att man vill ha en spegel att spegla sig i. Man vill väl liksom Snövits styvmor att spegeln ska säga att du vackrast i världen är. Nu gör inte Finanspolitiska rådet det. Det gör precis som spegeln i bröderna Grimms saga. Det säger något annat. När det gäller arbetsmarknadsministrarnas ansvarsområde säger Finanspolitiska rådets spegel: Jobbsökaraktiviteter och coachning har expanderat för mycket i lågkonjunkturen medan arbetsmarknadsutbildningen har blivit alltför liten.

De av regeringen tillsatta experterna säger exakt så. Företagarna, företrädarna genom sin organisation Svenskt Näringsliv, säger så. Vi säger så. Maria Stenberg och Marie Nordén har argumenterat alldeles förträffligt för vad det är som gör oss upprörda och varför vi vill ha svar på detta. Arbetsmarknadsministern är fortfarande svaret skyldig. I grund och botten är det tyvärr inte någon trevlig debatt. Det är en debatt som hand-

lar om arbetsmarknadsministrernas fundamentala misslyckande med arbetsmarknadspolitiken.

Anf. 98 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Herr talman! Min fråga till Patrik Björck är: Varför tycker inte Patrik Björck att alla ska ha ett inkomstrelaterat försäkringsskydd vid arbetslöshet? Den frågan har jag fortfarande inte fått något svar på.

Arbetsmarknadspolitiken kan bara reparera tidigare misstag – arbetsmarknadspolitiken och Arbetsförmedlingen. Det är inte högskolan, det är inte gymnasiet, det är inte komvux. Vi har inom ramen för arbetsmarknadspolitiken att ta hand om det som har misslyckats tidigare. Det tar tid att vända svenskt skolsystem så att det är mer anpassat efter de behov som finns på arbetsmarknaden. Det tar tid att rätta till de misstag som ni har lämnat efter er. Därför är det så viktigt att vi får ett lärlingsystem på plats, inte bara avtalslärlingar utan också gymnasielärlingar, gärna i enlighet med den utredning som Irene Wennemo kom med för inte så länge sedan och som så småningom kommer att omsättas.

Vi har under den här krisen haft den mest expansiva finanspolitiken i hela OECD-området med 12 procent av bnp i expansiva åtgärder. Samtidigt har vi det minsta budgetunderskottet i hela EU. Vi har åstadkommit 250 000 platser – en fördubbling av de aktiva arbetsmarknadspolitiska insatserna. När det är fullt utbyggt kommer 5 procent av arbetskraften att ha möjlighet att finnas med i de aktiva arbetsmarknadspolitiska insatserna. Det är ett faktum.

Marie Nordén pratar om 6 500. Det är utanför garantierna. I garantierna finns det också en lång rad aktiviteter. Det är en välfylld verktygslåda som Arbetsförmedlingen arbetar med dagligdags. Jag vänder mig mot den underliggande beskrivningen att man är helt passiv de första tre månaderna. Så är det naturligtvis inte alls. De här ungdomarna får coach-hjälp och hjälp av arbetsförmedlare att söka de jobb som finns. Hälften av dem får också jobb under den här perioden.

Alternativet var att göra det som Socialdemokraterna gjorde tidigare, nämligen kommunalt ungdomsprogram eller ungdomsgarantin som bevisligen ökade perioden i arbetslöshet och ökade arbetslösheten bland ungdomar. Det är naturligtvis inte en bättre väg att gå.

Det är ungefär 6 000 personer i jobbgarantin för unga och i jobb- och utvecklingsgarantin som saknar fullständiga betyg. Sedan den 1 januari i år har 4 000 av dem möjlighet att ta del av den folkhögskolesatsning som görs för att de ska kunna komplettera betygen. Det viktigaste vi har att göra är att se till att de som helt saknar förutsättningar på arbetsmarknaden eftersom de inte har fullständiga betyg har möjlighet att läsa upp dem.

Jag har haft 327 interpellationsdebatter. Ingen har handlat om hur nya jobb kommer till, hur de skapas och hur vi kan se till att inte bara debattera ersättningsnivåer eller fråga Patrik Björck varför han inte vill att samtliga löntagare på svensk arbetsmarknad ska ha ett fullgott inkomstrelaterat försäkringsskydd.

Nya jobb går naturligtvis via företag som anställer, företag som har betalande kunder. Därför är det så viktigt att vi har ordning och reda i statsfinanserna och att vi har tillväxt, att det är fler som arbetar – inte färre.

Jag har inga problem med mina socialdemokratiska motdebattörer. Vi kan debattera olika nivåer hit och dit. Det gör vi gärna, och det kommer vi säkert att fortsätta att göra efter valet. Problemet är de ni umgås med. Vänsterpartiet och Miljöpartiet vill att vi ska arbeta mindre. Det är friår, entreprenörsår, kortare arbetsveckor och kortare arbetsdagar. Hur kan vi få mer råd att ta hand om gamla och sjuka om vi jobbar mindre? Det är helt obegripligt.

Slutsatsen är att vi fortsätter att förstärka utbildningssektorn för att se till att den har bättre möjligheter att utbilda för de behov som finns framöver. Vi gör det med regional utgångspunkt, och vi gör det tillsammans med näringsliv och parter lokalt. Vi ser till att inom ramen för arbetsmarknadspolitiken försöka rusta de enskilda så att de så snabbt som möjligt tar sig tillbaka till arbete. Det är målsättningen.

Anf. 99 MARIA STENBERG (s):

Herr talman! Jag är fullständigt övertygad om att näringsutskottets ledamöter har debatter med Maud Olofsson som är arbetsmarknadsminister Littorins kompanjon i regeringen med ansvar för näringspolitiken.

Interpellationsdebatterna här i kammaren handlar ju om att oppositionen granskar och frågar ansvarig regering och dess företrädare om effekterna av den förda dagspolitiken. Av den långa rad interpellationer vi har haft i dag kan vi se att arbetsmarknadspolitik engagerar.

Jag ska ta chansen att berätta om vårt rödgröna politiska alternativ. Vi är övertygade om att det finns ett bättre Sverige. Sverige kan verkligen bättre. Sverige ska återigen bli möjligheternas land med en rödgrön politik i framtiden. Vår främsta prioritet är kampen för fler jobb, inte minst för unga.

Arbetsmarknadsminister Littorin hade för en stund sedan en debatt om kvinnors möjligheter. När vi nu debatterar våra olika regeringsalternativ vill jag säga att arbetsmarknadsminister Littorin har en regeringskamrat i Kristdemokraterna som har infört ett vårdnadsbidrag. Då kan jag ställa frågan: På vilket sätt bidrar vårdnadsbidraget till att kvinnor arbetar mer? Räknas inte varje arbetad timma även där? Vi kan bolla fram och tillbaka.

För oss socialdemokrater handlar det om att kunskap i grunden är makt. Den makten vill vi återföra till människor så att man har möjlighet att gå en utbildning – en grundläggande gymnasieutbildning eller en arbetsmarknadsutbildning – så att man inte hamnar i den statistik som Svenskt Näringsliv rapporterar om, nämligen att man inte är anställningsbar eftersom man inte har rätt utbildning.

Det är klart att Sverige kan bättre. Det finns ett alternativ. Det finns ett rödgrönt politiskt alternativ i dag.

(Applåder)

Anf. 100 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Herr talman! Oppositionen ska naturligtvis granska och ifrågasätta. Interpellationsdebatterna är ju instrumentet för det. Men det sker inte i ett vakuum. Kontrasten är det som i politiken blir livsluften. Det märks tydligt under ett valår.

Jag vill tacka Maria Stenberg för att hon har pekat på det rödgröna förslaget, även om det är för kort tid för att helt redogöra för det.

Vi vet från tidigare debatter min inställning till att till exempel göra det dubbelt så dyrt att anställa ungdomar eller höja transportskatterna med 11 miljarder. Det är kirurgiskt träffsäkra sätt att tvinga bort jobben från svensk arbetsmarknad, vilket leder till ännu större problem än dem interpellanterna tar upp.

När det gäller vårdnadsbidraget ska inte valfrihet för föräldrar behöva stå i motsats till arbetslinjen. Interpellationsdebatten vi hade förut handlade om hur man ska kunna kombinera ett aktivt föräldraskap och valfrihet för föräldrar med att kunna ha ett arbete. Därför ser jag ingen omedelbar motsatsställning. Då är det skillnad att konsekvent föreslå åtgärder som syftar till att vi ska arbeta mindre över hela livscykeln. Det är ett betydligt större problem, och jag vet att ni egentligen inte gillar det.

Slutsatsen, om vi kommer tillbaka till interpellationen, är naturligtvis att det är en viktig fråga som interpellanten ställer. Det är viktigt för funktionen på arbetsmarknaden att vi utbildar rätt och ser till att människor så snabbt som möjligt kommer i arbete. Vi vill ju hemska gärna att både arbetslösheten och vakanstalen ska vara så låga som möjligt. Det är naturligtvis när de två sakerna uppträder tillsammans som vi har en bättre fungerande arbetsmarknad.

Vägen dit går inte bara genom arbetsmarknadspolitik, och det var lite grann poängen i mitt svar. Det handlar väldigt mycket om att ha en i grunden väl fungerande utbildningspolitik, en skola som fungerar, lärlingsutbildningar och alla möjliga saker som är vettiga för att öka kontakterna mellan skolan och arbetslivet och se till att det blir lättare för ungdomar att komma in – inte svårare.

Överläggningen var härmed avslutad.

17 § Svar på interpellation 2009/10:372 om arbetslivsintroduktionen

Anf. 101 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Fru talman! Jennie Nilsson har ställt ett antal frågor till mig gällande främst arbetslivsintroduktionen.

Låt mig börja med att säga att vi har genomfört reformer för att skapa vägar tillbaka till arbete för människor som är sjukskrivna eller förtidspensionerade. Den tidigare sjukförsäkringen som lämnade människor i passivitet och utanförskap har ersatts med en reform som ser människors förmåga och där alla som vill och kan arbeta också ska ha en möjlighet att göra det. Vi har valt en politik som möjliggör aktivitet snarare än passivitet i sjukförsäkringen.

Personer som har varit sjukskrivna mycket lång tid, två och ett halvt år eller längre, behöver särskilda insatser för återgång i arbete. För dessa har den individuellt anpassade arbetslivsintroduktionen inrättats vid Arbetsförmedlingen. Regeringen har därför tillskjutit betydande resurser till Arbetsförmedlingen. Syftet med arbetslivsintroduktionen är att ge deltagaren stöd att klargöra sina resurser och förutsättningar för att öka möjligheterna att återgå i arbete. Många som hittills deltagit har gått vidare till andra arbetsrelaterade insatser, till exempel förberedande utbildning

eller arbetslivsinriktad rehabilitering. En del har även börjat arbeta, till exempel med lönebidrag.

Det är också viktigt att komma ihåg att den som på grund av sjukdom uppenbarligen inte kan gå tillbaka till sin anställning eller delta i några aktiviteter vid Arbetsförmedlingen kan få fortsatt ersättning från sjukförsäkringen.

Min förhoppning är naturligtvis att flertalet efter avslutat introduktionsprogram ska kunna gå vidare till arbete eller ta del av de många insatser som Arbetsförmedlingen har att erbjuda för att få ett arbete. Regeringen har exempelvis gjort det möjligt för deltagarna att direkt efter avslutad arbetslivsintroduktion kvalificera sig till jobb- och utvecklingsgarantin eller jobbgarantin för ungdomar, inom vilka deltagaren bland annat kan ta del av arbetslivsinriktad rehabilitering.

Vidare har regeringen avsatt mer resurser till lönebidrag, trygghets- och utvecklingsanställningar som Arbetsförmedlingen kan erbjuda denna grupp. Även personer som har varit sjukfrånvarande på deltid ska tidigt kunna få hjälp av Arbetsförmedlingen. Jag vill tillägga att det inte finns något i reglerna som tvingar en sådan person att säga upp sig från sitt arbete för att få anmäla sig hos Arbetsförmedlingen och delta i arbetslivsintroduktionen.

En särskild schablon för beräkning av ersättningen för de personer som går från sjukförsäkringen till insatser i Arbetsförmedlingens regi har införts, vilket bland annat innebär att möjligheterna till en högre ersättning ökar för många av de personer som övergår från sjukförsäkringen till arbetslivsintroduktionen.

Mot bakgrund av detta har jag för närvarande inte för avsikt att vidta några ytterligare åtgärder. Regeringen följer och analyserar dock utvecklingen för denna grupp noga och avser att återrapportera resultaten till riksdagen.

Anf. 102 JENNIE NILSSON (s):

Fru talman! Jag börjar med att tacka för svaret. Jag inser att det inte är en lätt eller trevlig uppgift att vara ansvarig minister för en politik som så uppenbart drabbar många människor illa.

Jag konstaterar också att ministern och jag har väldigt olika människosyn och att vi tolkar information på vitt skilda sätt. Ministern hänvisar exempelvis i sitt svar till att människor som har varit sjuka länge behöver särskilda insatser för att kunna komma tillbaka i arbete – en slutsats som jag tror att alla kan dela. Han säger också att man valt en politik som möjliggör aktivitet i stället för passivitet, vilket givetvis låter bra, samt att man tillskjutit betydande resurser, vilket hade varit alldeles strålande om det hade varit sant.

Tyvärr är det samma som med mycket annat när det gäller den här regeringen: Det är mest bara retorik. Arbetslivsintroduktionen, alltså den särskilda insats som ministern menar ska hjälpa den som har varit sjuk länge tillbaka till jobb, består i de flesta fall av en träff i veckan med en arbetsförmedlare under tre månaders tid. Mycket av tiden, uppger flera förmedlare som jag har talat med, går åt till att hjälpa människor att fylla i blanketter och att försöka lösa människors försörjning. Någon uttryckte det ungefär som så att de flesta människor kan inte fokusera på något annat om de inte har pengar till mat och hyra.

Ministern menar uppenbarligen att detta är aktivitet i stället för passivitet, men jag tror att få håller med.

När det gäller huruvida man tillskjutit några resurser är det en sanning med modifikation. Man har omfördelat medel från andra utgiftsområden, men det finns inga nya pengar för rehabilitering eller andra stödinsatser som man skulle kunna tro av ministerns svar.

Jag har heller inte kunnat hitta några officiella uppgifter på hur många som efter avslutad arbetslivsintroduktion faktiskt har gått vidare till utbildning, arbete i någon form eller arbetsinriktad rehabilitering. Ministern anger att det är många, vilket inte stämmer med den bild som jag har fått vid samtal med olika förmedlare. Möjligtvis beror det på hur man definierar ”många”.

Fru talman! Mina frågor till ministern bottnar ytterst i samtal och kontakter som har jag haft med drabbade hallänningar. De vittnar om en i det närmaste inhuman behandling till följd av den borgerliga regeringens politik. Eftersom talartiden är begränsad ska jag försöka mig på att sammanfatta några av dem.

En kvinna kontaktade mig angående sin son. Han lider av en kronisk depression, vill inte leva och har fobier och svår ångest. Han klarade inte av att infinna sig på Arbetsförmedlingen när hans sjukdagar tog slut, vilket innebär att han nu inte får någon ersättning alls – inte ens socialbidrag – trots att hans läkare intygar att hans sjukdomsbild är sådan att han inte kan förväntas ta ansvar och infinna sig på möten. Hennes fråga till mig som jag nu ställer till ministern är: Hur blir hennes son friskare för att han nu kanske dessutom blir hemlös? Hennes besparingar räcker till att betala hans hyra i några månader, men sedan då?

En man berättar att han har opererat bort en tumör i ryggen. Komplikationer gjorde att han har förlorat känslan i ena benet, att han inte har kontroll över mag- och tarmfunktioner samt att han har ständiga nervsmärtor. Nedsatt immunförsvar har gjort att han får upprepade urinvägsinfektioner, blodförgiftning, rosfeber med mera. Han är delvis förtidspensionerad, men han har försökt arbeta på deltid så mycket han har kunnat. Följden blir att han nu ska försöka leva på 175 kronor om dagen.

En kvinna med en obotlig bindvävssjukdom som angriper de inre organen tvingades ta tjänstledigt för att arbetsträna på en annan arbetsplats hos samma arbetsgivare. Hon får 223 kronor om dagen och har så här långt förlorat tolv semesterdagar på den här lösningen.

En man hos en annan arbetsgivare nekades tjänstledighet och uppmanades att säga upp sig när han inte längre fick lov att vara sjukskriven.

Min fråga till ministern är om han tycker att något av detta är rimligt eller ens anständigt. Tror ministern på allvar att någon av dessa människor blir friskare och kommer närmare ett arbete för att de blir försäkringslösa, utlämnade och fattiga?

Anf. 103 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Fru talman! Man ska komma ihåg att grunden för reformen var den fullständigt havererade rehabkedjan som ni lämnade efter er. Där var det så att efter ett års sjukskrivning befann sig 70 procent av de sjukskrivna kvar i första steget av sju i den rehabkedja som fanns när vi tog över. Det var en fullständig katastrof.

De här personerna som vi nu pratar om har varit sjukskrivna i två och ett halvt år eller mer utan att någon ens har ringt och ställt frågan: Vad kan vi göra för dig? Ingen har brytt sig om dem. Ingen har över huvud taget undrat: På vilket sätt kan vi hjälpa dig att ta dig tillbaka till arbete?

Detta är den fullständigt passiva katastrofpolitik som ni har lämnat efter er – en havererad rehabkedja, en politik där myndigheter har struntat i att ens höra av sig till de personer det handlar om. Det var naturligtvis därför som den förra regeringen tillsatte den omfattande utredning som leddes av Anna Hedborg och vars förslag vi i huvudsak har följt.

Vi har också gjort det genom att tillföra kraftiga resurser till Arbetsförmedlingen. I år handlar det om 3 miljarder, nästa år om 5 ¼ miljarder och 2012 om närmare 6 miljarder för att se till att de som genomgår arbetslivsintroduktionen får rätt typ av stöd och hjälp för att kunna ta sig tillbaka.

Under den tremånadersperiod som man befinner sig i arbetslivsintroduktionen kan man vara närvarande på heltid eller mindre, beroende på vad man klarar av. Det gäller att vara väldigt tydligt med att påpeka att är man sjuk och inte har en arbetsförmåga har man, precis som jag skrev, fortsatt rätt till sjukpenning. Det är inga konstigheter. Men det handlar om att erbjuda dem som har en arbetsförmåga kvar en möjlighet att efter deras förutsättningar få den hjälp och det stöd de borde ha rätt till för att kunna ta sig tillbaka men som den tidigare regeringen har förnekat dem. Man ska få en plan, en hjälp, ett stöd och arbetslivsinriktad rehabilitering och den typ av hjälp som ingen tidigare har brytt sig om att erbjuda dem.

Jag har uppgift om att Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan på torsdagen kommer att presentera resultatet av de tre första månadernas arbetslivsintroduktion. Det är klart att det hade varit bättre för både Jennie Nilsson och mig att ha det att utgå från när vi nu debatterar resultatet. Men jag ser fram emot att vi ändå kommer att debattera detta i valrörelsen eller på något annat sätt framöver. Det går inte att kommentera några siffror innan man har sett dem. Jag tycker att det ska bli intressant.

Min uppfattning efter att ha pratat med många arbetsförmedlare är att man har kunnat hjälpa människor att få en plan för att ta sig tillbaka. Det måste ändå vara det viktigaste.

Har det här gått smärtfritt över hela linjen? Nej, naturligtvis inte, och jag har all respekt och förståelse för att har man varit borta två och ett halvt år eller mer är man genuint bekymrad och orolig. Det är klart att man är det. Ingen har brytt sig om en under en så lång tid. Sedan kommer någon och säger: Nu ska du till Arbetsförmedlingen. Det är klart att det finns en oro och en känsla av att man vet vad man har men inte vad man får. Men vi kan inte fortsätta att lämna tiotusentals personer som har varit borta så länge utan någon som helst kontakt med våra myndigheter, som har till uppgift att hjälpa människor tillbaka.

Men återigen: Är man sjuk och inte har någon arbetsförmåga kvar har man rätt till sjukpenning också nu precis som tidigare. Men har man arbetsförmåga kvar gäller det att bygga vidare på den och hitta de lämpligaste och rätta metoderna för en väg tillbaka till arbete. Det är inte bara en politisk abrovink, det är vår skyldighet att hjälpa de här människorna tillbaka, av flera skäl. De har rätt att delta på arbetsmarknaden. De har rätt att få hjälp att bli friska och komma tillbaka till arbete, och vi be-

höver deras arbetsinsatser om vi ska ha råd med vård, skola, omsorg, pensioner och annat framöver.

Anf. 104 JENNIE NILSSON (s):

Fru talman! Arbetsmarknadsministern började med att konstatera att det gamla system som gällde före den här reformen inte var bra. Det är en kritik som vi delar. Precis som ministern sade tillsatte vi en utredning för att se över systemet. Det som har hänt är att man identifierar samma problem och konstaterar att det gamla systemet är fyrkantigt och trubbigt och att människor trillar mellan stolarna. Sedan levererar man ett förslag till en lösning som är om möjligt ännu fyrkantigare, ännu trubbigare och som ändå gör att människor hamnar mellan stolarna. Det är för mig helt obegripligt.

Ministern säger att man har goda ambitioner, man vill hjälpa människor tillbaka. Mycket av det han säger kan jag givetvis dela. Självklart vill vi att alla människor som kan arbeta och vill arbeta också ska få arbeta. Det som jag inte förstår är varför ministern och den borgerliga regeringen tycks tro att för att kunna hjälpa människor måste man först göra dem fattiga. För att de ska kunna få hjälp och tillgång till de resurser som finns på Arbetsförmedlingen eller på något annat ställe i samhället måste de först göras fattiga.

Jag hade kunnat sympatisera med många av de tankar som ministern har om man hade agerat på ett mer humant sätt som inte hade drabbat människor på det här sättet. Över huvud taget är det jag känner efter det att jag varit ute på arbetsförmedlingar och pratat med arbetsförmedlare, efter att ha pratat med försäkringskassehandläggare och talat med människor som drabbats av systemet att här finns ett allvarligt feltänk.

Den politik som ministern beskriver som bra och lyckad med goda ambitioner finns det exempel på. En arbetsförmedlare som jag talade med sade att efter att man hade haft ett månadsmöte med kollegerna i länet kunde man konstatera att i den första rundan med ungefär 30 i varje grupp fanns det tre ibland fyra som det här var helt rätt åtgärder för. De befann sig i ett läge med sin sjukdom där det var helt rätt för dem att ta det här steget. De var medicinskt färdigbehandlade, så det var helt logiskt.

Jag har försökt följa upp det här inför debatten genom att höra av mig till kontakter och fråga hur det har gått, hur många som har gått vidare till utbildning eller arbete. Men man säger att det är väldigt svårt att se. Man kan inte följa upp det därför att man inte får göra en uppföljning på individbasis. Det blir spännande att se på torsdag hur man tänker redovisa det.

Vidare säger man att den känsla man ändå har är att tre till fyra går tillbaka till Försäkringskassan. Det innebär att vi har ungefär hälften kvar, ungefär halva gruppen som råkar illa ut. För att hjälpa 10, 15, kanske 20 procent riggar man ett system som drabbar halva gruppen på ett extremt allvarligt sätt, som försätter dem i en situation där de i stället för att fokusera på att bli friskare eller på att komma tillbaka till arbete tvingas fokusera på sin försörjning, att ha pengar till mat, att ha pengar till hyra. Det är inte rimligt, och det hjälper inte människor. Jag förstår inte hur arbetsmarknadsministern kan försvara ett sådant system.

Min avslutande fråga till ministern måste bli: Skulle arbetsmarknadsministern kunna leva på 225 kronor om dagen?

Prot. 2009/10:125
25 maj

Anf. 105 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Fru talman! Jennie Nilsson delar kritiken mot den tidigare rehabkedjan, noterar jag. Det är bra att vi kan vara överens om att den var misslyckad. Men vi har i huvudsak följt Anna Hedborgs utrednings förslag, den utredning som Socialdemokraterna i princip stödde fram till för ett år sedan eller så. Det är intressant att konstatera det.

Vi gör människor fattiga, säger Jennie Nilsson. Nej, en majoritet har fått ±100 kronor eller mer av dem som har gått över från sjukförsäkringen till arbetslöshetsförsäkringen, inte minst tack vare den schablon i a-kassan som A-kassornas samorganisation föreslog och som vi arbetar efter.

Nu väntar vi med spänning på torsdagens siffror. Det blir lite andefattigt att diskutera siffror som varken Jennie Nilsson eller jag har tillgång till.

Jag vill komma tillbaka till det som Jennie Nilsson nyss sade. Om det var tre fyra personer av 30 som kom tillbaka till arbete, om jag förstod det rätt, kan man fråga sig: Varför har ingen brytt sig om dem under den här tiden? För dessa tre fyra personer är det en enorm vinst att komma tillbaka till arbete och få en plan. De övriga som är sjuka har rätt att få sjukpenning igen om de är sjuka och inte har någon arbetsförmåga kvar. Problemet är att ingen har ställt frågan till de här personerna: Har du arbetsförmåga kvar? Vad kan vi göra för att hjälpa till för att du ska återvinna den, för att du ska få en möjlighet att komma tillbaka? Problemet är att ingen har brytt sig, att det har varit totalt passiva system.

Vi har haft flera debatter under eftermiddagen och kvällen som har handlat om passivitet i system. Det här är det mest passiva system som någonsin har funnits – två och ett halvt år utan att någon ens lyft på luren och frågat: Vad kan vi göra för dig? Vad kan vi göra för att du ska få en möjlighet att ta dig tillbaka, att du ska få den hjälp och det stöd i arbetslivsinriktad rehabilitering som behövs för att du ska kunna försörja dig igen?

Den enda statistik jag har sett hittills är att av de ungefär 2 000 som lämnade sjukförsäkringen utan att gå till arbetslivsintroduktionen var det ungefär 2 procent som fick kommunalt försörjningsstöd, alltså socialbidrag. Det är 40 personer. Det är naturligtvis hemskt för dessa 40. Jag vill att de ska ha ett jobb att gå till och en lön att leva på. Men det skräckscenario som Socialdemokraterna under det senaste året har pekat ut är inte förenligt med sanningen. På torsdag får vi reda på mer fakta, och det ska bli intressant. Jag tror att det kommer att vara en klagörande information både för Jennie Nilsson och för mig.

Anf. 106 JENNIE NILSSON (s):

Fru talman! De där 2 sista procenten är, antar jag, ungefär de 2 procent där bland annat TCO riktade kritik i dag och menade att det var en extremt skev bild av verkligheten. Jag har inte kunnat se TCO:s underlag. Men om man betänker att socialbidragen har ökat i 90 procent av Sveriges kommuner kan det faktiskt ligga någonting i den kritiken.

Svar på
interpellationer

Ministern hänvisar till Anna Hedborgs utredning som vi till för en tid sedan ställde oss bakom, säger han. Vi ställer oss fortfarande bakom stora delar av Anna Hedborgs utredning. Vi ställer oss bakom att man behöver fler och aktiva åtgärder för att människor ska kunna komma tillbaka. Det vi inte ställer oss bakom är att man anser att man måste ta bort människors försörjning och göra dem fattiga och försäkringslösa för att hjälpa dem. Det är det som skiljer vår politik från ministrernas politik, inte vilka aktiva åtgärder eller vilka stödresurser som vi vill tillföra, inte heller den kritik som vi hade gentemot det gamla systemet.

Ministern säger att hans lösning med en schablonersättning skulle ha gjort att merparten av alla fick en förändring på 100 kronor upp eller ned. Det är inte sant. Jag tittade på detta inför debatten, och det jag kunde få fram var – det var siffror från februari, de färskaste siffrorna – att 35 procent hade fått höjd ersättning, 50 procent hade fått kraftigt sänkt ersättning och 15 procent hade fått i stort sett oförändrad ersättning, alltså mer än 100 kronor plus eller minus. Ministern hänvisar till 15 procent och buntar lite grann ihop det hela. Det är ungefär som att han säger att han för att hjälpa 10–15 procent med sin politik är beredd att stjäla resten av gruppen.

Jag tycker att det är allvarligt om vi har en arbetsmarknadsminister som är beredd att offra de stora massorna för att kunna göra små vinster.

Anf. 107 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Fru talman! Att offra massor för att göra små vinster – det är en rätt allvarlig anklagelse med tanke på att ni offrade massor för att göra stora förluster. Det var så det gamla systemet var konstruerat. Folk kunde gå totalt passiva i två och ett halvt år i sjukförsäkringen och absolut inte få någon som helst kontakt. Det var ingen som brydde sig, ingen som lyfte luren och frågade hur man hade det och ingen som utvecklade någon plan för hur man skulle kunna ta sig tillbaka. Efter ett års sjukskrivning var 70 procent av de sjukskrivna kvar i första steget av sju i rehabkedjan. Det var ett faktum, och det är det vi har att hantera.

Nu är det så att av dem som har gått över har drygt 50 procent fått ± 100 kronor eller mer i ersättning. Det är precis så man ska läsa tabellen, och det är precis detta som Försäkringskassan säger.

Är vi nöjda med det eller ska det vara mer? Ja, det kan man naturligtvis ha en åsikt om, men nu är det ett faktum att det är på det sättet. Om man uppfyller arbetsvillkoret och inte är medlem i a-kassan har man rätt till grundersättningen. Den överstiger i nästan samtliga fall socialbidragsnormen, så det går inte att hänvisa till ökade socialbidragskostnader som en följd av ändringar i a-kassan eller ändringar i det här systemet. Det handlar inte om det. Det kan det absolut inte göra. Tvärtom måste man tillbaka till grundfrågan, nämligen att är man sjuk och inte har någon arbetsförmåga har man rätt att vara sjukskriven också i dag. Har man en arbetsförmåga är det väl på tiden att någon ställer frågan: Vad kan vi göra för dig? Vad kan vi göra för att se till att du får rätt stöd, rätt hjälp, rätt rehabilitering eller vad det nu kan vara för att ta dig tillbaka? Det är det man får i det här systemet. Om man efter tre månaders arbetslivsintroduktion inte klarar av det utan fortfarande är sjuk har man rätt till sjukpenning. Det är inga konstigheter.

Det viktigaste är att man någon gång ska kunna ställa frågan. Det här ser jag inte som ett krav på enskilda människor utan som ett krav på våra myndigheter att leverera det som de är tänkta att leverera, nämligen stöd för enskilda människors möjligheter att ta sig tillbaka till arbete. Det är på tiden att vi gör det och på tiden att vi slutar behandla människor i passiva, kollektiva system som vi har gjort hittills.

Överläggningen var härmed avslutad.

18 § Hänvisning av ärende till utskott

Föredrogs och hänvisades
Motion
2009/10:Fi16 till finansutskottet

19 § Förnyad bordläggning

Föredrogs och bordlades åter
Justitieutskottets betänkande 2009/10:JuU23
Skatteutskottets betänkande 2009/10:SkU39
Civilutskottets betänkanden 2009/10:CU15 och CU23
Trafikutskottets betänkanden 2009/10:TU18 och TU23
Miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2009/10:MJU26
Socialutskottets betänkande 2009/10:SoU21

20 § Bordläggning

Anmälades och bordlades
Skrivelse
2009/10:214 Biståndets resultat – tema miljö och klimat

Konstitutionsutskottets betänkanden
2009/10:KU17 Uppföljning av riksrevisionsreformen
2009/10:KU18 Grundlagsskydd för digital bio och andra yttrandefrihets-
rättsliga frågor
2009/10:KU19 En reformerad grundlag
2009/10:KU21 Redogörelse för behandlingen av riksdagens skrivelser
till regeringen
2009/10:KU23 Säkerhetskopiers rättsliga status
2009/10:KU42 Nya villkor för stödet till dagspressen

Socialförsäkringsutskottets betänkande
2009/10:SfU19 Uppehållstillstånd för skyddspersoner

EU-dokument
KOM(2010)249 Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning
om europeisk statistik över permanenta grödor

21 § Anmälan om frågor för skriftliga svar

Anmäldes att följande frågor för skriftliga svar framställdes

den 24 maj

2009/10:834 Kvinnor i Demokratiska republiken Kongo

av *Carina Hägg* (s)

till statsrådet *Gunilla Carlsson* (m)

2009/10:835 Avrättningar av politiska fångar i Iran

av *Helena Bargholtz* (fp)

till utrikesminister *Carl Bildt* (m)

den 25 maj

2009/10:836 SJ och pendlartrafiken i Mälardalen

av *Ameer Sachet* (s)

till statsrådet *Åsa Torstensson* (c)

2009/10:837 Sverige, EPA och Afrikas krav

av *Ameer Sachet* (s)

till statsrådet *Ewa Björling* (m)

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 1 juni.

22 § Anmälan om skriftliga svar på frågor

Anmäldes att skriftliga svar på följande frågor inkommit

den 25 maj

2009/10:813 Politiska avrättningar i Iran

av *Amineh Kakabaveh* (v)

till utrikesminister *Carl Bildt* (m)

2009/10:824 Föreningen Ship to Gaza

av *Helén Pettersson* i Umeå (s)

till utrikesminister *Carl Bildt* (m)

Svaren redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 1 juni.

Förhandlingarna leddes
av tredje vice talmannen från sammanträdet början till ajourneringen
kl. 16.00,
av förste vice talmannen därefter till och med 16 § anf. 100 (delvis) och
av tredje vice talmannen därefter till sammanträdet slut.

Vid protokollet

CHARLOTTE RYDELL

/Eva-Lena Ekman

Innehållsförteckning

1 § Justering av protokoll	1
2 § Meddelande om frågestund	1
3 § Meddelande om ändring i kammarens sammanträdesplan.....	1
4 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer	1
5 § Svar på interpellation 2009/10:285 om Lagrådets kritik mot regeringens lagförslag.....	3
Anf. 1 Justitieminister BEATRICE ASK (m).....	3
Anf. 2 PETER HULTQVIST (s).....	4
Anf. 3 Justitieminister BEATRICE ASK (m).....	5
Anf. 4 PETER HULTQVIST (s).....	5
Anf. 5 Justitieminister BEATRICE ASK (m).....	7
Anf. 6 PETER HULTQVIST (s).....	7
Anf. 7 Justitieminister BEATRICE ASK (m).....	8
6 § Svar på interpellation 2009/10:379 om granskningskommission inom rättsväsendet för hantering av våldtäktsanmälningar.....	9
Anf. 8 Justitieminister BEATRICE ASK (m).....	9
Anf. 9 CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (s).....	10
Anf. 10 Justitieminister BEATRICE ASK (m).....	10
Anf. 11 CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (s).....	11
Anf. 12 EVA-LENA JANSSON (s).....	12
Anf. 13 Justitieminister BEATRICE ASK (m).....	13
Anf. 14 CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (s).....	14
Anf. 15 EVA-LENA JANSSON (s).....	14
Anf. 16 Justitieminister BEATRICE ASK (m).....	15
7 § Svar på interpellation 2009/10:374 om unga funktionshindrade	15
Anf. 17 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m).....	15
Anf. 18 LUCIANO ASTUDILLO (s).....	16
Anf. 19 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m).....	17
Anf. 20 LUCIANO ASTUDILLO (s).....	18
Anf. 21 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m).....	19
Anf. 22 LUCIANO ASTUDILLO (s).....	21
Anf. 23 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m).....	21
8 § Svar på interpellation 2009/10:308 om integritet i arbetslivet	22
Anf. 24 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m).....	22
Anf. 25 LUCIANO ASTUDILLO (s).....	23
Anf. 26 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m).....	23

Anf. 27 LUCIANO ASTUDILLO (s)	24
Anf. 28 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m).....	25
Anf. 29 LUCIANO ASTUDILLO (s)	25
Anf. 30 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m).....	25
9 § Svar på interpellation 2009/10:342 om åtgärder för utbildning och jobb till unga människor	26
Anf. 31 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m).....	26
Anf. 32 CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (s).....	27
Anf. 33 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m).....	27
Anf. 34 CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (s).....	29
Anf. 35 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m).....	30
Anf. 36 CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (s).....	31
Anf. 37 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m).....	31
10 § Svar på interpellationerna 2009/10:353 och 373 om regeringens arbetsmarknadspolitik.....	32
Anf. 38 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m).....	32
Anf. 39 PATRIK BJÖRCK (s).....	33
Anf. 40 BERIT HÖGMAN (s).....	34
Anf. 41 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m).....	35
Anf. 42 PATRIK BJÖRCK (s).....	36
Anf. 43 BERIT HÖGMAN (s).....	37
Anf. 44 RAIMO PÄRSSINEN (s).....	38
Anf. 45 LARS LILJA (s).....	39
Anf. 46 JASENKO OMANOVIC (s).....	40
Anf. 47 GUNNAR ANDRÉN (fp).....	41
Anf. 48 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m).....	42
Anf. 49 PATRIK BJÖRCK (s).....	43
Anf. 50 BERIT HÖGMAN (s).....	44
Anf. 51 RAIMO PÄRSSINEN (s).....	45
Anf. 52 LARS LILJA (s).....	45
Anf. 53 JASENKO OMANOVIC (s).....	46
Anf. 54 GUNNAR ANDRÉN (fp).....	46
Anf. 55 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m).....	46
11 § Svar på interpellation 2009/10:361 om bemanningföretag och anställningstrygghet	47
Anf. 56 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m).....	47
Anf. 57 HILLEVI LARSSON (s).....	48

(forts.).....	49
Ajournering.....	49
Återupptagna förhandlingar	49
11 § (forts.) Svar på interpellation 2009/10:361 om bemanningföretag och anställningstrygghet.....	49
Anf. 58 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m).....	49
Anf. 59 HILLEVI LARSSON (s).....	50
Anf. 60 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m).....	51
Anf. 61 HILLEVI LARSSON (s).....	52
Anf. 62 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m).....	53
12 § Svar på interpellation 2009/10:366 om lönebidrag i ideella organisationer	53
Anf. 63 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m).....	53
Anf. 64 LARS LILJA (s).....	54
Anf. 65 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m).....	55
Anf. 66 LARS LILJA (s).....	55
Anf. 67 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m).....	56
Anf. 68 LARS LILJA (s).....	57
Anf. 69 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m).....	58
13 § Svar på interpellation 2009/10:368 om heltid – en rättighet även för kvinnor	58
Anf. 70 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m).....	58
Anf. 71 ANN-CHRISTIN AHLBERG (s)	59
Anf. 72 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m).....	60
Anf. 73 ANN-CHRISTIN AHLBERG (s)	61
Anf. 74 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m).....	62
Anf. 75 ANN-CHRISTIN AHLBERG (s)	62
Anf. 76 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m).....	63
14 § Svar på interpellation 2009/10:369 om ekonomiska intressen och arbetsmiljön	64
Anf. 77 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m).....	64
Anf. 78 SYLVIA LINDGREN (s)	65
Anf. 79 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m).....	66
Anf. 80 SYLVIA LINDGREN (s)	67

Anf. 81 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO	
LITTORIN (m).....	68
Anf. 82 SYLVIA LINDGREN (s).....	69
Anf. 83 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO	
LITTORIN (m).....	69
15 § Svar på interpellation 2009/10:370 om	
arbetslöshetsförsäkringen	70
Anf. 84 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO	
LITTORIN (m).....	70
Anf. 85 PATRIK BJÖRCK (s).....	70
Anf. 86 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO	
LITTORIN (m).....	71
Anf. 87 PATRIK BJÖRCK (s).....	72
Anf. 88 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO	
LITTORIN (m).....	73
Anf. 89 PATRIK BJÖRCK (s).....	73
Anf. 90 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO	
LITTORIN (m).....	74
16 § Svar på interpellation 2009/10:371 om konsekvenser på	
arbetsmarknaden på grund av kompetensbrist	75
Anf. 91 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO	
LITTORIN (m).....	75
Anf. 92 MARIA STENBERG (s).....	76
Anf. 93 MARIE NORDÉN (s).....	77
Anf. 94 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO	
LITTORIN (m).....	78
Anf. 95 MARIA STENBERG (s).....	79
Anf. 96 MARIE NORDÉN (s).....	80
Anf. 97 PATRIK BJÖRCK (s).....	81
Anf. 98 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO	
LITTORIN (m).....	82
Anf. 99 MARIA STENBERG (s).....	83
Anf. 100 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO	
LITTORIN (m).....	83
17 § Svar på interpellation 2009/10:372 om	
arbetslivsintroduktionen	84
Anf. 101 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO	
LITTORIN (m).....	84
Anf. 102 JENNIE NILSSON (s).....	85
Anf. 103 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO	
LITTORIN (m).....	86
Anf. 104 JENNIE NILSSON (s).....	88
Anf. 105 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO	
LITTORIN (m).....	89
Anf. 106 JENNIE NILSSON (s).....	89
Anf. 107 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO	
LITTORIN (m).....	90
18 § Hänvisning av ärende till utskott.....	91

Prot. 2009/10:125
25 maj

19 § Förnyad bordläggning.....	91
20 § Bordläggning.....	91
21 § Anmälan om frågor för skriftliga svar	92
22 § Anmälan om skriftliga svar på frågor	92
23 § Kammaren åtskildes kl. 20.22.	93

Tryck: Elanders, Vällingby 2010